



**TÜRK SİYASİ HAYATINDA MUHSİN YAZICIOĞLU ve MUHSİN
YAZICIOĞLU’NUN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK YÖNÜNÜN ÖRGÜTSEL
VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Kadir YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yurdanur URAL USLAN

Uşak

Ağustos, 2021

**TÜRK SİYASİ HAYATINDA MUHSİN YAZICIOĞLU ve MUHSİN
YAZICIOĞLU’NUN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK YÖNÜNÜN ÖRGÜTSEL
VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Kadir YILDIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yurdanur URAL USLAN

Uşak

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ağustos, 2021

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

TÜRK SİYASİ HAYATINDA MUHSİN YAZICIOĞLU ve MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK YÖNÜNÜN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Kadir YILDIZ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağustos 2021

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yurdanur URAL USLAN

Bu çalışmada Muhsin Yazıcıoğlu'nun siyasi hayatı, dönüşümcü liderlik yönünün örgütsel vatandaşlık üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada ilk olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun hayatı tanıtılmış; akabinde Yazıcıoğlu'nun siyasi faaliyetleri ve görüşlerine yer verilmiştir. Son olarak Yazıcıoğlu'nun dönüşümcü liderlik yönünün belirlenerek, örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışma örneklemi, Türkiye genelindeki Büyük Birlik Partisi ve partinin gençlik teşkilatı olan Alperen Ocaklarında, Yazıcıoğlu dönemi görev almış 299 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak dönüşümcü liderlik ölçeği, örgütsel vatandaşlık davranış ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Dönüşümcü liderlik ve örgütsel vatandaşlık davranışı ile ilgili alt boyutların geçerlilik ve güvenirliğini belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi ve cronbach's alpha analizi yapılmıştır. Dönüşümcü liderliğin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisini göstermek amacıyla yapısal eşitlik modeli (YEM) kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda dönüşümcü liderliğin, örgütsel vatandaşlık davranışını pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Muhsin Yazıcıoğlu, Büyük Birlik Partisi, Alperen Ocakları, Dönüşümcü Liderlik, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı.*

ABSTRACT

MUHSİN YAZICIOĞLU IN TURKISH POLITICS and THE IMPACT OF TRANSFORMATIONAL LEADER CHARACTERISTIC OF MUHSİN YAZICIOĞLU ON ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR

Kadir YILDIZ

DEPARTMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION

Uşak University Graduate Education Institute, August 2021

Advisor: Asst. Prof. Yurdanur URAL USLAN



In this study, the political life of Muhsin Yazıcıoğlu as well as the impact of his transformational leader characteristic on organizational citizenship behavior has been explored. The biography of Muhsin Yazıcıoğlu has first been introduced in the study while following sections involve his political activities and views. The study has finally investigated the transformational leader characteristic of Muhsin Yazıcıoğlu and its impact on organizational citizenship behavior. The sample group of study involves 299 activists who held several positions and worked at headquarters of Great Unity Party (Büyük Birlik Partisi) and its youth tendency “Alperen Ocakları” (Grey Wolves Organization) during the time of Muhsin Yazıcıoğlu. The scales of transformational leadership and organizational citizenship as well as personal information sheets have been used as data collection tools. Confirmatory factor analysis and Cronbach’s alpha analysis have been conducted to confirm the reliability and validity of sub-dimensions with regards to transformational leadership and organizational citizenship behavior. Structural equation modelling has been used to demonstrate the impact of transformational leadership on organizational citizenship behavior. The outcomes of the study reveal that the transformational leadership impacts organizational citizenship behavior positively.

Keywords: *Muhsin Yazıcıoğlu, Great Unity Party, Alperen Ocakları, Transformational Leadership, Organizational Citizenship Behavioral.*

ÖN SÖZ

Demokratik yollardan Türk İslam ülküsünü savunan Muhsin Yazıcıoğlu'nun, siyasi hayatı ve liderliği incelenmiştir. Demokrasiye, özellikle parti içi demokrasiye bağlı olan Yazıcıoğlu, çoğulculuk gereği çokseslilikten yana olup, istişareye önem vermiştir. Devletini ve milletini seven, karşı olanların da karşısında olan dava adamıdır. Yazıcıoğlu, lise yıllarında Genç Ülkücüler teşkilatında görev almış, Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı, Selçuklu Sosyal Güvenlik ve Eğitim Vakfı (SOGEV) genel başkanlığı, Milliyetçi Çalışma Partisi Genel sekreter yardımcılığı, 19.-20. ve 23. dönem milletvekilliği, Büyük Birlik Partisi kuruculuğu ve genel başkanlığı yapmıştır. Yazıcıoğlu'nun Liderliği ve teşkilatı üzerindeki etkisi belirlenmiştir.

Söz başında öncelikle Allah'a hamd, Resulüne salât ü selâm ederim. Ayrıca teşekkürü borç bildiğim, danışmanım Dr.Öğr. Üyesi Yurdanur Ural Uslan'a, Dr.Öğr. Üyesi Utku Aybudak'a, tez yazımına başlarken ufkumu açan Dr.Öğr. Üyesi Ozan Çatır'a ve Doç.Dr. Fulya Akyıldız'a, anket analizi için yardım eden Arş.Gör.Koray Yapa'ya ve Öğr.Gör. İbrahim Türkmen'e, özellikle anket sürecinde gönülden destek veren ve anketi ulaştırmakta yardımcı olan Gökhan İşat'a ve Bilal Habeşi Özkaynar'a, kitap ve doküman açısından destek veren Alperen Ocakları Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Sezer'e, Üçtuğ Medya sorumlusu Adem Yiğit'e, yazım sürecinde sabır gösteren, manevi desteğim eşim Nalan'a ve oğullarım Yiğit Eren ve Oğuzhan Yakup'a ve ismini zikredemediğim emeği geçenlere teşekkür ederim. Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
GİRİŞ	1
1. PROBLEM DURUMU	2
2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
4. SINIRLILIKLAR	4
5. YÖNTEM	4
5.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	4
5.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	6
5.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	6
5.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	7
BİRİNCİ BÖLÜM: MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN AİLESİ VE GENÇLİK YILLARI.....	8
1.1. AİLESİ	8
1.2. EĞİTİMİ.....	8
1.3. ÜLKÜCÜ HAREKET ÇALIŞMALARI	10
1.3.1. Ülkü Ocaklarının Tarihsel Seyri.....	10
1.3.2. Yazıcıoğlu’nun Ülkü Ocakları Dönemi.....	12
1.4. 12 EYLÜL 1980 DARBESİ HAKKINDA BAKIŞI, CEZAEVİ DÖNEMİ VE SONRASI.....	15

1.4.1. 12 Eylül 1980 Darbesi Hakkında Bakışı	15
1.4.2. Cezaevi Dönemi ve Sonrası.....	16
İKİNCİ BÖLÜM: MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN SİYASİ HAYATI VE GÖRÜŞLERİ.....	20
2.1. 1988-1992 ARASI SİYASİ FAALİYETLERİ	20
2.1.1. Milliyetçi Çalışma Partisi Dönemi.....	20
2.2. 1993-2009 ARASI SİYASİ FAALİYETLERİ	24
2.2.1. Büyük Birlik Partisinin Kuruluşunu Hazırlayan Etmenler.....	24
2.2.2. Yazıcıoğlu ve Arkadaşlarının Milliyetçi Çalışma Partisinden İstifası	28
2.2.3. Yeni Oluşum Hareketi, Siyasi Karar Kurultayı ve Sivil İnisiyatif Programı	30
2.2.4. Büyük Birlik Partisinin Kuruluşu ve Yazıcıoğlu’nun Genel Başkanlığı	33
2.2.5. Yazıcıoğlu’nun Büyük Birlik Partisi Dönemi	37
2.2.6. Nizam-ı Âlem Ocakları ve Alperen Ocaklarına Dönüşümü.....	55
2.2.7. Muhsin Yazıcıoğlu’nun Şehadeti	57
2.3. MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN GÖRÜŞLERİ	59
2.3.1. Türk İslam Ülküsü İnancı.....	59
2.3.2. Anayasa, Demokrasi ve Laiklik hakkındaki Görüşleri.....	63
2.3.3. Başkanlık Sistemi Önerisi	65
2.3.4. Avrupa Birliğine Karşı Tutumu.....	66
2.3.5. Cemaatleşmeye Bakışı.....	68
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK YÖNÜNÜN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	71
3.1. DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK	71
3.2. ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI	74
3.3. DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ.....	75
3.4. YÖNTEM.....	76
3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ VE MODELİ	76
3.6. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ	77
3.7. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	78

3.8. GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ANALİZLERİ.....	79
3.9. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	82
SONUÇ.....	85
KAYNAKÇA	88



TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. 27 Mart 1994 Mahalli İdareler Seçimleri Alınan Oy Miktarı.....	46
Tablo 2. 18 Nisan 1999 Genel Seçimleri BBP oy durumu	48
Tablo 3. 18 Nisan 1999 BBP Mahalli İdareler Seçimlerinde Alınan Oy Miktarı.....	48
Tablo 4. 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçimleri Alınan Oy Miktarı.....	49
Tablo 5. 22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri Bağımsız Aday M. Yazıcıoğlu'nun aldığı oy.....	49
Tablo 6. Muhsin Yazıcıoğlu'nun TBMM'deki Kullandığı Bilgi Edinme ve Denetim Yolları	50
Tablo 7. Dönüşümcü Liderlik Alt Boyutları	72
Tablo 8. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Alt Boyutları.....	75
Tablo 9. Örneklem Grubu	77
Tablo 10. Ölçeklerin Güvenilirlik Analizleri	79
Tablo 11. Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlığı Etkileme Durumu	83
Tablo 12. Dönüşümcü liderliğin Örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarını etkileme durumu	84

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırma Modeli	5
Şekil 2. Dönüşümcü Liderlik Ölçeğinin Faktör Analizi	80
Şekil 3. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeğinin Faktör Analizi	81
Şekil 4. Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışını Etkileme Durumu	82
Şekil 5. Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Alt Boyutlarını Etkileme Durumu.....	83



GİRİŞ

Liderlik konusu insanlık tarihi kadar eski bir konudur. Kökleri insanlığın varoluşuna kadar giden liderlik günümüzde hala önemini korumakta ve üzerinde çok fazla araştırma yapılan bir alan olarak varlığını sürdürmektedir. Türk siyasi hayatında faaliyetler gösteren Muhsin Yazıcıoğlu konumuzu teşkil etmiştir. Yazıcıoğlu, siyasal çoğulculuğun gereği yeni bir parti kurmuş, Türk İslam ülküsünü partisi aracılığıyla savunmuştur. Ayrıca sivil topluma da önem vermiştir.

Liderlik alanında yapılan araştırmalarda en çok ele alınan konulardan biri dönüşümcü liderlik kavramıdır. Çünkü günümüzdeki hızlı değişim ve dönüşüm ortamında, değişime uyum gösterebilen ve değişimi yöneten liderler daha etkili olmaktadır. Bu kapsamda dönüşümcü liderlik çalışmanın temel unsurunu oluşturmaktadır. Liderin, teşkilatı üzerinde etkisinin ne yönde olduğunu öğrenmek için teşkilatın davranışları araştırılmıştır. Bununla ilgili kuram örgütsel vatandaşlıktır. Örgütsel vatandaşlık davranışı (ÖVD) zorlayıcı olmayan ve örgütün ilerlemesini sağlayan bireysel davranışlardır. Çalışmada Yazıcıoğlu'nun liderlik yönü anket çalışması ile desteklenmiş, liderlik davranışının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde Muhsin Yazıcıoğlu'nun ailesi ve gençlik dönemine yer verilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu Sivas, Şarkışla, Elmalı köyünde 31 Aralık 1954 tarihinde doğmuştur. Gençlik yıllarında ülkü ocaklarında faaliyet göstermiştir. Ülkü ocakları genel başkanlığı, Selçuklu Sosyal Güvenlik ve Eğitim Vakfı (SOGEV) genel başkanlığı yapmıştır. İkinci bölümde siyasi faaliyetleri ve görüşleri aktarılmıştır. Yazıcıoğlu; Milliyetçi Çalışma Partisi genel sekreter yardımcılığı ve Büyük Birlik Partisi genel başkanlığı yapmış bir liderdir. 20 Ekim 1991 tarihindeki genel seçimlerde Sivas milletvekili seçilerek XIX. dönem, 24 Aralık 1995 genel seçimlerinde XX. Dönem, 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde yeniden seçilerek XXIII. dönem Sivas milletvekili olmuştur. Görüşleri ile ilgili olarak Türk İslam ülküsü, Anayasa-demokrasi-laiklik hakkındaki görüşleri, başkanlık sistemi önerisi, Avrupa Birliğine karşı tutumu ve cemaatleşmeye bakışı konuları bulunmaktadır. Son bölümde ise dönüşümcü liderlik yönünün belirlenerek örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi incelenmiştir.

1. PROBLEM DURUMU

Problemler; tanımlayıcı, açıklayıcı ve sonuç çıkarma olarak sınıflandırılmıştır. (Çepni, 2012: 50-51). Tek değişkenli tanımlayıcı probleme göre; “ne?” sorusu sorularak, Muhsin Yazıcıoğlu’nun hayatı, siyasi faaliyetleri, fikirleri, liderlik yönü ve etkisi nedir? sorusu belirlenmiştir. Tek veya daha fazla değişkenli açıklayıcı probleme göre; “neden?” sorusu sorularak, Yazıcıoğlu neden mevcut partisinden ayrılmış, yeni parti kurmuştur? tek değişkenli veya daha fazla değişkenli sonuç çıkarımına göre liderin tartışılmadığı, parti içi demokrasinin işletilmediği siyasi partiler yeni bir parti mi ortaya çıkarıyor? soruları problemi teşkil etmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucunda Muhsin Yazıcıoğlu’nun siyasi yaşamı ve liderliği hakkında sınırlı sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Yükseköğretim Kurulu tez merkezi sonuçlarına göre daha önce yazılan tezlerde kurucusu olduğu Büyük Birlik Partisi hakkında yazılmış “*Türk siyasi tarihinde 'Büyük Birlik Partisi' (Siyasi gelişimi- fikri kaynakları-teşkilatlanma yapısı, 1993-2009)*” (Umur, 2016) ve vefatıyla ilgili basına yansıyan haberler “*Siyasal iletişim penceresinden yazılı basında bir siyasi lider olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatı haberlerinin sunumu*” (Bora, 2018) konu edilmiştir. Son olarak, “*Bir Siyasi Aktör Olarak Muhsin Yazıcıoğlu ve Büyük Birlik Partisi (1993–2009)*” (Turhan, 2019), “*Siyasette Liderlik Olgusu: Muhsin Yazıcıoğlu Örneği*” (Akar, 2019) tezleri bulunmaktadır. Vefatından sonra kitaplar yazılmış olup biyografi tarzında olan bu kitaplar akademik çalışma veya yayımlanmış tez değildir. Çalışmayı kolaylaştıran Muhsin Yazıcıoğlu Külliyyatında (Öznur, 2016) ise Muhsin Yazıcıoğlu’na ait makaleler, kurultay konuşmaları, şiirler ve yapılan röportajlar yer almaktadır.

Yazıcıoğlu’nun hayatı incelendikten sonra, liderlik davranış biçimleri konusuna yeni bir yaklaşım olan dönüşümcü (Transformasyonel) liderlik yönü incelenmiştir. Dönüşümcü liderlik, 1978 yılından itibaren klasik liderlik anlayışının yanında J.M. Burns ve B.M. Bass tarafından yapılan araştırmalarla yeni bir ayrımı getirmiştir. Dönüşümcü liderlik yeniliğe, değişime ve geleceğe yöneliktir. Dönüşümcü liderler izleyicilerinin yetenek ve becerilerini ortaya çıkararak, kendilerine güvenlerini artırarak normal olandan daha fazla sonuç almayı hedefleyerek motive ederler. Bunun sonucunda örgüt üyeleri görevlerinin önemini anlamakta, örgütsel görevleri bireysel çıkarlarının önüne geçmektedir (Eren, 2012: 464-465).

Dönüşümcü liderliğin alt boyutları karizma (idealleştirilmiş etki), ilham kaynağı olma, entelektüel uyarım ve bireysel destektir. Karizma; izleyicilerin liderin sıra dışı çekiciliğine kapılmasıdır. Lider teşkilatını etkileyerek kendilerini iyi hissetmesini sağlar. Onların güvenini kazanır. Aynı fikirde olduğunu bilen teşkilat üyeleri bundan gurur duyarlar (Budak ve Budak 2004: 431-435). İlham kaynağı olma; örgüt çalışanlarının moralini artırmak ve takım ruhunu harekete geçirmektir. Lider, teşkilatına yaptıkları işin anlamını hissettirir (Gökkaya, 2003: 797). Entelektüel uyarım (zihinsel teşvik); izleyicilere yenilikçi bakış açısı kazandırmaktadır (Dessler 2004: 264). İzleyicilerinin problem çözme yöntemlerini sorgulamalarını ve yeni yöntemler geliştirmelerini teşvik eder. Yeni problemle karşılaşan teşkilat üyeleri sorunların üstesinden gelmeyi öğrenir (Howell ve Avolio, 1993: 891). Bireysel destek ise maddi ödüller yerine cesaret kazandırmadır (Dessler, 2004: 264). Liderden gördüğü ilgi ile cesaret kazanan teşkilat üyeleri özgüven sahibi olur.

Liderin, teşkilatı üzerinde etkisinin ne yönde olduğunu öğrenmek için teşkilatın davranışları araştırılmıştır. Bununla ilgili kuram örgütsel vatandaşlıktır. Örgütsel vatandaşlık, Dennis Organ'ın "*iş performansı sağlar*" konusundaki teorisi ile başlamıştır. Örgütsel vatandaşlık davranışı (ÖVD) zorlayıcı olmayan ve örgütün ilerlemesini sağlayan bireysel davranışlardır. Örgütsel vatandaşlığın boyutları, özgecilik (diğergamlık), sivil erdem, vicdanlılık, centilmenlik ve nezakettir. Özgecilik; örgüt işlerinde diğer kişilere karşılıksız yardımda bulunma ve destek olmaktır. Sivil erdem; örgüt faaliyetlerine aktif katılarak önerilerde bulunma davranışıdır. Vicdanlılık; örgüt görevinin dışındaki zamanlarda mesaiye kalmak veya eşya yani taşınır mal kullanımlarında israf yapmamaktır. Centilmenlik; örgütteki rahatsızlıkları dile getirmeden hoşgörülü olmaktır. Nezaket ise sorunlar ortaya çıkmadan engellemektir (Örücü ve Üngüren, 2013: 59-62). Dönüşümcü Liderlik yönünün teşkilatı üzerindeki etkisi nicel çalışma ile desteklenmiştir.

Yukarıda araştırmanın problem durumu belirlendikten sonra araştırmanın amacı aşağıda sunulmuştur.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bilimsel araştırma yöntemlerine göre araştırmanın amacı, bir sorunu çözmek, merakı gidermek, yeni ürün ve fikir ortaya koymak, ekonomiye yarar sağlamaktır (Çepni, 2012: 25). Yazıcıoğlu, siyasal çoğulculuğun gereği yeni bir parti kurmuş, Türk

İslam ülküsünü partisi aracılığıyla savunmuştur. Parti içi demokrasiyi öne çıkararak, sadece siyasi iktidar olabilme kaygısı taşımamıştır. Çalışmanın temel amacı, aldığı kararlarda tutarlılık sergileyerek fikri mücadelesini savunmuş olan Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk siyasi tarihinde dikkat çeken hayatını, ilkeli duruşlarını, siyasi faaliyetlerini ve liderlik yönünü incelemektir. Yazıcıoğlu'nun siyasi yaşamı kronolojik olarak verilerek liderlik yönü anket çalışması ile desteklenmiş, liderlik davranışının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık türleri arasındaki ilişki belirlenmiştir. Araştırma, siyasi partilerde liderlerin hangi özelliklerinin, izleyicisi olan siyasi parti teşkilatlarındaki kişilerin örgütsel vatandaşlık davranışını nasıl etkilediği konusuna katkı sağlayacaktır.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çalışma Muhsin Yazıcıoğlu'nun biyografisini kronolojik ve siyaset bilimi çerçevesinde ele alan tez olacağından araştırma konusu açısından önemli olmuştur. Liderlik ve örgütsel davranış kuramları daha çok işletmelerde uygulanmış siyasi alanda uygulama sınırlı kalmıştır. Bu bağlamda araştırma liderlik tarzlarını ve örgütsel vatandaşlığı incelediği için diğer siyasi partilere, sivil toplum örgütlerine katkı sağlayacağından önemlidir.

4. SINIRLILIKLAR

Araştırmada daha önce geliştirilmiş olan liderlik ve örgütsel vatandaşlık davranışı kuramı orijinal soruları, Türkçeye uyarlanmış olup katılımcıların objektif davranması için gerekli ihtimam gösterilmiştir.

5. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, elde edilen verilerin analizinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

5.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Çalışmada karma araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Karma yöntemde nitel ve nicel çalışma birlikte sunulurken *tamamlama tekniği* ya da nicel ve nitel çalışma ayrı sunulurken *üçgenleme tekniği* kullanılır (Çepni, 2012: 34). Burada, nicel ve nitel çalışma ayrı ayrı sunulacağından üçgenleme tekniği kullanılmıştır.

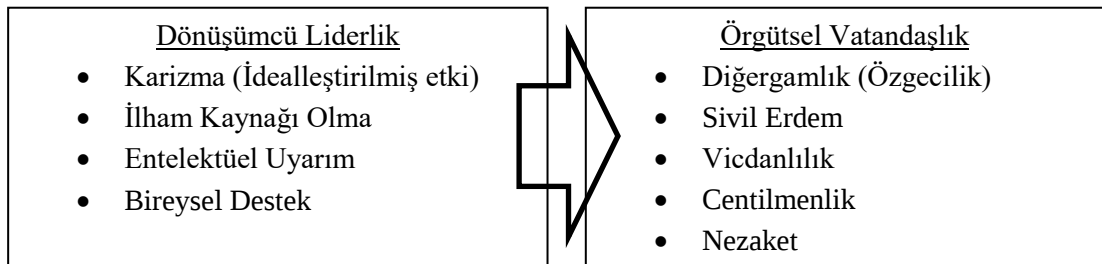
İlk olarak çalışmanın nitel kısmında, betimsel araştırma, örnek olay yöntemi ile dokümanlar, mülakatlar incelenmiştir. Sebep ve sonuçlar üzerinde durulmuştur (Çepni, 2012: 75-77). Yazıcıoğlu'nun mülakatları, meclis faaliyetleri, yazıları incelenmiştir. Siyaset bilimi çerçevesinde ve biyografik olarak sunulmuştur.

Analitik araştırma yöntemi; aynı zamanda veri kaynağı olan literatür taraması ve meta-analiz ile felsefi araştırmalar ve tarihsel araştırmaları kapsamaktadır. Literatür taranarak, doküman analizi yöntemi ile mevcut kaynaklara ulaşılmıştır (Çepni, 2012: 116). Bu kaynaklar Yazıcıoğlu'nun gençlik dönemi, siyasete girmesi, partisi ve milletvekilliği dönemi, fikirleri olarak sınıflara ayrılarak analiz edilmiştir.

Tarihsel araştırma yöntemi; bir olayın geçmişten günümüze sürecini yansıtmaktadır (Çepni, 2012: 118). Bu yöntemden de yararlanılarak, Yazıcıoğlu'nun vefatına kadar olan süreci kronolojik olarak verilmiştir.

İkinci olarak, çalışmanın nicel kısmında, anket yöntemi ile nicel veriler toplanmış, 5'li likert ölçeği uygulanmıştır (Şimşek, 2015: 138). Nicel yöntemde araştırma modeli; araştırmanın amacına ve hipoteze bağlı olarak iki kavram arasındaki ilişkiyi açıklamaya dayanmaktadır. Bu kavramlar liderlik ve örgütsel vatandaşlık davranışdır. Hipotezin kaynaklarından birincisi liderlik kuramıdır. İkincisi; örgütsel vatandaşlık davranışı kuramıdır. Dönüşümcü Liderlik ve ÖVD kavramlarını test etmek için ölçek uygulanmıştır.

Dönüşümcü liderlik ve ÖVD kavramları soyut kavramlardır. Kavramlar alt kavramlara bölünmektedir. Ana kavramlar liderlik ve örgütsel vatandaşlıktır. Liderlik teorilerinden; dönüşümcü liderlik kuramı alt boyutları belirlenmiştir. Dönüşümcü liderlik; karizma (idealleştirilmiş etki), ilham kaynağı olma, entelektüel uyarım ve bireysel destek alt boyutlarından oluşmaktadır. Örgütsel vatandaşlık ise diğergamlık (özgecilik), sivil erdem, vicdanlılık, centilmenlik ve nezaket boyutlarından oluşmaktadır (Şekil 1).



Şekil 1. Araştırma Modeli

5.2.EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, liderlik yaptığı Büyük Birlik Partisi ve partinin gençlik teşkilatı olan Alperen Ocakları üyeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme; çalışma evreninden tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen Yazıcıoğlu dönemi parti ve ocaklarda yöneticilik yapmış veya aktif katılım sağlamış kişilerdir (Çepni, 2012: 57).

5.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada liderlik tarzları ve örgütsel vatandaşlık ile ilgili veri toplamada anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada ele alınan dönüşümcü liderlik ve örgütsel vatandaşlık alt boyutları aşağıda ifade edilmiştir.

a) Dönüşümcü Liderlik Alt Boyutları;

1- Karizma (İdealleştirilmiş etki).

2-İlham kaynağı olma

3- Entelektüel Uyarım,

4- Bireysel Destek

b) Örgütsel Vatandaşlık Alt Boyutları;

1- Diğergamlık

2-Sivil Erdem

3-Vicdanlılık

4-Centilmenlik

5-Nezaket

Liderlik ölçeği ve örgütsel vatandaşlık ölçeğinde her davranışın cevabı; kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum olarak adlandırılmıştır.

5’li likert ölçeğine göre,

- | | |
|---------------------------|---|
| • Kesinlikle Katılmıyorum | 1 |
| • Katılmıyorum | 2 |
| • Kararsızım | 3 |

- Katılıyorum 4
- Kesinlikle katılıyorum 5 olarak puanlanmıştır.

Ölçme aracı üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde dönüşümcü liderlik ölçeğine ilişkin ifadeler, üçüncü bölümde örgütsel vatandaşlık ölçeğine ilişkin ifadeler yer almıştır.

5.4. VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmanın nitel kısmında doküman analizi ile ikincil veriler toplanmış (Şimşek, 2015: 64) ve betimsel analize göre veriler neden sonuç ilişkisiyle sistematik analiz yapılarak siyaset bilimi çerçevesinde yorumlanmıştır. İkincil veriler kendisiyle yapılan röportajları da içerdiğinden birincil veri mesabesinde.

Nitel kısmında ise; birincil veri olan ölçek uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın değişkenlerini dönüşümcü liderlik kuramı ile ÖVD kuramı oluşturmuştur. Ölçme aracına verilen cevaplar için bilgisayarda veri tabanı oluşturulmuştur. Bu veriler, SPSS ve AMOS programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN AİLESİ VE GENÇLİK YILLARI

Anadolu’nun bir köyünde doğan ve yetişen, yurt içinde eğitimini tamamlayan Yazıcıoğlu daha sonra milletvekili olmuştur. Bu bölümde Yazıcıoğlu’nun ailesi, eğitimi, gençlik dönemi faaliyetleri aktarılmıştır.

1.1. AİLESİ

Muhsin Yazıcıoğlu, Sivas’ın Şarkışla ilçesinin Elmalı köyünde 31 Aralık 1954 tarihinde doğmuştur (Kocaman, 2010: 8). Kökleri Horasan’a uzanmakta olup Antakya’ya yerleşen cediti sonra Elmalı’ya (1600’lü yıllarda) yerleşmiştir (Birol, 2000: 6). Yazıcıoğlu, kendi deyimiyle hormonsuz köylüdür (Yalsızuçanlar, 2010: 41). Babası maddi sıkıntılar görmüş, Danimarka’da çalışmış gurbetçi olan (Selvi, 2010: 27) Halit bey ile Fidan hanımın üçüncü çocuğudur. İkisi kız toplam dört kardeşler. Yazıcıoğlu, Gülefer (Pakdil) hanım ile evlenmiştir. Furkan ve Firuze’nin babasıdır (Öznur, 2016b: 10). Kendisine verilen Muhsin ismi “*iyilik eden, iyi davranan, iyi ameller işleyen ve yaptığı iyi yapan*” demektir (Karagöz, 2015: 464).

Yazıcıoğlu, büyük amcalarından Musa Kazım Efendi ile sohbet imkanı olmuş ve onun Sakarya muharebesinde önemli görevlerde bulunduğunu öğrenmiştir. Bu katkılarından dolayı Gazi Mustafa Kemal, amcasına bizzat madalya takmıştır. Ayrıca amcasına “*Sakarya*” soyadı verilmiştir. Ailesinde “*Yazıcıoğlu, Sakarya, Türkoğlu, Kızılkaya*” soyadları bulunmaktadır. Yazıcıoğlu’nun doğup büyüdüğü ev medrese olarak kullanılmış, ilim tahsil eden gençler yetiştirilmiştir (Öznur, 2016b: 335). Daha sonra bu ev müzeye dönüştürülmeye karar verilmiştir (Anadolu Ajansı, 2019). Halen müze olarak kullanılmaktadır.

1.2. EĞİTİMİ

Yazıcıoğlu ilkokulu köyünde, ortaokulu ve liseyi Şarkışla’da okumuştur. Lise çağlarında Ocak dışında gençlerin toplandığı Genç Ülkücüler teşkilatında görev almıştır. 1971 yılı Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesini kazanarak ülkücü faaliyetlerinden dolayı 1980 yılında mezun olmuştur (Kocaman, 2010: 8).

Daha lise çağlarında dört arkadaşı ile birlikte kurduğu hayali gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Bu hayalin adı “*Bozkurtlar Çiftliği*”dir. Bu çiftlik için bir tıp doktoruna (Yusuf Tuna), bir ziraatçıya (Hasan Bölücek), bir eğitimeciye

(Bölücek'in abisi) ve bir de veteriner ihtiyacı vardır. Yazıcıoğlu'na ise veteriner olmak düşmüştür. Bu hayallerinden dolayı Veteriner Fakültesine gitmiştir. Büyük projeleriyle Anadolu'nun zeki çocuklarına sahip çıkmayı istemişlerdir (Çakıl, 2010: 21).

Yazıcıoğlu, gençlik ve eğitim yıllarında, çift sürmüş, yevmiyeli çalışmış, ekin biçmiş Anadolu delikanlısıdır. Ayrıca sporla da ilgilenmiş, üniversite yıllarında karate ve güreş takımına da katılmıştır (Selvi ve Seven, 2010: 28, 38).

Üniversite için Ankara'ya ilk geldiğinde kısa süre Yıldırım Beyazıt yurdunda daha sonra Seyranbağları Sivas öğrenci yurdunda kalmıştır. Hem yurtta kalıp hem de Alparslan Türkeş'in evinin yakınında, onun evini görecektir şekilde ev tutmuşlardır (Öznur, 2016b: 315).

Gençlik döneminde Yazıcıoğlu'nun birlikte kaldığı ev arkadaşları; Hasan Bölücek, Hasan Çağlayan, Haldun Taşova, Ali Eroğlu, Mustafa Mit, Lütfi Şehsuvaroğlu'dur (Şehsuvaroğlu, 2015: 97).

Yazıcıoğlu'nu tarihte yaşamış Türk devlet adamları etkilemiştir. En çok etkilendiği kişi Metehan olup Sultan Alparslan, Osman gazi ve yükseliş dönemi Sultanlarından da etkilenmiştir (Öznur, 2016b: 317). Yazıcıoğlu, Nihal Atsız'ın (her ne kadar ülkücü tanımına görüşleri uymadığını belirtse de) şiirlerinden istifade etmiştir. “*Bozkurtların Ölümü*” kitabı, onu tarihin derinliğine götürmüş, ona heyecan vermiştir. Ona göre; Ülkücü Hareketin üzerinde Dünder Taşer'in, Necip Fazıl Kısakürek'in, S. Ahmed Arvasi'nin, Erol Güngör'ün, Osman Yüksel Serdengeçti'nin etkileri vardır ve onlardan istifade edilmiştir (Öznur, 2016b: 93).

Yazıcıoğlu, Nihal Atsız'dan kahramanlık ruhunu, Necip Fazıl'dan İslam şuurunu, Arif Nihat Asya'dan bayrak aşkını, Abdurrahim Karakoç'tan aşk, sevgi ve dava adamlığını hissetmiş, onlardan etkilenmiştir. Üniversite yılları ve sonrasında dilinden düşürmediği şiir kıtası Abdurrahim Karakoç'a aittir (Öznur, 2016b: 625):

“Ben milletimin uğruna adamışım kendimi

Bir doğrunun imanı, bin eğriyi düzeltir

Zulüm Azrail olsa, hep Hakk'ı tutacağım

Mukaddes davalarda ölüm bile güzeldir.”

1.3. ÜLKÜCÜ HAREKET ÇALIŞMALARI

1.3.1. Ülkü Ocaklarının Tarihsel Seyri

Alparslan Türkeş'in hazırladığı Dokuz Işık Doktrini partisine yön veren “*ülkücü yol*” ismini verdiği bir devlet düzeni fikridir (TBMM Komisyonu, 2012: 578). Dokuz ışık; tarih ve kültüre dayalı doktrindir. Türk emeğinin millî olarak sağlanması için Devletin bununla ilgili tedbirleri alarak gerekli kolaylık ve imkânları sağlaması gerekmektedir. Dokuz ışık: *milliyetçilik, ülkücülük, ahlakçılık, ilimcilik, toplumculuk, köycülük, hürriyetçilik ve şahsiyetçilik, gelişmecilik ve halkçılık, endüstricilik ve teknikçilik*’tir (Türkeş, 1994: 38).

Alparslan Türkeş, içine düşen sıkıntının memleket için, halk için olduğunu, bu derdin vatandaşlara da sirayet etmesi için memleketi adım adım dolaştığını ifade etmiştir. Bunun sonucunda milletin uyanarak büyük hamleler yapmasını arzulamaktadır. Başka milletlerin çok uyanık yetiştirildiğini, milletimizin ise kuzu gibi yetiştirilmesinin ihanet olduğunu vurgulamaktadır. “*Türklük gururu ve şuuru ile İslam ahlak ve fazileti milletin kuruluş ve yükselişinde temeldir.*” demiştir (Türkeş, 1994: 13-14).

Türkeş’in milliyetçilik tanımı; Türk milletini, devletini, vatanını severek, bunlar için değer üretmektir. Türkçülük ise kültürde, ekonomide, bilimde, Türk’e uyarlayarak hayata geçirmektir. Bununla birlikte, sınır dışındaki Türklerle de gönül bağı kesilmemelidir. Ayrıca Türk milliyetçiliği ile İslam zıt değildir. Aksine Türk milletine fazilet vermektedir. Türklüğü inkârı ise gaflet olarak görmektedir. Türk milletinin hiçbir zaman şovenlik yapmadığını, bunun da yüzyıllarca birlikte yaşadığı milletlerin asimile olmaması ile ispatladığını belirtmiştir. Türkeş’e göre; “*Türklük, milliyetçilik anlayışımız; manevi şuurlanmaya dayalıdır.*” Türklüğü kabul edeni, hiçbir ölçüye, biyolojik kanıta, mezhep ayrımcılığına bakılmadan Türk olarak görmektedir. Milliyetçilik anlayışı ise akılcı ve demokratiktir. Türkeş, Türk milletinin iki yüz yıldır taklitçilikle meşgul olduğunu, didişmelerle bir yere varamadığını, asli meselelerine vakit ayıramadığını düşünmektedir. Ona göre Türk aydınları batı sığınmacılığını tercih etmiştir. Onun için ithal fikirlerle bir yere de varılamayacaktır. Türk gençliği, ahlaksızlıkla, tembellikle, cehaletle savaşmalıdır. Halkla beraber, milletine önderlik edecek aydınlar yetiştirilmelidir (Türkeş, 1994: 16-28).

Devletlerin parasızlıktan değil inançsız olduklarında çökeceğini belirten Türkeş, madde ve mananın mecz edilmesini önermiştir. Milletler mücadelesinde büyük ve güçlü devletlerin diğerine hâkimiyet kurmak istediklerini, milli kültür ve ideolojilerini empoze etmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Bu ideolojilerin emperyalizme hizmet ettiklerini ifade etmiştir. Bunu benimsememekle birlikte milli varlıklara saygı gösterilmesini istemiştir (Türkeş, 1994: 35,44).

Türkeş'in görüşlerinin somut hali olarak Ülkü Ocaklarının tarihsel seyri ele alınmıştır. Türkeş, üniversite gençleri tarafından benimsenen bazı ideolojik yapıların, yasadışı örgütlere dönüşmeye başlamasını engellemek ve bunlarla mücadele etmek amacıyla “*Dokuz Işık Doktrini*” ile antikomünist bir mücadele başlatmıştır. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) bünyesinde bir gençlik teşkilatı kurulmuş, Gençlik Kolları genel başkanlığı'na Namık Kemal Zeybek getirilmiştir (Acar, 2018: 84). CKMP'nin kamuoyu açıklaması ile Çanakkale Zaferinin yıl dönümünde, Ankara'da 18 Mart 1966 tarihinde, Namık Kemal Zeybek, Dündar Taşer ve Muzaffer Özdağ'ın büyük emekleri olan üç Ülkü Ocağı kurulmuş, örgütlenmeye başlamıştır. Atilla Özer, ilk başkanıdır (Akpınar, 2016: 309). 15 Mayıs 1969'da resmi olarak Ülkü Ocakları Birliği (ÜOB) haline dönüşmüş daha sonrasında 1971 Muhtırası ile kapatılmıştır. ÜOB başkanları; Aytekin Yıldırım, İbrahim Doğan, Ramiz Ongun'dur. 12 Mart 1971 sonrasında Ülkü Ocakları Derneği (ÜOD) olmuştur. 1978 yılında tekrar kapatılmıştır. 1973-1978 yıllarında görev yapanlar sırasıyla; Muharrem Şemsek, Sami Bal, Ali Batman, Selahattin Sarı, Muhsin Yazıcıoğlu, Lütfi Şehsuvaroğlu'dur. Kapatılmadan sonra Konya'da yeniden kurularak Muhsin Yazıcıoğlu başkanlığında Ülkücü Gençlik Derneğine (ÜGD) dönüşmüştür. Genel Başkanları sırasıyla; Muhsin Yazıcıoğlu, Şefkat Çetin ve Hasan Çağlayan'dır (Akpınar, 2016: 311-312). ÜGD'ye yönelik baskılardan dolayı Nevşehir'de daha önce kurulmuş olan Ulu Ülkü Derneği, 12 Mart 1980 tarihinde Ülkü Yolu Derneğine (ÜYD) dönüşerek 12 Eylül 1980 tarihine kadar Ülkücü Hareketin savunuculuğunu yapmıştır. Günümüzde ise Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı olarak devam etmektedir (Ülkü Ocakları, 2020).

Ayrıca ocak dışında partiye sempati duyan gençlerin toplandığı *Genç Ülkücüler Teşkilatı* kurulmuştur. İlk kurulduğu yerler “*Adana, Samsun, Trabzon, Bursa, Yozgat, Kars, Elazığ, Sivas ve Erzurum*” olmuştur. 29 Şubat 1968 tarihinde kurulan teşkilat 1971 muhtırasından sonra feshedilmiştir (Öznur, 1999: 205-206).

1.3.2. Yazıcıoğlu'nun Ülkü Ocakları Dönemi

Yazıcıoğlu, cemiyetçilik (dernekçilik) çalışmalarına 1968'de başlamış, Sarkışla Genç Ülkücüler teşkilatında etkin rol almıştır (Yalsızuçanlar, 2010: 41). Lise yıllarında, Alparslan Türkeş ile 1969 yılında Sivas, Şarkışla'da tanışmıştır. Yazıcıoğlu, lise öğrencisiyken okulunun duvar gazetesini de çıkarmıştır. Ayrıca Şarkışla Genç Ülkücüler Teşkilatı yönetiminde görev almıştır. Alparslan Türkeş, bir gezi için Sivas'a geldiğinde, Türkeş'i karşılayanlar arasında Yazıcıoğlu da varmış ve Türkeş'in oradaki konuşması sırasında yan yana bulunmuştur (Selvi ve Seven, 2010: 30).

Yazıcıoğlu, 1971 yılında Ankara'ya geldikten itibaren ocak genel merkezinde faaliyette bulunmuştur. 12 Mart 1971 sonrası Ülkü Ocakları Derneği (ÜOD) halini alan ocakta genel başkanlık yapmıştır (Akpınar, 2016: 311). Yazıcıoğlu, Ülkü Ocakları Derneği (ÜOD) genel başkanı iken, ÜOD'nin Ali Batman'ın genelgesinden dolayı hukuken kapatılacağı için acil toplanmış ve genel başkanlık görevini Lütfi Şehsuvaroğlu'na bırakmıştır. Sonra ocak ve yönetimi hukuki olarak feshedilmiştir (Yılmaz, 2013: 29). 1978 yılındaki kapatma kararından önce, kapatılma kararına karşı hazırlıklı olarak kurulan Ülkücü Gençlik Derneği (ÜGD), ÜOD'nin kapatılma kararı ile birlikte Konya'da ilk kurultayını yapmıştır. Genel Başkan Muhsin Yazıcıoğlu'dur (Akpınar, 2016: 312).

Yazıcıoğlu'nun başkanlığı döneminde ocaklar yükselişe geçmiş, dergi kalitesi ile sayısı ve sosyal-kültürel faaliyet sayıları artmıştır (Şehsuvaroğlu, 2015: 182). Ülkücü harekette (Lütfü Şehsuvaroğlu, Burhan Kavuncu, Naci Bostancı ve diğer kişilerle belirledikleri) beş tane önemli sloganları bulunmuştur. Bunlar; *“Kanımız aksa da, zafer İslam'ın”*, *“Çağrımız İslam'da dirilişedir.”*, *“Kavgamız vurguncu düzenedir.”*, *“İnananlar kol kola, yürüyelim Hak yola.”*, *“Türk'üz, Türkçüyüz, İslam eriyiz.”* (Dereli, 1996: 80).

Alparslan Türkeş, 1977 yılında ocakların eğitim grubuna liderlik eden Namık Kemal Zeybek'e talimat vererek gençlere alperenliği, Hoca Ahmet Yesevi'yi anlatmalarını, tanıtmalarını istemiştir. Oluşturulmuş olan eğitimciler grubunda Yazıcıoğlu da görev almıştır. Bu Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) için entelektüel bir hareket olarak görülmüştür. Eğitimciler grubu olarak yetiştirilen kişiler *“Dokuz Işık”* doktrini sayısından ilham alarak Türkiye'yi dokuz bölgeye ayırmış, ayrılan yerlere

eğitim vermeye gitmişlerdir. Yazıcıoğlu ise Ankara’da eğitim vermiştir.¹ (Akpınar, 2016: 113-130).

1977-1978 yıllarında ocak tarafından dini ağırlıklı Hasret dergisi, doktriner ağırlıklı Genç Arkadaş dergisi yayımlanmıştır. Hasret dergisinin genel yayın yönetmeni Muhsin Yazıcıoğlu, Genç Arkadaş’ın ise Burhan Kavuncu’dur. Yazıcıoğlu, gençliğe dini değerler içeren Diriliş yayınlarını genelge ile okutmuş, Nizam-ı Âlem ülküsüne geçişi sağlamıştır (Erkan, 2010: 113).

Yazıcıoğlu, Ülkü Ocaklarına girişini kendisi şöyle tarif etmiştir: “*Ülkü Ocaklarına girişimin sebebine gelince; bu basit bir heyecan olmayıp, sahip olduğum tertemiz duygularla, milletimizi, içine düşmüş olduğu tehlikelerden ancak Ülkü Ocakları çatısı altında toplanan Allah’a, Türklüğe, vatana bağlı, yüksek gençliğinin kurtaracağına inandığım içindir. Bu inancımda, ne kadar haklı olduğumu zaman ispatlamış ve Ülkü Ocakları milletimizin yegâne kurtuluş ümidi olmuştur.*” (Öznur, 2016b: 34). Ülkü Ocaklarını ise şöyle tarif etmiştir: “*Ülkü ocakları bir okuldur, mazide boş bırakılan beyinleri, ihmal edilen nesli, kucaklayan bir okuldur. Darul Erkam gibidir.*” (Panel Dergisi, 1990: 19; İslamcı Dergiler Projesi, 2020; <https://idp.org.tr/>).

Amerika Birleşik Devletleri adına görev yapan gazeteciler Ülkü Ocaklarının hiyerarşik yapısı ve gücünü överek, nasıl yönetiliyorsunuz diye sormuşlardır. Genç yaşta olan Yazıcıoğlu “*Atamız Fatih de İstanbul’u fethettiğinde 21 yaşındaydı*” cevabını vermiştir (Selvi ve Seven, 2010: 52). Yazıcıoğlu’na göre; İstiklal harbinde Müdâfaa-ı Hukuk Cemiyetlerinin gösterdiği refleksi o zaman ülkücüler göstermiştir (Öznur, 2016b: 93). Ayrıca Ocak başkanlığı döneminde suikasta uğramış ve kurtulmuştur (Şehsuvaroğlu, 2015: 186).

Türkiye’de sağ-sol olayları olarak bilinen dönemde kullanılan sağ-sol kavramları asıl itibariyle Batı’dan gelen kavramlardır. Kavramlardan sol’un tanımı, Batı’da ilk olarak 28 Ağustos 1789 tarihinde, Paris’te, kralın vetosuna karşı çıkan milletvekillerinin, Meclis başkanının sol tarafında toplanmasıyla anılmaya başlamıştır. Sol taraftakiler Meclis üstünlüğünü savunmuşlardır. Sağ düşünce, statükoyu savunan

¹ Bu eğitimciler: Muhsin Yazıcıoğlu, Namık Kemal Zeybek, Ramiz Ongun, Türkmen Onur, Yılma Durak, Sami Bal, Nurettin Taşar, Abdullah Kılıç, Mehmet Göktolga, M. Ali Özgüven, Abdullah Alay, Ömer Haluk Pirimoğlu, Mustafa Öztürk, Hasan Sabri Erdem, Seyfi Apaydın, Himmet Kayhan, Rıza Müftüoğlu, Hakkı Duran, Lokman Abbasoğlu, Mehmet Şandır, Abdullah Kılıç, Musa Serdar Çelebi, Faik İçmeli, Yılmaz Saka, Ahmet Güzel, Hakkı Şafakses’tir.

ve ona üstün değerler atfeden olarak bilinmektedir. Avrupa’da, siyasal partilerde dini savunanlar Hristiyan Demokratlar, Hristiyan Sosyal Birlik vb. parti isimleriyle ortaya çıkmıştır. Türkiye’de Batılı anlamda modernleşme olmadığından kavramlar buraya özgü olmuştur (Gökçe, 2013: 150).

Türkiye’de milliyetçiliği, geleneği, muhafazakârlığı savunan kesim sağcı olarak, Komünizmi savunan, emekçi olan kesim solcu olarak anılmış fakat kavramlar arası belirsizlikte bulunmaktadır. Sağ-sol kavgalarının devam ettiği dönemde Yazıcıoğlu, 1977 yılında Cumhurbaşkanı ve o zamanki siyasi liderlere açık bir mektup göndermiştir. Meselenin fiziki kavga yerine müzakereye dönüştürülmesi için çağrıda bulunmuş fakat başarılı olamamıştır. 12 Eylül öncesi kültürel birim olan Ülkü Ocakları mensuplarının, meşru müdafaa durumunda kaldığını, okul boykotunu tanımadılar diye dövüldüklerini, hakarete uğradıklarını, evlerinden ve işyerlerinden atıldıklarını belirtmiştir. Devleti savunmakla birlikte hükümetlerin her şeyini kabul etmediklerini, düzen içinde savunmadıkları konular olduğunu belirtmiştir. Yaşadığı dönemde her insan gibi hata yapabileceklerini de belirtmiştir. Yazıcıoğlu’na sol kesimin uzlaşma çağrılarına kayıtsız kaldığını, bunun sebebinin ne olacağını soran gazeteciye, Yazıcıoğlu şöyle cevap vermiştir; *“Fikir münakaşası, uzlaşma taleplerimiz sonuçsuz kalmıştır. Sol; demokratik yöntemlerle Marksizm’i iktidara taşıyamayacağı için antidemokratik davranış sergilemektedir. Devrim adını verdikleri kanlı ihtilali ile siyasi iktidar olmak istediklerinden, tartışmayı, toplumun huzuruna çıkmayı istemiyorlar.”* (Öznur, 2016b: 40,49).

Türkiye’deki anarşi ortamının devam ettiği dönemler hakkında Muhsin Yazıcıoğlu şu şekilde ifade etmiştir:

“Türkiye’deki anarşik olayların sebepleri ve tarafları bellidir. Anarşinin hedefi devleti yıkmaktır. Belli emperyalist mihrakların direktifleriyle hareket eden Marksist teşkilatlar, devlete savaş ilan etmişlerdir. Anarşiyi besleyen, büyüten, devam ettiren emperyalizmin yerli uşaklarıdır. Anarşinin kurbanları ise, ülkücü gençlik, asker, polis ve devlete sahip çıkan vatandaşlardır. Nihayet hedef devletimizin yıkılmasıdır. Bu savaşı, onların arzu ettiği zeminde ve biçimde kabul etmiyoruz. Türk insanının birbirini öldürmesini arzu etmediğimiz için, anarşinin bugünkü kanlı neticesi en çok bizi üzmektedir. Dış güçler ve onların uşakları ise bu kanlı ortamdan memnundur. Zaten bunu arzu ediyorlar. Bu gerçek ortada iken, mevcut iktidarın da hadiseleri önleme yerine, suçsuz vatandaşlarımıza karşı, insanlık dışı işkence ve zulümlere başvurarak anarşiyi körüklemesi, emperyalizmin arzusu istikametindedir. Neticede ise Türk milleti huzursuzdur. Sosyal yaralar açılmıştır. Devleti idare edenler, düşmanlarıyla mücadele

edecekleri yerde, düşmanla kol kola girmektedirler. Anarşiye pes diyen bir zihniyet, anarşinin en kötü neticesidir” (Öznur, 2016b: 43).

12 Eylül öncesinde, Ülkücüler, Akıncılar ve Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) mensupları birbiriyle çatışmaya başlayınca, Muhsin Yazıcıoğlu ile MTTB ve Akıncılardan oluşan bir heyet, toplantı yaparak “*Ne oluyor*” sorusu üzerinde durmuştur. Ülkü Ocakları genel merkezindeki görüşmeler sonucunda kavgalar engellenmiştir (Öztürk, 2018). Kavgalar ile bir yere varılamayacağını bilen Yazıcıoğlu’nun mottosu “*Eller silah değil kalem tutmalı*” dır (Selvi ve Seven, 2010: 46).

1.4. 12 EYLÜL 1980 DARBESİ HAKKINDA BAKIŞI, CEZAEVİ DÖNEMİ VE SONRASI

1.4.1. 12 Eylül 1980 Darbesi Hakkında Bakışı

Modernleşme kuramcılarından Samuel P. Huntington tarafından ordunun düzeni koruyucu yönü ele alınmıştır. Toplumsal kesimlerin aşırı olarak politika ile ilgilenmesi ve siyasi temsili olmayan kesimlerin ise isteğini karşılayacak durumunun olmaması ile “*siyasi çürüme*” ortaya çıkmıştır. Düzen bozucu gelişme olarak adlandırılan bu durum, orduyu haklıymış gibi göstermiş ve orduyu düzeni koruma vazifesi ile yüceltmıştır. Ordunun hiyerarşik, disiplinli kurum olması ile diğer bürokratik kurumlara nazaran siyasete baskı oluşturmuştur. Bu durum Pretoryen (seçkin, donanımlı askerlerin hükümdarı korumasıyla kendilerini devletin sahibi olarak hissetmeleri durumudur) yapılar oluşturabilmektedir (Taşkın, 2014: 181-182).

Yazıcıoğlu 1978 yılındaki yazısında; Türkiye’nin dış baskılarla sosyal, siyasi, ekonomik, kültürel bunalıma itildiğini ifade etmiştir. Böylece vatandaşları özüne ve benliğine yabancılaştırmak istemektedirler. Bu yüzden dağınık içinde olan kurumların revize edilmesini istemiştir. Ona göre; çaresizlikten dolayı toplumu yeni rejim aramaya zorlamaktadırlar. Bunu yaptırmak için ekonomik baskılarla moral bozmaktadırlar. Böylece insanları birbirine kırdırmak istemektedirler. İçerideki piyonlarla anarşik eylemler yaptırılarak sindirme yöntemi uygulatarak köle bir Türkiye istemektedirler (Öznur, 2016b: 45-47).

Yazıcıoğlu, ihtilal sonrası tek adam yönetimi oluşturulduğunu ve Alparslan Türkeş ile sağcı ya da solcu gruplar haricinde hiçbir siyasetçi, asker, hukukçu olanların

bedel ödemediğini belirtmiştir. Ona göre; Türkiye’de sürekli yönetici kalmak istemeyen elit bir kesim vardır. Bu kesim, kapalı rejimlerden beslenmektedir. Ülkenin kaynaklarını hukuk dışı sömürmek istemektedirler. Provokasyonlar ile toplumu gererek antidemokratik yöntemlerle sistemin düzeleceğini önermektedirler. Toplum ise, bu düzen gitsin de, demokrasi ile olmazsa orduyla, seçimle olmazsa darbeye olsun, bakış açısıyla bakmaktadır (Öznur, 2016b: 361,364).

Yazıcıoğlu, 12 Eylül öncesinde teşkilatına ajanlar, provokatörler girdiğini, kendilerinin deşifre ettikleri de olduğunu ama bu Ülkü Ocaklarının her hareketi bir yönlendirmedi, devlet organizasyonudur demenin doğru olmadığını ifade etmiştir (Panel Dergisi, 1990: 18). Türkiye’deki sol grupların Türk solu olmadığını ama Türk vatandaşı olduklarına dikkat çekmiştir (Öznur, 2016b: 310). Yazıcıoğlu, sonuç olarak inandıklarının bedelini ödediklerini ama darbecilerin, darbeye sürükleyenlerin, çatışma ortamı oluşturarak gençleri çatıştıranların bedel ödemediğini ifade etmiştir.

1.4.2. Cezaevi Dönemi ve Sonrası

Yazıcıoğlu, yakın arkadaşı Hasan Bölücek’in evinde iken darbe yapıldığını öğrenmiştir. Bunun üzerine yurtdışına çıkma tekliflerini de reddederek belli bir süre gizlendikten sonra ülkücüleri yalnız bırakmamak için teslim olmuştur. Yurt dışına çıkarsa, cezaevindeki ülkücülerin moral kaybına uğrayacağını düşünmüştür. 30 Ocak 1981 tarihinde Ankara Necatibey’de yakalanmıştır (Selvi, 2010: 54-60).

Cezaevinde barıştır-karıştır projesi olan ülkücü ve solcuları aynı koğuşa koymalarından dolayı zor koşullarda tutulmuşlardır. Filistin askısı, elektrik, falaka, dayak gibi işkenceler, solcu ve sağcı tutuklulara uygulanmıştır (Akpınar, 2016: 154). Yazıcıoğlu, en ağır aşağılık işkencelere maruz bırakıldıklarını, ilk günler yemek ve su bile verilmediğini söylemiştir. Ona, daha sonra bir parça kuru ekmek ve ağzını ıslatacak kadar su vermişlerdir. Yazıcıoğlu’na yirmi gün kadar gözleri bağlı şekilde elektrikle işkence yapılmıştır. Sorgulamada, dilinden, dişinden, mahrem yerlerinden, el ve ayak parmaklarından elektrik verilmiş, bunun sonucunda bir tırnağını da kaybetmiştir (Yılmaz, 2013: 51).

Darbeciler, kafes denilen yerlerde solcu ve sağcıları aynı ortama koymuş, uygun adımlarla marşlar söylettirerek tutukluların kimliklerini silmeye çalışmışlardır (Yılmaz, 2013: 53). Yazıcıoğlu, ülkücü ve devrimcilerin yapılan şiddetlerle mağduriyet yaşadığını belirtmiştir (Pamir, 2008). Ayrıca Onun “Türkiye’ye

sığmayanlar iki buçuk metrekairelik koğuşa sığıdı” sözü hafızalarda yer almıştır (Öznur, 2016b: 311).

Aşağıda Ozan Arif’in yazdığı (Arif, 2001) şiir durumun vahametini ortaya koymaktadır:

Hakim bey...Hakim bey...bütün dünyamı,

Yıkarak yaptılar benim sorgumu.

C-5 denen yere gözleri bağlı,

Tıkarak yaptılar benim sorgumu.

Savcının ağzından şu okunanlar

Benim suçum değil hep yalan bunlar!

Dövdüler hakim bey, ağzımdan kanlar,

Akarak yaptılar benim sorgumu.

Muhsin Yazıcıoğlu, işkenceye maruz kalmış biri olarak, işkencenin insanlık suçu olduğunu, 12 Eylül işkencelerinin ordu ile milleti küstürdüğünü söylemiştir. Bunu yapanların yargılanmasını istemiştir (Kocaman, 2010: 44). Ayrıca, 1991 yılında sağcı ve solcu tutukluların açık görüş hakkı kaldırıldığında, oraya giderek solcu ve sağcılara hitap etmiştir. Bu insanlık suçunun ayırım yapılmadan kaldırılmasını istemiştir (Erkan, 2010: 206). Manisalı gençler davası olarak bilinen, 26 Aralık 1995'te yasadışı DHKP-C örgütüne yönelik operasyonlarda gözaltına alınan 14 genç hakkında işkence yapıldığı söylenmiş (Avrupa Birliği, 2007), Yazıcıoğlu bu olaylara da sessiz kalmamıştır (Dogerhur Haber, 2009).

Cezaevindeki tutukluların geneli yiyecek, içecek vs. isterken, Yazıcıoğlu, kalem ve kâğıt talep etmiş, fikirlerini kâğıda geçirmek istemiştir (Yılmaz, 2013: 58). Mamak zindanını medrese-i yusufiyye olarak görmüştür. Zindanda edebiyatla ilgilenmiş ve şiir de yazmıştır (Yalsızuçanlar, 2010:45). Cezaevinde her görüşten insanla iletişim kurabilmiştir (Selvi ve Seven, 2010: 68). Muhsin Yazıcıoğlu, cezaevinde iken parasızlıktan dolayı, bir dönem çay demletmeyi kısıtlamak istemiş, bu karara itiraz eden birinin sözleri ise onu kırmıştır. Bu üzüntü ile uzun süre, sabahları idarenin verdiği çaydan başka çay içmemiştir (Çakıl, 2010: 25). Çok kararlı bir kişiliktir.

Yazıcıoğlu, sağ- sol olaylarının gelişimi ile ilgili genel değerlendirme yapmış ve günümüzdeki gençliğin haklarını meşru olarak nasıl savunacağı konusunda

önerilerde bulunmuştur. Ona göre; 1960'lı yıllarla birlikte Avrupa'yı etkisi altına alan öğrenci olayları Türkiye'ye de sıçramıştır. Olaylar üniversitelerde harç ödememek, demokratik ve örnek üniversite savunuculuğu şeklinde başlamıştır. Pamuk tarlaları ve fabrikalarda ise işçi hakları savunuculuğu şeklinde ortaya çıkmıştır. Üniversitelerde bu durumun boykot, yürüyüş, protestoya dönüşmesiyle polis-asker müdahalesi ile karşılaşmıştır. Akabinde tutuklamalar, sonuç olarak da olaylar Türkiye geneline yayılmıştır. Üniversitelerdeki boykot, öğrenciler arasında tepkiye sebep olmuştur. Okula gitmek isteyenler ile boykot yapmak isteyenler karşı karşıya gelmiştir. Bu yaşananlar üniversitelerde bölge kavramını gündeme getirmiştir. Bu olaylar sebebiyle 12 Mart 1971 muhtırası verilmiştir. 1974 affıyla olaylar tekrar eski hale dönmeye başlamıştır. Fikirler birbiriyle tartışılmalıyken kavgaya dönüştürülmüştür. Bu karışıklıklar kavgaları artırmıştır. 11 Eylül'de her tarafta kan akarken, bir anda 12 Eylül 1980'de olaylar bitmiştir. Hukuk gözetilmeden tutuklamalar ve idamlar yapılmıştır. Denge gözetmek adına birçok genç mağdur edilmiştir. Aslında devletin, bu konuları çözerek istismarı engelleyebilecek olduğunu düşünmektedir. Harç meselesi, öğrenci barınması gibi isteklere onların olumlu baktığını ancak meşru girişimleri destekleyeceklerini belirtmiştir. “*Mazluma umut zalime korku*” diyen gençler olarak tepkisiz bir gençlik olamayacaklarının altını çizmiştir. Gençlerin meselelere duyarlı olmasını, idealist bir gençlik olmasını istemiştir. Özellikle üniversite meselelerini, provokasyon ihtimalini de göze alarak üniversite dışı demokratik platformlarda çözülmesini istemiştir. Sonuç olarak kavga ortamından öğrencilerin yararlanmadığını, aksine Türkiye'yi istikrarsız kılmak, çevresindeki ülkeler üzerinde inisiyatif koyamaz hale getirmek isteyenlerin ve ülkenin yakalayacağı fırsatları istemeyenlerin yararlandığını söylemiştir. Ayrıca önemli bir parantez açarak, 12 Eylül sonrası Amerikan üslerinin İncirlik'e açıldığını, Çekiç Güç'ün getirildiğini, Yunanistan'ın Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütüne (NATO) girdiğini açıklamıştır. Demokrasi ortamı olmadığı için tek kişi ikna edildiğinde rahatlıkla bu kararların alındığını görmüştür (Öznur, 2016b: 102-107).

Muhsin Yazıcıoğlu, idamla yargılanmış (Yılmaz, 2013: 49) 5,5 yılı hücrede olmak üzere Mamak cezaevinde tutuklu kalmıştır. 30 Ocak 1981 tarihindeki tutukluluğu 8 Nisan 1987 tarihinde son bulmuş, hiçbir ceza almadan tahliye olmuştur (Kocaman, 2010: 8). Cezaevi sonrasında askere gitmiştir. Askerliğini, 1988 yılında Denizli 12. Piyade Alayı, 3. Makineli Tüfek bölümünde kısa dönem olarak ifa etmiştir

(Umur, 2016: 374). Askerde iken arkadaşları ile kur'an-ı kerîm'i hatim ettiklerini, hatim bırakmalarını vasiyet ettiğini ve orada askerlik yapanların kendisine, vasiyetini yerine getirdiklerini ilettiklerini belirtmiştir (Öznur, 2016b: 261).

Yazıcıoğlu, cezaevinde; Mehmet Arif Bey'in "*Başımıza Gelenler*" eserini, Erol Güngör'ün eserlerini bir kez daha okuyabildiğini, birçok tarihi-siyasi kitapları okuyabildiğini, ayrıca kuran'ı kerim okuyup sık sık hatim ettiklerini söylemiştir (Öznur, 2016b: 231).

Yazıcıoğlu, Devrimci Yol Hareketi lideri Nasuh Mitap ve Devrimci Gençlik başkanı Mehmet Ali Yılmaz ile aynı hücrede kalmıştır (Şimşek, 2009). Cezaevinde Nasuh Mitap ve M. Ali Yılmaz, Yazıcıoğlu'na, geçmişte yaşadıkları bir üniversite olayını engelleme sebebini sormuştur. Aslında birlikte protesto edecekleri konular olduğunu anlamışlardır. Mitap ve Yılmaz, o olaydaki karşılaştıkları tepkiden dolayı o zamanlar ülkücüleri AB'nin uzantısı şeklinde değerlendirmiştir (Öznur, 2016b: 135). Yazıcıoğlu, yaşadıkları ile ilgili "*ne yaptıysam inanarak yaptım ama istismar edilmişizdir*" demiştir (Öznur, 2016b: 311). Yazıcıoğlu ile cezaevinde aynı hücrede kalan Dev-Yol lideri Nasuh Mitap, onun vefatına üzüldüğünü ve cezaevinde birbirlerini daha iyi tanıdıklarını, vatani parçalayacak insanlar olmadıklarını anladıklarını söylemiştir (Hürriyet Haber, 2009).

Ülküdaşlarından ve beraber cezaevinde yattığı sol görüşlü gençlere kadar hiçbir yüksek siyasetçinin, yüksek bürokratin veya büyük sermaye kesimlerinin çocuklarını cezaevinde görmediğini ifade eden Yazıcıoğlu, cezaevinde ve işkence hanelerde sağcısı ve solcusu bu ülkenin ezilen, horlanan ve bu ülkede yaşamış olmanın hiçbir nimetine sahip olamayan kesimlerin çocukları olduklarına şahit olduğunu, çile çekenin Anadolu insanı olduğunu söylemiştir (Öznur, 2016b: 274).

Kendisiyle ilgili derin devlet adamı suçlamasını reddeden Yazıcıoğlu; cezaevinde yıllarca mahkûm edilmesi ve işkence görmesi bunu ispatlamıştır (Öznur, 2016b: 451). Türkiye'de derin devlet yerine, "*bürokratik Cumhuriyet*" olduğunu, belli bir azınlığın önemli yerleri teşkil ettiğini vurgulamıştır (Öznur, 2016b: 436). Ayrıca derin menfaat ve derin emperyalist egemen güçlerinde olduğunu bunların yerine kendi tabiriyle "*derin millet*" iktidar olmalıdır diye açıklamıştır (Öznur, 2016b: 311).

İKİNCİ BÖLÜM: MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN SİYASİ HAYATI VE GÖRÜŞLERİ

2.1. 1988-1992 ARASI SİYASİ FAALİYETLERİ

Yazıcıoğlu siyasi hayatına Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) ile başlamıştır. 1991 yılı genel seçimlerinde Sivas milletvekili olmuştur.

2.1.1. Milliyetçi Çalışma Partisi Dönemi

Milliyetçi Çalışma Partisinin kurulma aşamasına kadar olan ve sonraki süreç aşağıda belirtilmiştir.

2.1.1.1. Günümüzdeki Milliyetçi Hareket Partisinin Tarihi Süreci

Yazıcıoğlu, siyasi hayatına Milliyetçi Çalışma Partisi ile başlamıştır. Günümüzde Milliyetçi Hareket Partisi olarak devam eden partinin geçirdiği süreç şu şekildedir: 1952 yılında kurulan Türkiye Köylü Partisi (TKP) ile 1954 yılında Osman Bölükbaşı başkanlığında kurulan Cumhuriyetçi Millet Partisi (CMP), 16 Ekim 1958 tarihinde birleşerek, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) kurulmuş, parti genel başkanlığına Osman Bölükbaşı getirilmiştir. Alparslan Türkeş, 31 Mart 1965’te CKMP’ye girmiş, 1 Ağustos 1965’te genel başkan seçilmiştir. 1969 yılında partinin adı Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) olarak değiştirilmiştir. 1981 yılında MHP kapatılmıştır. Daha sonra 1983 yılında ülkücüler, Muhafazakar Partiyi kurmuş, 1985 yılında Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) adını almıştır. 1987 yılında Türkeş’in siyaset yasağı kalkmış, MÇP’ye katılarak genel başkan seçilmiştir. MÇP, 1993 yılında tekrar MHP adını almıştır (TBMM Kütüphanesi web sitesi, 2019). Ayrıca Türkiye’de çok fazla parti isminin olması, bir partiden diğer partiye milletvekilin geçememesi ve parti birleştirmesi ile geçiş olmasından kaynaklanmıştır. Bu durum daha sonra değiştirilmiştir (Gençer, 2004).

2.1.1.2. Yazıcıoğlu’nun Siyasete Girişi: Milliyetçi Çalışma Partisine Katılması

Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi’nin 8 Şubat 1969’da MHP adını almasıyla, Türkeş’in parti içi yetkileri arttırılmıştır. Parti amblemi *”kırmızı zemin üzerine üç hilal”* gençlik kolları amblemi *“hilalli bozkurt”* olarak kararlaştırılmıştır (Bora ve Can, 2009: 55). 1977 genel seçimleri öncesi Necip Fazıl, MHP safına geçerek partinin yayın organı olan *Her Gün*’de makale yazmıştır. Türk İslam ülküsünü kurumsallaştıran en önemli isimlerden biri ise Seyyid Ahmet Arvasi’dir. Arvasi, 1978 yılında İstanbul

Atatürk Eğitim Enstitüsü görevinden ayrılmış, 1979 yılında MHP Genel İdare Kurulu üyeliğine getirilmiştir (Akpınar, 2016: 105,110).

12 Eylül öncesinde MHP içinde İslami değerler öne çıktığı için türkçülüğü savunan Nihal Atsız ve arkadaşları parti içinden çekilmiştir. 12 Eylül sonrası ise türkçülük ve sekülerleşme fikrine kayma başlamıştır. 12 Eylül sonrası cezaevine giren ülkücüler, İslam'ı daha iyi yaşama içine girmiş, parti içinde ideolojik tartışmalar yaşanmıştır. Cezaevinde yatan ülkücüler kendini “*Yusufiyye mektebi*” mezunu saymışlardır (Umur, 2016: 68-70). Ülkücü camia, cezaevinde ortak kader birliği yapmış, çilesini birlikte çekmiştir. Devletin, ülkücüleri “*vatan millet düşmanı, yıkıcı ve bölücüler*” olarak gördükleri gruplarla aynı değerlendirmesi, işkenceye maruz bırakması, idam etmesi onları derinden sarsmıştır. Ülkücüler; MHP'nin seçkin bürokrat kadrosunun 12 Eylül sonrasında iyi konum elde ettiğini, kendilerinin ise maddi sıkıntılar içinde bırakıldığını düşünmüştür. 1980'lerin ortasından itibaren MHP'de “*Türk milliyetçiliği*” tanımı kullanılmıştır. Türkeş ülküdaşlarına hitap ederken “*Türk milliyetçiliği davasının mensubu gönüldaşlarım*” diye hitap etmekte, Yazıcıoğlu ise “*Allah'ın davasının davacıları*” hitabını kullanmıştır (Bora, Can, 2009: 44-49).

Ülkücülerin cezaevi tahliyelerinden sonra MHP toplantısında Mahir Damatlar cezaevlerindeki ülkücülerin ve ailelerinin durumunun sorun olduğunu belirtmiş, bunun üzerine Alparslan Türkeş, bu konuyu gelecek ilk toplantıda gündem maddesi yapacağını söylemiştir. Galip Erdem ve Namık Kemal Zeybek'in yönetimde olduğu Selçuklu Sosyal Güvenlik ve Eğitim Vakfı (SOGEV) kurulmuştur (Umur, 2016: 63). 15 Temmuz 1987'de vakıfta başkan olan Yazıcıoğlu, vakfın amacını; 12 Eylül dönemi cezaevindeki mağdur kişilerin kendisine ve yakınlarına, ihtiyacına göre destek olmak şeklinde tanımlamıştır (Öznur, 2016b; 15). Daha sonra Yazıcıoğlu ve arkadaşları, yardım faaliyetlerinin siyasi zeminde devam etmesi için partiye katılacaklardır (Selçuklu Vakfı, 2020).²

Yazıcıoğlu, ülkücülerin cezaevi tahliyelerinden sonra bazı kişilerin yasa dışı işlere bulaştırıldığını ya da katıldığını, bu olumsuz durumlardan dolayı ülkü ocakları

² Vakıfta genel başkanlık yapanlar sırası ile; Prof. Dr. Kamil Yaşar Turan, Galip Erdem, Muhsin Yazıcıoğlu, Mehmet Ekici, Hasan Çağlayan, Nevzat Pakdil, Selim Şenol, Dr. Vefa Aloglu, Dr. Lütfi Şahsuvaroğlu, Eyüp Gökhan Özekin, Prof. Dr. Turan Güven'dir.

hakkında insanlarda yanlış kanaatlerin oluşmasına üzüldüğünü ifade etmiştir. Ona göre; yasa dışı işler yapanlar ülkücü olarak kendini nitelendiremez (Öznur, 2016b: 428). Bu yapılanların operasyon olduğunu, gençliğin siyasetten uzaklaştırılması için yapıldığını savunmuştur (Öznur, 2016b: 216). Kendisine, “12 Eylül öncesi gelsin mi?” diye sorulduğunda, “*gelmesini isterim ama kavgasız, idealist gençlik olarak*” diye ifade etmiştir (Öznur, 2016b: 60).

Cezaevinden tahliye olan ülkücülerin bir kesimi kitle partilerine katılmış, bir kesimi siyasetten soğumuş, bir kesimi de cemaatlere katılmıştır. Eksiklikleri, ihtilafları kendi içinde çözmeyi düşünen Muhsin Yazıcıoğlu, arkadaşlarıyla istişare sonucu 17 Kasım 1988 tarihinde MÇP’ ye girmiştir (Dereli, 1996: 82). Yazıcıoğlu, cezaevinden çıkan ülkücüleri toparlayıcı rol oynamıştır. 1990’ın ilk yarısında önemli bir siyasi sima haline gelmiştir. 12 Eylül öncesi gibi İslami bir çizgide durmayı istemiştir (Akpınar, 2016: 179).

Kendisini Yusufiyeliler olarak adlandıran cezaevi görmüş ülkücüler, genel olarak parti tabanını oluşturmaya rağmen, partinin genel merkez teşkilatında, karar organlarında kendilerine yer verilmediğini düşünmüştür. Yazıcıoğlu ve arkadaşları, bu durum ve düşünceyi değiştirmek istese de değiştirememiştir. Yusufiyeliler grubu, Muhsin Yazıcıoğlu’nu parti Merkez Karar Yönetim Kurulunda görmek istemiş ve bunu başarmıştır. Yazıcıoğlu’nu orada görmek istemeyenlerin, onun engellenmesinin en önemli sebebi olarak Yazıcıoğlu’nun liderlik karizması olduğu görüşündedirler. Ayrıca Türkeş’in ocaklılara, partide yer vermek istememesi de istifaları getirmiş ve tepki toplamıştır. Bundan dolayı parti divanı yeniden toplanmış Yazıcıoğlu’nu Genel Sekreter Yardımcılığına getirmiştir (Umur, 2016: 68-70).

1987 genel seçimlerinde MÇP, %2,9 aldığı oy oranını 1989 yerel seçimlerinde artırmış, bu sonuçlar ülkücü hareketin moralini yükseltmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu’nun gücünün artmasıyla birlikte parti içi sorunlar da giderek artış göstermiştir. 1991 genel seçimlerinden sonra bu sorun devam ederek artmıştır (Bayraktar, 2016: 86).

Yazıcıoğlu ve arkadaşları, 1991 genel seçimlerinin MÇP’nin oy oranını artıracığından ve partiye dinamizm katacağından seçimlere tek başına girmesinden yanaydılar. Milletvekili aday olma düşüncesi olmayan Yazıcıoğlu aslında fikri hizmet ederek tabanı uyandırmak, idealist düşünmek istiyordu (Dereli, 1996: 84).

Türkiye’deki seçim barajı partiler arası ittifakı zorunlu hale getirmiştir. Uygulanan seçim barajı; ülke ve seçim çevresi barajı şeklindedir. 1980 yılından itibaren %10 ülke barajı konulmuştur. Bu ise dünyanın en yüksek ülke barajıdır. Demokratik ülkelerde genellikle yüzde 3-5 arasındadır. Seçim sistemleri ile bağlantılı olarak 1987-1991 yıllarında tercihli oy kullanma hakkı verilmiştir. Buna göre; parti milletvekilinin sıralamasını partisi yerine seçmen seçmiştir (Taşkın, 2014: 376-378).

Seçim barajı sıkıntısı olduğu için partiler arası ittifaklar söz konusu olmuştur. Bu sebeple 1991 genel seçimleri için Refah Partisi (RP), ittifak teklifini MÇP’ ye Yazıcıoğlu aracılığı ile götürmüştür. Buna Yazıcıoğlu’nun “*İslam’da birlik şuurı*” adı altında verdiği konferanslar etkili olmuştur (Dereli, 1996: 86).

İttifak arayışında, Türkeş ve Erbakan’ın ilk toplantısında Yazıcıoğlu da bulunmuştur. RP’den Recai Kutan, Oğuzhan Asiltürk, Ahmet Tekdal, MÇP’den Muhsin Yazıcıoğlu, Devlet Bahçeli, Ali Fuat Eyüpoğlu’nun katıldığı bir heyetle çalışmaların nasıl yapılacağı görüşülmüştür. Bir önceki seçimde RP’nin oyları yüksek olduğundan, seçimlere RP’den girilmiştir. Aslında Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları seçimlere MÇP’ den girilmesini, MÇP’den az sayıda vekil adayı gösterilse bile bunun yapılmasını istemiş fakat kabul görmemiştir. Kutsal ittifak anlaşması adını verdikleri bu anlaşmaya daha sonra İslahatçı Demokrasi Partisi de (21/03/1984- 23/11/1992 tarihlerinde siyasi varlığını sürdürmüş, Genel Başkanı: Aykut Edibali’dir) katılmıştır (Dereli, 1996: 88). "*O, inançlarımızı Meclise taşıyacak*" denilerek Yazıcıoğlu’nun milletvekilliği tanıtımı yapılmıştır. 20 Ekim 1991 tarihindeki genel seçimlerde Sivas milletvekili seçilerek XIX.Dönem TBMM üyesi olmuştur (Büyük Birlik Partisi, 2020).

Yazıcıoğlu 1991 yılındaki seçim sonuçları ile ilgili, ittifak sonucunun iyi olduğunu, iyi niyetli insanlardan meclise girenlerin olduğunu söylemiştir (Dereli, 1996: 89). Bu ittifak MÇP’yi reel politikaya alıştırmış, esneklik kazandırmıştır (Bora ve Can, 2011: 22). Yazıcıoğlu, ittifakın sekteye uğramasını istememiştir (Çakır, 1994: 31). Fakat bu ittifak sadece barajı geçmek için yapılmıştır. Seçimden sonra, Yazıcıoğlu ve arkadaşları aslında ittifak istediklerini açıklamıştır fakat bir formül bulunamamıştır. Seçim ittifakı olmasından dolayı, seçim sonrası MÇP’liler partilerine dönmüşlerdir. Partilerin birliği için Yazıcıoğlu, şöyle bir formül düşünmüştür; sosyal tabanı olan aydınlardan bir danışma kurulu kurmalı, orada fikir, siyaset üretip, parti liderleri partiye destek vermelidir. Sonra, iki genel başkanın seçeceği bir lider ve yeni parti

kurulmalı, il ve ilçe örgütü demokratik olarak oluşturulmalı, danışma kurulu, liderler ile genel idare kurulu arasında faydalı olmalı şeklindedir (Dereli, 1996: 91).

2.2. 1993-2009 ARASI SİYASİ FAALİYETLERİ

2.2.1. Büyük Birlik Partisinin Kuruluşunu Hazırlayan Etmenler

Ülkücü hareket, homojen yapı içermemiştir. Anadolu taşra profili gençlik tabanı, milliyetçilik ideolojisinden etkilenmiştir. İslam'ı savunmakta ve geleneğe bağlı kalmışlardır. Kentler ise Anadolu'dan farklılık göstermiştir (Bora ve Can, 2009: 65-67). Milliyetçilik 1970'li yıllarda sembolik aidiyet duygusu şeklinde kendini göstermiştir. Komünizme karşı tepki verilmiştir. Ülkücü Hareket, 1970'lerin ortalarına doğru İslamileşerek milliyetçi muhafazakâr taban bulmuştur. Bu süreç içinde parti tabanını taşradan gelen alt-orta sınıf, tavanını ise bürokratik elitler (emekli subay) ve tahsilli orta sınıf (avukat, gazeteci) oluşturmuştur (Bora ve Can, 2009: 44-49).

Parti içinde yaşanan ayrışmaların temelini, Alparslan Türkeş'in 1940'lardaki Turancılık hareketine dayanan Türk milliyetçiliği davasını, seçkinlerden çıkarıp kitleleştirmeye çalışması oluşturmuştur. Türkeş, CKMP'nin 1965 yılındaki seçim programında, laikliği savunmuş, 1969'da *"Biz Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız. Her iki felsefe de şiarımızdır"* demiştir (Bora ve Can, 2009: 44-54). 1977 yılında bir konuşmasında Türkeş, kur'an dersinin seçmeli olarak okutulmasını istemiştir (Akpınar, 2016: 110).

Yazıcıoğlu ve Türkeş'in bazı konulardaki düşünce farklılıkları 1970'li yıllarda başlamıştır. Türkeş'in zaman zaman statükoyu destekleyen görüşleri ile başörtüsü konusunda görüş ayrılıkları olmuştur. Bunlara rağmen kendi içinde dağılmadan sorunları çözebilecek fikri olgunluğa ulaşmayı arzu ederek, çözülmesini beklemişlerdir (Dereli, 1996: 79).

Ayrışmalarla ilgili önemli olan olaylardan olan biri de Nizam-ı Âlem dergisi ile ilgilidir. 1977 yılının Ekim ayında haftalık çıkarılan Nizam-ı Âlem dergisi, ülkücü hareketin aktif yayın organıdır. MHP genel merkezi tarafından finanse edilmiştir. Dergide işlenen *"Dünyada Allah'ın nizamını kurmak"* , *"Çağrımız İslam'da dirilişedir"* düşüncesi Türkeş tarafından *"Türklük bilincini örtüyor, radikal İslamcı hava oluşturuyor"* şeklinde anlaşılmıştır. Bu sebeple derginin kapatılması kararını vermiştir. Dergideki güçlü yazarlar; Necip Fazıl, S. Ahmet Arvasi, Burhan Kavuncu

ve Lutfi Şehsuvaroğlu'dur. Bu tür uygulamalar ayrışmalarda etkili olmuş, i'la-yı kelimatullah için Nizam-ı Âlem fikriyatını savunan Yazıcıoğlu ise birlikteliği devam ettirmek istemiştir. Alparslan Türkeş, İslamcı çizginin partiye ideolojik ve siyasi perspektif açısından hâkim olmasını istememiştir (Akpınar, 2016: 116-117).

Türkeş ile Türk İslam ülkücüleri arasındaki ayrım 1991 yılı kongresinde de ortaya çıkmıştır. Birçok kongrede kavgalar çıkmış, genel merkezin istemediği yönetimler feshedilmiştir. 1991 kongresinde seçim listelerinde Devlet Bahçeli'nin listesi geçirilmek istenmiş, Yazıcıoğlu ve arkadaşları başka liste çıkararak tepkisini koymuşlardı. Bozulan kargaşa ortamında Türkeş disiplini sağlamış, Yazıcıoğlu ve arkadaşları, engellere rağmen yönetime girmeyi başarmıştır (Bora ve Can, 2009: 29-31).

Yazıcıoğlu bazı olaylarla ilgili; Türkeş'in kendi partisindeki milletvekilleriyle istişare etmeden, bir yıl boyunca mevcut hükümet hakkında partisindeki vekillere görüş vermemesini beyan ettiğini, Yazıcıoğlu ise bu beyanın mümkün olmayacağını belirtmiştir. Çünkü partisinin, milletin sesi olmasını istemiştir. MÇP'nin politikaları hakkında, insanlarda olumsuz düşünce oluştuğunu görmüştür (Dereli, 1996: 97).

1991 yılı genel seçimlerinde Sosyal Demokrat Halk Partisi'nin (SHP) Halkın Emek Partisi (HEP) ile ittifak yaparak meclise girmesinden dolayı, Türkeş'in, Doğru Yol Partisi ve Sosyal Demokrat Halk Partisi (DYP-SHP) koalisyonunu desteklemesi, Türk İslam ülkücülerinin hoşuna gitmemiş ve onu ilkesizlikle itham etmişlerdir. Türkeş ise bu durumu 12 Eylül haksızlıklarını gidermek ve milli birliği, beraberliği sağlamak adına yaptığını savunmuştur. Türkeş, DYP ve Anavatan Partisi (ANAP) içindeki ülkücülerden milletvekili almak ve DYP genel başkanı Süleyman Demirel ile yakınlığı sebebiyle hükümeti desteklemek istemiş fakat Yazıcıoğlu ve arkadaşları, hükümete güvenoyu vermemek için oylamaya katılmamıştır (Bora ve Can, 2009: 22-26). Oylamada DYP-SHP milletvekillerinin dışında Alparslan Türkeş ve 14 milletvekili de kabul oyu kullanmıştır. Ancak Muhsin Yazıcıoğlu, Esat Bütün, Ökkeş Şendiller ve Saffet Topaktaş oylamaya katılmamıştır. Oylamada ANAP, RP ve Demokratik Sol Parti milletvekilleri ret oyu kullanmıştır (Sabah Gazetesi, 1991). Yazıcıoğlu, güvenoyu vermemesini şu şekilde ifade etmiştir; "*ideolojik muhtevalı bir hareketin oportünistçe davranmaması gerektiğini*", menfaatler için günlük hedefler yerine ülkü için siyaset yapılmasını istemiştir (Bora ve Can, 2009: 30).

Alparslan Türkeş, Süleyman Demirel ile 1992 Nisan ayında Orta Asya gezisine gitmiştir. Türkeş, bu geziyi tarihi sorumluluk olarak görmüş, ülkücü camianın muhalif kısmı ise bu davranışı, Orta Asya'yı nüfus altına almak isteyen ABD'ye hizmet olarak görmüştür. Türkeş'in Mayıs ayında, 500.yıl Vakfı Türk Musevileri toplantısına gitmesi, Ağustos ayında İsrail Cumhurbaşkanı'nın İstanbul'daki davetine katılması, Kasım ayında Balat Sinagog açılışına katılması, Türk-İslam ülkücüleri ve Türkçüleri rahatsız etmiştir. Bu olaylar hakkında Yazıcıoğlu ideolojik eleştiriye girmemiş *“Sayın Türkeş dünyadaki hızlı değişime ve gelişmelere uygun demokratik açılımı gerçekleştirebilirse partiye büyük aktivite kazandırır”* demiştir (Bora ve Can, 2009: 35,38). Fikri farklılıkların yanında Muhsin Yazıcıoğlu'nun liderliğini MÇP içerisinde görmek istemeyenler ayrışmalarda etkili olmuştur (Umur, 2016: 71).

Yazıcıoğlu, şahsi menfaatleri yerine milletin menfaatini öne almak istemiştir. Siyaset biliminde Machiavelli; iktidarı elde etme açısından siyaseti *“amaca giden her yol meşrudur”* sözü ile tanımlar ve meşhurdur. İnsanın güç ve mülkiyet arayışının sonsuz olduğunu belirtir. *“Başkasının güçlenmesine izin veren kendi yok oluşunu hazırlar.”*, *“Amaç, aracı meşrulaştırır.”* sözleri Makyavelizmi özetlemektedir (Taşkın, 2014: 29). Yazıcıoğlu bu anlayış tarzını desteklememekte, ülkü ve ilkelerden ödün verilmemesini istemektedir. *“Menfaatini düşünmeyenler enayi olarak kabul ediliyorsa ben enayilik de olsa idealist kalmayı tercih ediyorum”* demiştir (Öznur, 2016b: 188).

Yazıcıoğlu, MÇP'nin Meclisteki siyaset stratejisine de uyum sağlayamamıştır. Grup başkan vekili iken, hükümeti kuracak partilerle görüşmeler yapılmış ama ona bu konuda bilgi verilmemiştir. Fikir partisi olmasından dolayı, hükümet programından habersiz ve koalisyon protokolünü okumadan hükümete destek sözünü, liderin verdiğini söylemiştir. Türkeş'in tavrının *“ben öyle diyorum buna da uyacaksınız”* şeklinde olduğunu ifade etmiştir. Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının DYP-SHP hükümetine güvenoyu vermemesi ise *“Türkeş'e güvenmedik”* olarak algılanmış, öyle değerlendirilmiştir. Türkeş'in kararlarını eleştirmesinin veya reddetmesinin, kulis yaparak olmadığını, gizli kapaklı işlere girmediklerini belirtmiştir (Dereli, 1996: 94-96).

Alparslan Türkeş'in partisinin İslam davası olmadığını söylemesi, Yazıcıoğlu ile ayıran farkı ortaya koymuştur (Erkan, 2010: 114). MHP ve ülkücü hareket içinde İslami değerlerin benimsenmemesinden dolayı, İslam ekseninde daha tutarlı olan

Yazıcıoğlu ve ekibi “Ülkücü kimliğini yitirmeden İslamlaşma” ilkesini tabana yaymayı başlatmıştır. Türk İslam ülküsünü savunan Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının bu çalışması ile parti içindeki başka uyuşmazlıklarda baş göstermiş ve derinleşmiştir (Sarıbay, 2001: 77-78).

Yazıcıoğlu, idealizmi yaşayan ve yaşatan çizgi benimsemeyi istemiştir. Parti içinde inançlardan ve hassasiyetlerden uzaklaşmalar olduğunu, bu durumdan dolayı tabandan Yazıcıoğlu’na baskı ve sitem oluştuğunu ifade etmiştir. Fakat parti içi demokrasi tükenmiş, dayatmacı anlayış oluştuğunu görmüştür. Örneğin, MÇP Ankara İl teşkilatında delegelerin istediği teşkilatlar feshedilip, tabanın istemediği insanlara verilmiştir. İstanbul’da beş sene kongre yapılamamış, Yazıcıoğlu ve arkadaşları bunlara karşı çıktığında “*Lider, Teşkilat, Doktrin*” tartışılmaz teslisi önlerine konmuştur. Yazıcıoğlu, partiye içlerindeki sorunları çözmek için girmiş ama çatlağın büyüdüğünü görmüştür (Dereli, 1996:98-99). Ayrıca Yazıcıoğlu’nun, aktif politik tavrı ve teşkilatçılığı ile öne çıkmasından dolayı Türkeş’in halefi olduğunu iddia etmişlerdir (Akpınar, 2016: 180). Türkeş’in veliahtı gösterilmesi, ayrışmayı kaçınılmaz kılmıştır (Selvi ve Seven, 2010: 95).

Yazıcıoğlu’nun MÇP’den ayrılmasında dönüm noktası olan iki önemli olay bulunmaktadır. İlki; 1992 Haziran ayında Gençlik Kültür ve Sanat Ocakları Derneği genel başkanı (GKSO) Ulvi Batu’nun Bizim Dergâh dergisinin ocaklarda satılmasını yasaklamasıdır. Bizim Dergâh’ın organize ettiği “*Gözyaşı geceleri*” programları da yasaklanmıştır (Bora ve Can, 2009: 42). Bizim Dergâh gazetesi, hapishanedeki ülkücülerin sesi olan Bursa Cezaevi ülkücüler tarafından, diğer cezaevlerindeki ülkücülerin yazıları da toplanarak çıkartılan bir gazetedir. İlk sayısında Muhsin Yazıcıoğlu’nun “*Ölçü İslam Olmalı*” yazısını yayımlamıştır (Umur, 2016: 288). GKSO genel başkanı Ulvi Batu’nun ocaklara gönderdiği genelgede; “*Bugün Türk milliyetçisi gençlerin, ilham ve kuvvet aldığı ülkücü hareketin çünkü mücadelesini başarılı kılan temel ve değişmez dinamiklerin ‘Lider, Doktrin ve Teşkilat’ ilkeleri olduğu tartışma götürmez bir gerçektir.*” diyerek, Bizim Dergâh dergisinin ocaklarda satılmasını, dağıtılmasını, bulundurulmasını yasaklamıştır (Bizim Dergâh Dergisi, 1992: 2-3). Sebebi ise dergi yazarlarının hükümete güvenoyu verilmesini desteklememesi olmuştur. İkinci olay ise Bizim Dergâh dergisine 2 Temmuz 1992 tarihindeki baskın olayıdır. Yazıcıoğlu, baskını duyunca olay yerine gitmiştir. Bizim Dergâh dergisi genel yayın müdürü Emir Kuşdemir yaralanmış, bir kişi hariç diğer

saldırganlar kaçmıştır. Yakalanan kişi ise Türkeş'in eski şoförü çıkmış, emniyete teslim edilmiştir. Bu olaydan sonra Yazıcıoğlu, hiçbir ülkücünün burnunun kanamasını istememiştir. Kuşdemir'in kaldığı hastanede, Yazıcıoğlu'nun ülkücü arkadaşları, durumu protesto için Türkeş aleyhine slogan atmış fakat Yazıcıoğlu onları teskin etmiş ve meclisteki arkadaşlarından olayı kınamasını istemiştir. Türkeş ise olay zamanı İstanbul ziyaretinde olduğundan şehir dışındaymış. Bu olaya rağmen Yazıcıoğlu'nun görüşme talebini kabul etmemiştir. Yazıcıoğlu ve arkadaşları, tatsızlığı gidermek isterken bazı milletvekilleri yakalanan kişiyi kurtarma derdine girmişler ve olayı kapatmaya çalışmışlardır (Dereli, 1996: 99-100).

Yazıcıoğlu ve arkadaşları yaşanan olaylardan sonra ayrılmanın anlık karar olmadığını, devam eden sıkıntıların sonucu olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrılma sonucunda yaşanan bazı arkadaşlarının davranışları ile ilgili *“ben kişilere güvenerek değil, inandığım değerlere güvenerek yola çıktım. Bu sebeple de o davranışlardan etkilenmedim”* demiştir (Dereli, 1996: 99-100).

Yazıcıoğlu; medeni insanlar gibi ayrıldıklarını sonuçta ailelerde anlaşmazlık olabileceğini belirterek bu kopuşun davadan kopuş olmadığını ifade etmiştir. İki kutuplu dünyanın değişmesiyle gelişen dünya şartlarının ayrılmalarında etkisinin olduğunu ifade etmiştir (Öznur, 2016b: 343).

2.2.2. Yazıcıoğlu ve Arkadaşlarının Milliyetçi Çalışma Partisinden İstifası

Ankara Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesinde MÇP'yi savunan gençlerin, Bizim dergâh yayınevini savunan gençlerle çatışması gerginliği arttırmıştır. 2 Temmuz 1992'de GKSO Ankara ocağından, aralarında Türkeş'in eski şoförünün olduğu bir grup gencin, Bizim Dergâh dergisini basması, genel müdür Emin Kuşdemir'i başından yaralamaları ipleri koparmıştır. Yazıcıoğlu, ertesi gün bizim dergâh bürosunda basın toplantısı düzenleyip saldırıyı kınayarak partisinden istifasını açıklamıştır. MÇP'deki partisini savunan bazı milletvekilleri istifa ile ilgili olarak; Yazıcıoğlu'nun tarikat savunucusu olduğunu, dergi ile ilgili yaşanan olayın bahane edildiğini, istifasının onun için mağduriyet olduğunu belirtmişlerdir. Partinin genel başkanını destekleyen bazı milletvekilleri ise dergide görev alanların bu istifaya sebep olduklarını, Yazıcıoğlu'nun onların fikriyatı çerçevesinde hareket ettiğini böylelikle hem kariyerini hem de partideki sessiz muhalefeti bitirdiğini ifade etmişlerdir. Türk İslam

lksn savunan gençlik teşkilatları ise bu olay olmasa bile benzer olaylarla Yazıcıoğlu'nun partiden uzaklatırılacağını ifade etmişlerdir (Bora ve Can, 2009: 43).

7 Temmuz 1992'de Muhsin Yazıcıoğlu ve be milletvekili olan arkadaşlarından, kke endiller, Saffet Topakta, Esat Bütün, İsmet Gr, Ahmet zdemir basın toplantısı düzenleyerek MP'den istifa etmiştir. Ayrıca bazı parti merkez yöneticisi, il ve ilçe yöneticileri partisinden istifa etmiştir. Münferit ayrılmalardan ziyade toplu olarak politik ve ideolojik bölünme yaanmıtır (Bora ve Can, 2009: 43). Yazıcıoğlu istifa sonrası basına verdiği demeçte şöyle demiştir:

"Değerli Basın mensupları;

Bu sabah ben ve arkadaşlarım, Milliyetçi alıma Partisinden istifa etmiş bulunuyoruz. Kendimi bildiğimden beri lkc hareketin içindeyim. Milliyetçi alıma Partisinden istifa etmiş olduğum u anda da gururla ifade etmek istiyorum ki, lkcym.

İstifamın başka herhangi bir siyasi parti veya mevcut siyasi oluumlarla hiçbir ilişkisi yoktur. Milliyetçi alıma Partisinden istifa etme sebebimizi tek tük olaylara dayandırmak veya şahsi problemler olarak değerlendirmek yanlış olur. İstifamız anlık, fevri bir davranış değildir. Bizi istifa noktasına getiren temel sebepleri üç nokta etrafında toplamak mümkündür;

Birincisi, fikriyatımızdan sapmalar dolayısıyla ortaya çıkan anlaşmazlık. İkindisi, siyasi yapının tekilindeki anlaşmazlık. Üçüncüsü ise, bunların tabi sonucu olarak, siyasi karar ve tavırlardaki anlaşmazlık.

Gerek Milliyetçi Hareket Partisi gerekse Milliyetçi alıma Partisi siyasi hareketi temelde iki farklı çizgiyi bir araya getirmiştir. Bunların birincisi sayıca az, ancak siyasi örgütlenmenin tepe noktasında bulunmak bakımından etkili olan kesimin temsil ettiği çizgidir. Sayın genel bakan'ın oluşturduğu bu kesim, siyasi yapıda militarist ve uygulamada oportünist bir anlayışa sahiptir. Bu kesimin parti örgütleri ve kitleyle herhangi bir teması olmadığı gibi varlıklarını da kitleye değer, kitleye karşı ifade edilen 'sayın genel bakan'ın bir bildiği vardır' kamuflajına borçludurlar. İkinci izgi ise, fikirde milli, Müslüman, demokrat, Türk kimliğini esas alan, parti tekilatlanmasında sivil ve katılımcı, uygulamada ise ilkeli hareket etmekten yana olan anlayıştır. Milliyetçi hareketin kitlesi bu çizginin prensipleri etrafında btnlemitir. Ancak ne yazık ki, bu kesim, partinin tepe örgütlenmesinde hep geri plana itilmi, böylelikle tavan-taban bağlantısının koptuğu dramatik bir yapı ortaya çıkmıştır. Aslında bu yapı, ülkemiz siyasi hayatında gözlenen iktidara gelen partiler değerse bile her halükarda iktidarı paylaşan az sayıdaki seçkin ile halk arasındaki derin uçurumun Milliyetçi alıma Partisindeki tezahüründen başka bir şey değerdir.

Biz bu güne kadar, Milliyetçi alıma Partisi içindeki bu kopukluğu onarmaya çalıştık. Parti yetkili kurullarının genel bakan etrafından tayin edilmilerle değer demokrasinin ruhuna uygun olarak, olağan biçimlerde oluşturulması için mücadele ettik. Hz. Peygamberin, bize sık

sık bir insan olarak yanılabilceği uyarısı ile istişareye önem veren bir düşünce geleneğinin sahibi olarak katılımı güçlendirmeye çalıştık. Fakat ne yazık ki, bu iyi niyetli çabalarımız, katı merkezîyetçi genel merkez örgütlenmesini ve tartışılmaz 'lider, doktrin, teşkilat' zihniyetini aşabilmiş değildir. Bununda ötesinde, son olarak Bizim Dergah baskınında olduğu gibi, farklı olan her sese ve düşünceye tahammülsüzlük, şiddet yoluyla korku ve sindirme tavrına dönüşmüştür. Bizim için bugün MÇP'de kalmak demek, tekeli siyaset anlayışının ulaştığı bu şiddet politikasını onaylamak demektir ki bu mümkün değildir. Artık MÇP'nin üst kesiminde yer alan seçkinler, dışarıya ve içeriye farklı davranmak zorunda değildirler. Olduğu gibi görünmeyen, görünemeyen bu azınlık bugün görüldüğü gibi olmak durumundadır. Bundan böyle hem MÇP'nin Türkiye'nin muktedit güçleriyle oportunist bir işbirliğine hevesli seçkinleri, hem de milliyetçi halk tabanı artık birbirinin kamburu olmayacaktır. Oportünizmin gölgesine düşmemiş, milli bir hareketin halk katında en geniş desteği bulacağına inanıyorum. Türk milleti buna hazırdır. Milletimizi, lider sultaları üzerine bina etmiş partilere mahkum olmaktan kurtaracak, 2000'li yıllara umutla ve büyük ufuklarla giren Milletlimize rehber olacak, onun gür, şerefli sesini bütün dünyaya duyuracak sevgiyle, yoğrulmuş yürekleri sıcaklığında birleştirici, toparlayıcı bir siyasi oluşumun gelişeceği zemini hazırlamak istiyoruz.

Önümüzdeki dönem ben ve arkadaşlarım köy köy, kasaba kasaba, Anadolu'yu dolaşarak tabanı ve tavanyla bütünleşmiş milli bir hareketi örgütlemeye çalışacağız.

Bu kararımızı verirken, her zaman dünü şanlı, destanlık mücadelesinin temsilcisi olan ülkücü tabanın ve ülkücü hareketin mensuplarının, gönülümüzde bizimle her şeyiyle bütünleşmiş olan bu tabanın, burada hitap ettiğimiz ve itham etmiş olduğumuz iddialarla hiçbir şeyinin olmayacağını son olarak bir kere daha hitap etmek istiyorum. Bu hareket bir bölme hareketi değil toparlanış ve tıkanan iktidara giden yolun açılış hareketi olacaktır (BBP video arşivi, 1992).

2.2.3. Yeni Oluşum Hareketi, Siyasi Karar Kurultayı ve Sivil İnisiyatif Programı

Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının istifasından sonra oluşturulan Yeni Oluşum Hareketi çalışmalarını hızlandırmış, 1 Ekim 1992 tarihinde Nizam-ı Âlem Ocaklarını kurmuş ve Nizam-ı Âlem dergisini çıkartmıştır. Ülkücü ozanlardan Hasan Sağındık, yeni oluşum tarafında yer almıştır. Ayrıca 3 Ağustos 1992'de Yeni Hafta gazetesini çıkartmışlardır (Bora ve Can, 2009: 53). Yeni Hafta gazetesi ile partinin çalışmaları, hem tabanına hem de takipçilerine ulaştırılmıştır. Yeni Hafta gazetesinin birinci yılındaki yazarları: Abdurrahim Karakoç, Yaşar Yıldırım, İbrahim Demir, Derviş Edip, Remzi Çayır ve Molla Kasım'dır. Daha sonra bu gruba Alper Gazigiray, M. Hanefi Bostan, Sedat Cereci, Hüseyin Yurdakul ve Mustafa Necati Özfatura katılmıştır. Gazete; "Ülkücü Hareket, Sivil inisiyatif Programı, Yakın Tarihimizin Karanlık Noktaları, Neden Laikler, Milli Mutabakat Zemini, Üçlü İttifakın Dağılışı" yazılarıyla dikkat çekmiştir (Umur, 2016: 289).

Yeni Oluşum Hareketi, istişareler sonucunda *Siyasi Karar Kurultayı* yapmak istemiştir (Umur, 2016: 118). Yeni oluşum toplantısında oluşturulan delegeler, 6 Aralık 1992'de Ankara'da Söğütözü Yükseliş Kolejinde istişare kurultayında buluşmuştur (Bora ve Can, 2009: 53).

Kurultayda okunan, kurulacak olan partiye kaynaklık edecek olan, *Sivil İnisiyatif Programı* şu şekildedir:

“Sivil Toplum, kendine sahip çıkan toplumdur; insanlar iktidarlarını, kendi rızıkları doğrultusunda, katılımcı, dayanışma ve işbirliği temellerinde gerçekleştirmelidirler. Devlet bir ideal değil, bir vasıta; insanları daha mutlu, daha müreffeh, daha şahsiyetli kılmak için, millet meydana getiren fertlerin tecessüm etmiş iradesidir.

Devlet, halkına hizmet için vardır. Milletin iradesini içerde ve dışarıda gerçekleştirmek için vardır, devleti insanlar için bir vasıta bir hizmet kapısı olarak tutacak kuvvet ‘sivil toplumdur’. Yoksa iktidarı elinde tutanlar kendi şahsi heves ve arzularını, devletin iradesi olarak takdim ve icraya kalkışırlar. Gaye olan insanı, devletin arkasına sığınıp vasıta haline getirirler. Türkiye’de bugüne kadar yapılan budur. Bunu engelleyecek güç, devleti halkının hizmetkârı yapacak olan ‘sivil toplum’ dur.

Milli mutabakat çağrısında, ülkemizin içinde bulunduğu şartların aciliyetini belirtmiş, her türlü tenkide açık tuttuğumuz prensiplerimizi sıralamış ve Türkiye’de milli güçler arasında mutabakat sağlamayı hedeflediğimizi amaçlamıştık.

Sıraladığımız prensiplerin takipçisi; kucaklayıcısı, toparlayıcısı ufku sahibiyiz. Bu prensipler ve kucaklayıcı bir anlayışla bugünden itibaren iktidarımızı ilan ediyoruz. Bu iktidar, siyasal iktidara karşı sivil toplumun iktidarındır; ‘sosyal iktidar’dır.

Beş yılda bir yapılan seçimlerde, halkın iradesini vekillere devretmesi anlamına gelen temsili demokrasi bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tıkanmıştır. Modern hayatın getirdiği karmaşa ve bu karmaşa içinde ferdin içine düştüğü siyasal güçsüzlük duygusu siyasetten soğumaya yol açmaktadır. Siyasal güçsüzlük duygusu milletin vekillerinin temsil kabiliyetini ortadan kaldırmakta, halk siyasi hayatta alternatifsiz olduğunu düşünmektedir. Halkın çaresizliğini gören fırsatçı politikacılar ve partiler siyasete rüşvet, yolsuzluk ve yağmalama ile bir zenginlik aracı haline getirmektedir. Siyaset bir avuç politikacının ve yandaşının geçim kaynağı haline gelmiştir. Bu çarpık yapıyı kıracak olan ‘sivil toplum’dur.

Siyaseti şahsi hırslarının, şöhret tutkularının aracı olarak gören ve oluşturdukları lider sultaları ile halkın iradesinin önünü tıkayan siyasi liderler ve partiler; ancak sivil toplumun baskısı ile bu tutkularından vazgeçebilir. Siyasetin ve Türkiye’nin önü bu şekilde açılabilir.

Halkın istek ve arzularını siyaset katına, siyasal iktidara taşıyacak olan sivil toplumdur.

Bu mülâhazalarla sivil toplumu ve onun iktidarını bütün Türkiye sathında kurmaya başlıyoruz. 'Sivil İnisiyatif Programı' adını verdiğimiz sivil toplumu kurma; sosyal iktidarı gerçekleştirme çabamızın esasları şunlardır:

1. Her fert çevresindeki insanlardan sorumludur. Bu sorumluluğun gereği olarak çevresinde yaşanan haksızlıkları ortadan kaldırmak, zarar görenlerin zararını gidermek ve zor durumda olanların yardımına koşturmak zorundadır.

2. Mahalle, köy, ilçe işleri gibi yerlerde meşveret meclisi oluşturularak sivil inisiyatif esasları hayata geçirilecek. Heyette, siyasi görüşlerine bakılmaksızın ehliyetli ve liyakatli, mahallenin önde gelenleri yer alacaktır. Heyetler, mutabakat çağrımızda yer aldığı prensiplere göre teşekkül edecek ve çalışacaktır.

3. Sivil inisiyatif heyetleri, mahallede yaşayan bir yetimden, Bosna Hersek'teki Müslümanlara kadar her konudan sorumludur. Bu sorumluluğu, elde ettiği halk desteğini ve sahip olduğu bütün imkânları kullanarak yerine getirecektir.

4. Heyetler, devlet kuruluşları (okul, hastane, adliye vb.) cereyan eden haksızlıkların üzerine gidecek, bütün kamu kurum ve kuruluşlarını denetleyecek, gördüğü yanlışları halkı seferber ederek düzeltecektir.

5. Sivil inisiyatif heyetleri, meşru sınırlar içerisinde her türlü hak arama yolunu kullanacaktır. Dilekçe, toplu dilekçe, protesto, pasif direniş, yürüyüş, teşhir vb.

6. Yeni nesillerin ahlaklı ve faziletli insanlardan olarak yetişmesi, sivil inisiyatif programının en önemli gayesidir. Bu gaye ile toplumu ifsat eden her türlü alakasızlık ve yozlaşmaya karşı Türkiye çapında bir kampanya açılarak; bulunan mahallelerde ahlaksızlık kaynağı olan her türlü faaliyet ve vasıta engellenecektir.

7. Program sosyal hayatın her kesimine, her anına ihtiva etmektedir. En geniş anlamda sendikalaşma ve teşkilatlanma yanında mahallenin özelliklerine göre talepler ve eylemler, mahalli idareler ve merkezi iktidar üzerinde baskı kurularak gerçekleştirilecektir.

Milletimizin sosyal iktidarı ile Türkiye'nin içinde bulunduğu yozlaşma ve umursamazlık yerini milli iradenin tecellisine bırakacaktır. Herkesi ve her kesimi bu programı hayata tatbik etmeye çağırıyoruz." (Umur, 2016: 331).

Yeni Oluşum, Sivil inisiyatif adını verdikleri programı uygulamayı amaçlamıştır. Güvenlik ve çıkar amaçlı siyaset düşünürlerinden Locke; insanların sahip olduğu varlıkların güvencesi olarak siyaseti gerekli görmekte, aynı zamanda aşırı güçlü devlet istememektedirler. Locke "gece bekçisi devlet" tanımıyla insan özgürlüğünün alanını devletin değil sivil toplumun belirlemesini savunmaktadır. Özgürlük devlet tarafından kısıtlanırsa "direnme hakkı"nın doğacağını savunmaktadırlar. Liberal demokrasi de buna benzerdir. Liberal demokratlar sivil topluma önem vermiş ve insanın mutluluğunu buna bağlamıştır (Taşkın, 2014: 30-31).

Yazıcıoğlu ve arkadaşları halkın isteklerini siyasi iktidara taşımanın sivil toplum yoluyla olacağını belirtmiş ve sosyal iktidarı gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Bu programa “*Sivil İnisiyatif*” adını vermişlerdir. Siyaseti şahsi hırslarının aracı görenlerin ve lider sultaları ile halkın iradesini engelleyen lider ve partilerin etkilerini kaldırmak istemişlerdir. Sivil toplum örgütüne önem vermişlerdir. Buradaki Sivil inisiyatif programını yönetim olarak ele alabiliriz. Yönetişim; yönetimin içerdiği hiyerarşik yapıyı zayıflatmak içindir. Siyasal kararlarda sadece siyasetçilerin veya kapalı kurumların karar alması değil sivil toplum ile etkileşimle kararların oluşturulması yönetişimi ifade etmektedir (Taşkın, 2014: 231). Ayrıca, hegemonya, aydınlar ve sivil toplum yoluyla da kurulmaktadır. Sivil toplum; aile, din, medya, meslek örgütü, vakıf ve cemaattir. Bir yönüyle sivil toplum devlet içinde bir kurum gibi değerlendirilmektedir. Siyasi partiler, sendika ve meslek örgütleri ara yapıda kabul edilmektedir (Taşkın, 2014: 159,162). Tocqueville’ye göre “*sivil toplum, bireyleri ve bireysel özgürlükleri, demokrasilerde mutlak egemen olan ve merkezi yönetimi etkisine alan kamuoyundan koruyacaktır*” (Taşkın, 2014: 220). Sonuç olarak baskı ve çıkar gruplarını siyasi partilerden ayıran üstünlük, doğrudan siyasi iktidar peşinde olmamalarıdır. Sadece, kamu politikalarını istekleri yönünde oluşturmaya çalışmaktadırlar (Taşkın, 2014: 260).

2.2.4. Büyük Birlik Partisinin Kuruluşu ve Yazıcıoğlu’nun Genel Başkanlığı

6 Aralık 1992’de Ankara’da Söğütözü Yükseliş kolejindeki istişare kurultayında alınan karar sonrası 29 Ocak 1993’te Büyük Birlik Partisi (BBP) kurulmuştur. “*Müslüman Türk Anadolu insanına*” hitap eden bir kitle partisi olmayı hedeflemişlerdir (Bora ve Can, 2009: 53). Büyük Birlik Partisi, kendisini MHP’den ayıran farkı şöyle formüle etmiştir: “*İslam’ın çizdiği sınıra kadar milliyetçiyiz*” (Sarıbay, 2001: 77-78). Yazıcıoğlu partisi ile ilgili olarak milliyetçi, maneviyatçı ve demokratik bir parti değerlendirmesi yapmıştır (Öznur, 2016b: 141).

Hilal ve Gül hareketi olarak nitelendirilen yeni hareketin bildirisi (Akpınar, 2016: 190) aşağıdadır:

“Yeni bir dünya kuruluyor. İnsanlık yeni bir çağa adım atıyor. Biz bu çağın neresindeyiz? Son iki asırda tarihimizin en düşkün dönemini yaşadık. Geri bırakılmışlığımıza ‘az gelişmiş’ damgası vuruldu. Bütün dünyada Müslümanlar, kendilerine yabancı bir avuç diktatörün zulmü altında ezildiler. İmanlarını kaybetmeleri için bin türlü iğva (yanlış yollara

sapma) ve zorlama ile karşılaştılar. Bütün bunlara rağmen ekmel (daha üstün) dinimiz İslamiyet'in şerefi ile onurlarını ayakta tuttular.

Her şey mümkün. Her şey bizlerin ferasetine ve basiretine bağlı. Müslüman milletler yeniçağda tıpkı eskisi gibi güç merkezlerinin çevresinde hayat alanı arayabilirler ve müsaade edildiği kadar yaşayabilirler. Ya da kendileri güç merkezi olabilirler, kendi tarihlerine hükmedebilirler. Bir yanda halkı Müslüman olan ama yönetimleri dışa bağımlı birçok Ortadoğu ülkesi zillet içindeyken, öte yandan bu zilleti parçalayabilecek Müslüman Türk topluluklarının yeniden dirilişine sahne olabilecek bir ufuk önümüzdedir. Dünya küçülüyor, hızlı nüfus artışı ve tabii çevresinin süratle kirlenmesi, azalan iktisadi kaynaklar milletler arası rekabeti şiddetlendiriyor. Adaletimiz, güçlülünün zayıfı ezdiği bir dünya da gelecek huzur ve barış getirmeyecek. Milli kimliklerini yeni keşfeden etnik guruplar gecikmiş ve saldırgan bir kabilecilikle yaşadıkları bölgeyi ateşe boğuyorlar. Gücsüzlere yaşama hakkı tanımıyorlar. İşte bu noktada Türk milliyetçiliği kendini yenileyerek tarihi fonksiyonunu ifa edebilir. Âleme nizam verme ülküsünü kanatlandırabilir. Milletimizin medeniyet meydana getirmiş olması ona bu görevi kaçınılmaz olarak veriyor. Bizler sadece kendimiz için değil uçuruma yuvarlanan insanlık içinde yeniçağın tarihini yapmak zorundayız. Dünyaya adaleti huzuru, insanlık şerefini getirmek zorundayız. Tıpkı eskiden olduğu gibi.

Türkiye

Tarihimizin karardığı iki asır boyunca her çareye başvurarak ayakta kalmaya çalıştık, başardık. Koskoca bir imparatorluğun mağlup çıktığı savaştan kendi azim ve irademizle bağımsız bir devlet kurduk. Bu başarının bedelini millete yabancı iktidarların tahakkümü altında yaşayarak ödedik. 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin üzerine bina edildiği esaslar yeniçağın eşiğinde yerle bir olmuştur. Türkiye artık güvenliğini güç dengeleri içinde arayamaz. Bu intihar demektir. Güç dengelerine şirin görünmek için halkına dayattığı batıcı-laik politikaları sürdürmez. Bu yeni dünyadaki yerini milletimizin rızası ve gücüyle şahsiyetiyle kazanacaktır.

Milletimizi güçlü kılan bin yıldır olduğu gibi İslamiyet'tir. Rejimin tepeden inme-i-seçkinci-laik geleneği artık sona ermiştir. Rejimin pozitivist-laik politikaları ancak şahsiyetsiz, köksüz, millete değil kendine bile hayrı olmayan bunalımlı yabancılaşmış bir azınlığa kaynak olmuştur. Laikliğin din ve devlet işlerini ayırma politikası değil, ekmek-su gibi dini için yaşayan Müslüman halkı yönetiminden uzak tutma çabaları olduğu artık üstü örtülemeyen bir hakikat halini almıştır.

Müslüman Türk milleti yeniçağdaki onurlu mevkiini, bir avuç oligarşik azınlığın heva ve hevesiyle, milletinden uzak ve zayıf şahsiyetiyle değil, kendi iradesi ve gücüyle elde edecektir. Türkiye, iktidara gelen partilerin değiştirdiği ama yöneten azınlığın değişmediği dönemlerin sonuna gelmiştir. Bu asalak azınlığın milletimizin sırtına yüklediği kambur artık iyice sırtıtmaktadır. Milletimizin kendi gücü ve iradesiyle layık olduğu mevkii alacağı yeniçağda, bu asalak azınlığın hayat alanı kalmayacaktır. Bu mevkiye bin yıldır güç aldığımız kutlu kaynağımız İslamiyet'le varacağız.

Görüşümüz

Allah'ın birliği ve yüce Peygamberimizin risaleti dışında hiçbir mutlak hakikat tanımıyoruz. Aşağıda serdettiğimiz görüşler bizim aklımızın, idrakimizin, hayatı ve dünyayı kavrayışımızın ürünüdür. Bütün samimiyetimizle bu doğruların yanında başka doğruların da yer alabileceğine, zamanın değişebileceğine ve tenkit edilebileceğine inanıyoruz.

1. Hz. Âdem atamıza ve Hz. Havva anamıza nispetle bütün insanlar kardeştir. Bu inanç ve kabul, insanlık anlayışı bakımından sağlam bir ahlaki temel teşkil etmektedir. Kalu Bela'dan beri Müslümanız. Doğduğumuzdan beri Türk milletin bir ferdi olarak yaşıyoruz. Birincisi mutlak hakikati ikincisi hayatın hakikatini ifade etmektedir. Zaman ve mekân içindeki muhteşem manzarasıyla bir tayf (ışık demetindeki renkli görüntü) halindeki insanlık kemal nişanı olan kültürle ayakta durur. Bu zengin tayftan çokluk içinde birlik prensibine ulaşıyoruz. Anadolu coğrafyasında yeşeren ve bin yıldır bir coğrafyayı şekillendiren değerlerimizi tarih ve kader birliği olarak kavırıyoruz. Türk, Anadolu'da bin yıldır hükümrân olan ve İslamiyet'le bir araya, aynı hedefe yönelen büyük bir milletin adıdır. Fatih, Selahaddin Eyyubi, Sokullu, Mimar Sinan, Mevlana, Mehmet Akif bu coğrafyaya İslamiyet'i naksetmiş Türk ulularıdır. Milletimizle, bin yıldır İslamiyet'in şerefiyle şereflendiği, İslam sancağını zirvelere diktikleri için iftihar ediyoruz. Bu tarihin ve kader birliğinin bu topraklardan yükselecek yeni bir hamleye sağlam bir başlangıç teşkil ettiğine inanıyoruz.

2. Çokluk içinde birlik prensibini Allah'ın birliği ve risaleti dışında her türlü farklılığın her türlü görüş ve kavrayış biçiminin meşru kabul edilmesi olarak anlıyoruz. Mutlak hakikatler dışında çoğulcu ve sivil bir İslam anlayışına inanıyoruz. İslamiyet'i bulunduğu yerden total bir ideoloji olarak görenlerin kendi İslam anlayışının pek ezeli ve edebi hakikat olduğuna inananların yanlışlıklarını kendi idraklerini putlaştırdıklarını düşünüyoruz. Bu inanç etrafında kendilerini değişik isimlerle niteleyen İslami cemaatlerin Müslümanların birliğine engel teşkil ettiğini düşünmüyoruz. Ancak gurup taassubunun, kendi dışında yer alan Müslümanların tekfire kadar giden sertliklerini İslam'ın özüne aykırı buluyoruz. Günümüzde evrenselleşmiş çoğulcu ve katılımcı yaklaşımların, cihanşümul değerlerin bütün ülke, toplum ve zihniyetler tarafından karşı konulmaz kabuller olduğunu müşahade ediyoruz. Müslümanların aynı gayeler etrafında bir araya gelmeleri ve kendi tarihlerinin faili olabilmeleri için gerekli ortamın teşekkül ettiğine inanıyoruz.

3. Siyasetin Müslümanların kendi aralarında ve dışlarında yer alan dünya içinde Allah'ın emir ve yasaklarını hakim kılma gayeleri için başvurulması gereken vasıtalarından biri olduğuna inanıyoruz. Siyaseti hiçbir zaman gaye edinemeyeceğimiz kutsal gayelerin vasıta olarak ama önemli ve gerekli vasıtası olarak gördüğümüzü söylüyoruz. Siyasetin sunduğu imkânların meşveret ve şura prensipleri etrafında Müslümanlar tarafından alabildiğine kullanılması gerektiğini düşünüyoruz.

4. İnsanların yanılmazlığı esası üzerine inşa edilmiş lider karizmalarını ve lider sultalarını, İslam'a aykırı bulduğumuz için reddediyoruz. Bunun yerine ilim sahibi olanların gönülleri ve

zihinleri aydınlatanların toplum içinde layık oldukları mevkiye getirilmeleri gerektiğine inanıyoruz.

5. Türkiye’de mevcut hukuk sisteminin ve demokratik prensiplerin, siyasi mücadele için gerekli çerçeveyi verdiğini, sınırlamaların demokratik mücadele ile kaldırılabileceğini düşünüyoruz.

Bu sebeple siyasi görüş ve teşekküllerin gayeleri için şiddete başvurmalarını yanlış buluyoruz.

Çağrımız

Yukarıda serdettiğimiz görüşlerin de içinde yer aldığı ve tartışmaya açıldığı bir zeminde çokluk içinde birlik ilkesi etrafında, Allah’ın birliği ve peygamberimizin risaletine inananlar arasında bir ‘milli mutabakat’ arıyoruz. Bu mutabakatı sağlayacak esasların belirlenmesini, çerçevesinin çizilmesini istiyoruz. Bunun için herkes elinden geleni yapmalıdır. Hareketimiz ve yeni oluşum için ortaya çıkışımız bütün milli güçler tarafından bir vesile addedilmelidir. Bir ihtilal, bir işgal, bir dış baskı vs. olmadan da ülkemizdeki milli güçlerin sivil toplum içinde kendi yollarını kendilerinin aydınlayabileceği, açabileceği bir oluşumu hazırlamaları mümkündür.

Yarın artık bu gündür. İnsanlarımız, umut dolu bir çağın eşiğinde başkaları tarafından yapılan bir tarihin akışı içinde sürüklenirken birbirlerine küsme, birbirlerini mahkûm etme lüksüne sahip değildir.

Küfrün, riyanın, ahlaksızlığın başını alıp gittiği, kendi çocuklarımıza bizimkinden daha kötü bir dünya bırakmanın muhtemel görüldüğü gezegenimizde Müslümanlar birlik olup geleceklerini kurmak zorundadır. İhtilafı rahmet olarak niteleyip milli mutabakatın oluşacağı zemini bütün samimiyetimiz ve dürüstlüğümüzle kurmaya azmettiğimizi beyan ediyoruz.

Çağrımız bütün insanlardır.”

Yazıcıoğlu’nun hareketi, Anadolu çocuklarının iktidar kalkışması olarak değerlendirilmiştir (Erkan, 2010: 69). Turgut Özal, siyasi karar kurultaylarının dinamizmi ve edindiği bilgilerle, Yazıcıoğlu’nu bizzat telefonla arayıp davet etmiştir. Yazıcıoğlu, arkadaşlarına daveti söylemiş, muhtemel ne olacağını açıklamıştır. Beraber hareket etme teklifini reddedip basın yoluyla da açıklama yapmıştır. Milli mutabakat çağrısı bir partinin diğer partiye katılması şeklinde olmadığından görüşme talep eden çevrelerle görüşmeler yapılmıştır. Anavatan Partisinden Mehmet Keçeciler ile de görüşülmüş, karşılıklı fikir beyanları olmuş, basına da yansıtılarak şeffaflık sağlanmıştır. Ayrıca parti kurulmadan Büyük Değişim Partisi genel başkanı Aydın Menderes, Yeniden Doğuş Partisi genel başkanı Hasan Celal Güzel ve Islahatçı Demokrasi Partisi yetkilileri ile görüşmüşlerdir. Yazıcıoğlu ve arkadaşları kişiler etrafında değil ilkeler etrafında toplanmayı tercih etmiştir (Dereli, 1996: 110-112). Yazıcıoğlu, bireysel hareket etmemiş, şeffaflığa, parti içi istişareye önem vermiştir.

Bazı tarikatların, cemaatlerin ve İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesinin (İBDA-C)'nin onlara teveccüh etmesi, Yazıcıoğlu'nun bir yerlerden emir alarak parti kurduğu sonucunu çıkartmamaktadır (Bora ve Can, 2009: 59). Cemaatlere eşit mesafede bulunmuştur (Şehsuvaroğlu, 2015: 28). Partinin bir yere bağlı olmadığı, bir kesimin direktiflerine göre hareket etmediği partisinin oy oranından da anlaşılmaktadır.

2.2.5. Yazıcıoğlu'nun Büyük Birlik Partisi Dönemi

Büyük Birlik Partisi kurulduğunda, Yazıcıoğlu ve arkadaşları olumsuz davranışlarla karşılaşmıştır. Bu ayrılıktan dolayı teşkilat arkadaşlarının ekonomik faaliyetlerini de etkilemeye çalışmışlardır. Yazıcıoğlu, küçük parti binası düşünürken, arkadaşları büyük, çalışma ortamı olan rahat yer istemiştir. Yazıcıoğlu *“bana güveniyorsanız ve bende para var sanıyorsanız yanılıyorsunuz, sekiz milyon bir de arabam var onu da satarız ama Anadolu'yu dolaşacağız.”* demiştir (Dereli, 1996: 107). Parti binasını yıllık o günkü miktarı iki yüz kırk beş milyona kiralamışlar, altı aylık kirasını peşin, kalanını taksitle borçlanmışlardır (Dereli, 1996: 103-108). Herhangi bir kişi veya kurumdan maddi destek almadan, partiyi kendileri kurmuş, kendi ayakları üzerinde durmuşlardır.

Siyasilerin birbirleri ile olan iletişimleri medya üzerinden gerçekleşmektedir. Medya; yasama, yürütme ve yargıyı denetleyen *“dördüncü kuvvet”* olarak görülmektedir. Kitle iletişim araçlarının gelişimi ve yaygınlaşması ile yüz yüze ilişkiler azalmıştır (Taşkın, 2014: 366,388). Sanallaşma ile birlikte elektronik siyaset yapıldığından, siyasiler yüz yüze karşılaşmadığından, siyasetçiler ekran üzerinden tahkir yolunu tercih edebilmektedir. Ayrıca siyaset yapma geleneği değişmekte, mitingler yerine sosyal medyaya ağırlık verilmektedir. BBP'nin yeni kurulduğu zamanlar, Ortadoğu gazetesi, Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının Denizli'deki bir toplantısı ile ilgili karalama yapmış, kendilerine sorulan soruları cevaplayamadıklarını ve ayrıldıklarını yazmıştır. Haklarında yanlış kanaat oluşturmak istemişlerdir. Onlar ise bu tatsız ve çatışmaya sebep olacak olayları sabır ile aşmıştır (Dereli, 1996: 108).

Parti içi demokrasi, partinin iç işlerinde demokrasinin hayata geçirilmesini gerektirmektedir. Partideki grup baskılarının giderilerek, lider, organ, teşkilat üyeleri demokratik olarak seçilmeli, tabandan tepeye bu uygulanmalıdır. Uygulanmadığında parti liderleri veya parti içindeki belli gruplar partiyi yönlendirmekte, hatta ülke

seçimlerinde de partiler etkili olmaktadır (Tuncay, 2000: 51-57). Parti içi demokrasinin gelişmesi, toplumun siyasal ve kültürel olgunluğa ulaşmasına, demokratik çoğulculuğun istenmesine bağlıdır (zcan ve Yanık, 2013;234).

Yazıcıoğlu ve arkadaşlarına yapılan ithamlar sadece onlarla sınırlı kalmamış başkalarına da aynı şekilde ithamda bulunulmuştur. MP-MHP birleşmesi yapılacağı sıralarda resmi olarak Alparslan Türkeş’e ait gözüken demirbaşların, MHP’ye ait olduğu söylenmesi, kendi partisi içinde de sıkıntılara sebep olmuştur (Bora ve Can, 2009: 76-77). Ayrıca MHP genel başkanlık seçiminde Tuğrul Türkeş genel başkan olamayınca Aydınlık Türkiye Partisini (ATP) kurmuştur. Yazıcıoğlu’nun ayrılmasını hainlik olarak gören Tuğrul Türkeş, partiden ayrılma eyleminin hainlik olmadığı açıklamasını yapmak zorunda kalmıştır. MHP’den ikinci kopuştur (27 Kasım 1998) (Akpınar, 2016: 226). MHP’de yaşanan bir diğer kopma da, Devlet Bahçeli’nin MHP’nin oy oranını düşürdüğü gerekçesiyle, partiyi olağanüstü kongreye götürmek isteyen Meral Akşener’in partiden ihracı ile yaşanmıştır. 2017’de Akşener liderliğinde parti içi demokrasi olmadığı sebebiyle mevcut bir parti içerisinden bölünmeyle İyi Parti kurulmuştur (Bbc, “İyi Parti hakkında...” 2017). Parti tabanı ile st yönetimi arasındaki anlaşmazlıklar ve akabinde partiden ayrılmaların yaşanması ağır ithamlara sebep olmuştur. Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının ayrılmasını Türkeş’e ihanet olarak gören kişilerden bazıları yıllar sonra MHP’den ayrılıp yeni parti içerisinde yer almıştır. Yaşanan olaylar muhalefet bilinci ve parti içi demokrasi kültürünün gelişmesi gerektiğini göstermektedir.

Büyük Birlik Partisi, on yılda istediğini bulamasa da, oy potansiyeli düşük olduğundan partisi eleştirilse de, Yazıcıoğlu’nun liderliği kabul grmştir. Yazıcıoğlu, BBP’nin sadece MHP’den kopan bir hareket olmadığını, küresel dünyada milletlerin, ağdaş sömürgecilikten kurtulacağını, Türkiye’de mezhep vb. nüansları korumak gerektiğini, sivil toplumu, katılımcı demokrasiyi, sosyal iktidarı gerçekleşmek gerektiğini ifade etmiştir (akır, 2003: 28-30). Partisi olarak başarıyı ise yerine ilkeli ve tutarlı olmakta görmektedir (Öznur, 2016b: 319).

Ayrılmalar yaşansa da ilerleyen süreçte, 4 Nisan 1997’de Başbuğ Alparslan Türkeş’in vefat haberiyle Büyük Birlik Partisi camiası da zlmştir. Bundan dolayı Yazıcıoğlu, il ve ilçe teşkilatlarındaki siyasi faaliyetlerini durdurmuştur. “*Aramızda bir takım siyasi sorunlar yaşanmıştır; ancak Türkeş önemli bir devlet adamıdır. Hak helali için son görevimi en iyi şekilde yapmak isterim.*” demiştir. MHP Genel Sekreteri

Koray Aydın, Yazıcıoğlu'nun törene katılmasını istememiştir. Yazıcıoğlu ise kararlı davranmış taziye gitmiştir. Ülkü Ocakları genel başkanı Azmi Karamahmutoğlu, Yazıcıoğlu'nun ziyareti esnasında sessiz kalınmasını, müdahale edilmemesini istemiştir. Fakat orada Ülkü ocağından bir genç, Karamahmutoğlu'na yumruk atmış, ipler kopmuştur. Yazıcıoğlu ziyaret yerine ulaşmadan kavga yatıştırılmıştır. Yazıcıoğlu'na tepki gösteren grup “*Ülkücü hareket engellenemez, Hain burada ne işin var*” sloganları atmıştır. Yazıcıoğlu'nun yirmi dakika süren bu ziyareti sonrası taziye defterini doldurmuştur (Akpınar, 2016: 213). Alparslan Türkeş'e “*Başbuğ*” atfedilmiş, başkumandan, başkan, reis, lider anlamlarına gelmektedir (Lugatim Sözlük, 2020). Yazıcıoğlu mitinglerde veya toplantılarda kendisine bu şekilde hitap edenleri uyarmış, kendisine başbuğ denilmesini doğru bulmamıştır (Habertürk Gazetesi, 2008).

2.2.5.1.Yazıcıoğlu'nun Genel Konulardaki Meselelere Bakış Açısı

Yazıcıoğlu'nun Ermeni soykırımı iddiası, dış politika, yargı ve adli tatil, özelleştirme, ekonomi konularındaki görüşlerine değinilmiştir. İlk olarak Ermeni soykırımı iddiası ile ilgili düşüncesinde, 24 Nisan 1915 tarihindeki tehcir konusuyla ile her yıl anma yapılmasının bahane olduğunu, devlete karşı suç işleyenlerin tutuklanmasının soykırım olarak gösterildiğini ifade etmiştir. Bu konuya “*küresel bir emperyalist yalandır*” demiştir. Ona göre; Türkiye, bu meseleyle ilgili devekuşu politikasını da bırakmalıdır. Tehcir esnasında vefat edenlerin hastalık, eşkıya saldırısı vb. sebeplerden vefat ettiğini, Osmanlı arşivlerinin ise açık olduğunu ve incelenmesini istemiştir. Her platformda bu konunun anlatılması gerektiğini vurgulamıştır. Belgelerin gün yüzüne açık ve tasnifli şekilde çıkartılmasını, Osmanlıyı yıkmak isteyen İngiltere ve Rusya'nın ortaya attığı sorunlardan biri olduğunu söylemiştir. Bu sorunun çözümünde Türkiye Ermenileri Patriği ile temas kurulmasını, Ermenistan'daki fanatik kiliselerin etkisinin azaltılmasını uygun görmüştür. Türkiye, iletişim araçları, STK'ler vb. yollarla güvenilirliğini ve itibar sahibi olduğunu kanıtlamalıdır. Ayrıca paktlar kurulmalı, kamuoyunda ciddiyet oluşturulmalıdır. Bununla ilgili filmler de çekilmelidir. Ermenistan ile diplomatik ilişkilerin normalleşmesi ve gümrük kapısının açılması için Ermenistan'ın, Ermeni diasporasınca organize edilen iftira kampanyasına katılmamasını ve Azerbaycan Türklerinin Karabağ'daki işgal ettiği topraklardan çekilmesini şart koymaktadır. Türkiye vatandaşı Ermenilere de bu konuda üzerine sorumluluk düştüğünü, geçmişte Sıdika-ı millet olan

Ermenilerin bugün de sevgi tohumlarını saçabileceğini, nifaktan yana olmamalarını istemektedir (Öznur, 2016b: 572,574).

Türkiye'nin kendi kültürü, inançları doğrultusunda, tarihi misyon yüklenerek büyük devlet ideali ile bir dış politika oluşturmasını isteyen Yazıcıoğlu, bunu "*Anadolu müjdesi*" olarak isimlendirmektedir. Ona göre; devletin uzun vadeli ülküsü, kızıl elması olmalıdır. Gerçekçi bir stratejisi oluşturulmalı ve bu Meclis ile onaylanarak bir uzlaşa şeklinde olmalıdır. İç politikada irtica adı altında Müslümanların, mafyacılık adı altında Türk milliyetçilerinin köşeye sıkıştırıldığını düşünmektedir. Sol kesim ise ehlileşmiş, düzene uyum sağlamış kabul edilmektedir (Öznur, 2016b: 426). Türkiye'de üstün güç olarak gösterilen derin devlet kavramına "*Devletin derini, düzü, sığı olmaz*" (Öznur, 2016b: 446) diyerek tepkisini göstermektedir (Öznur, 2016b: 457).

Yazıcıoğlu, yargının, siyasilerin baskı yapamayacağı bir temele oturmasının gerektiğini düşünmektedir. Cezaların caydırıcı olmasını önermiştir. Adli tatil ile ilgili olarak, Tapu müdürlüğünde tatil olmadığını ama adalet kurumunun tatile girdiğini ve bunu yadırgayarak adli tatilin kaldırılmasını istemiştir (Öznur, 2016a: 153).

Özelleştirmeler ile ilgili Neolibarelizm'in alt başlıkları olan deregülasyon, liberilizasyon ve özelleştirme kavramlarını açıklayarak, Yazıcıoğlu'nun bu konu hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur. Deregülasyon ile devletin ekonomiye az müdahale yapması, liberilizasyon ile ticari ilişkilerde devletin serbestlik tanınması, özelleştirme ile de devlete ait işletmelerin özel sektöre devredilmesi istenmektedir (Taşkın, 2014: 116). Özelleştirme işlemleri, bir kesim tarafından tenkit edilmiş, bir kesim tarafından ise haklı görülmüştür. Bununla ilgili Yazıcıoğlu, Kamu İktisadi Teşekküllerinin görevini yapamadığını, hazineye yük getirdiğini, özelleştirmenin yapılmasını ve müdahaleci devlet geleneğinin aşılmasını istemiştir. Dikkatli olunarak özel yöntemle özelleştirme yapılmasını önermiştir. Yerli yatırımcılara satışlarda, kartelleşmenin bizzat devlet eliyle oluşturulmamasını, tekel niteliğindeki kuruluşların satışında gerekli önlemlerin alınması gerekliliğine dikkat çekmiştir. Gerekli yasaların çıkarılmasını istemiştir. Az gelişmiş bölgelerdeki özelleştirmelerin, yerli birliklerle ve kalkınma planlarına uygun yapılmasını, yabancı sermayenin ülkeye gelmesinin önemini söylemiş fakat önemli, stratejik işletmelerde ve tekel işletmelerinde çoğunluğun yabancı sermayeye geçmemesini belirtmiştir. Ancak; yabancı sermayeye, kâr getiren kuruluşların verildiğini, bunun ve kâr transferinin önlenmesi gerektiğini

söylemiştir. Yerli ortak zorunluluğu gelmesini, teknoloji transferinin zorunlu olmasını istemiştir. Satışlardan elde edilen gelirlerin bütçe açığına finanse edilmemesini, ekonomiye katkısını gerekli görmüştür. Onun ilkesi “*Hâkim devlet değil hadim devlet*”tir. (Öznur, 2016a: 143).

Farklılıklara ve inançlara tahammülü olmayanlar tarafından sürekli ülke gündeminde olmuş olan başörtüsü konusu son yıllarda gündemden çıkabilmiştir. Bu konuyla ilgili, 1999 yılında Merve Kavakçı’nın milletvekili yemin törenine başörtülü gelmesiyle verilen tepkiyi Yazıcıoğlu eleştirmiştir. Uzlaşmanın bir tarafın taviz vermesi ile sağlanamayacağını, hukukun o milletin inançları, örfleri ile çatışmamasını ifade etmiştir. Orada yapılan müdahalenin, *özel hayatınıza karışmıyoruz ama okuyamazsınız, vekil olamazsınız* şeklinde mesaj içerdiğini düşünmektedir (Öznur, 2016b: 173).

Yazıcıoğlu, Türkiye’deki 2001 yılındaki krizin sadece ekonomik değerlendirildiğini, sonuca götüren sebeplerin göz ardı edildiğini, aslında örf ve adet terkinin, kültürel yozlaşmanın, devlet adamlarının liyakatsizliğinin bu krizi oluşturduğunu ifade etmiştir. Ülke menfaatlerinin gözetilerek, işlerin ihlâsla yapılarak aşılmasını istemiştir (Öznur, 2016a: 188).

Muhsin Yazıcıoğlu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’ı desteklemek ve oradaki yapılacak olan adanın birleşmesi ile ilgili “*referanduma hayır*” için 2 Şubat 2003’te düzenlenen “*Denktaş’a Destek*” mitinginde MHP genel başkan yardımcısı Şevket Bülent Yahnici, Ülkü Ocakları, Atatürkçü Düşünce Derneği, İşçi Partisi genel başkanı Doğu Perinçek ile bir araya gelmiştir (Uzunçayır, 2013: 203-218). Aynı görüşte olmadığı parti veya gruplarla, doğru olduğunu savunduğu fikirler için onlarla bir araya gelmekten geri durmamıştır.

19 Ocak 2007 tarihinde gerçekleşen Agos gazetesinin genel yayın yönetmeni Hrant Dink suikastı ile ilgili olarak Yazıcıoğlu, kendisinin ve partisnin bu olayla ilişkilendirilerek önüne set çekmeye çalışıldığını açıklamıştır. Basına parti programının önceden verildiğini, o programda kendisinin ve sanıkların olduğu bir fotoğraf servis edildiğini belirtmiştir. Yeni projeler üzerinde durduğu dönemde suç ithamında bulunulduğunu, deliller ile her şeyin açık olduğunu, daha önceden bu gibi provokasyonlar atlattığını, şiddet yöntemi ile siyaset yapmadığını ifade etmiştir.

Bunun gibi aydınlatılamamış davaların faillerinin bulunmasını istemektedir (Habertürk Gazetesi, 2020).

Yazıcıoğlu, Türkiye'deki altın rezervleri ile ilgili dosya hazırlatmıştır. “Allah bize altın gerdanlık takmış” diyerek Anadolu'daki altın rezervlerine dikkat çekmiştir. Propaganda için yerleştirilen şirket adamları olduğunu, rezerv yetersizliğini iddia ettiklerini belirtmiştir. Ülke içinde ekonomik ve bazı problemlerin rezervler ile çözülebileceğini düşünmektedir (Öznur, 2016b: 529).

Siyasi partisi ve çalışmaları ile ilgili olarak Yazıcıoğlu, ilkeli bir siyaset yolu izlediğini ifade etmiştir. Siyaseti faziletli hizmet aracı olarak görmektedir. Ona göre, siyaset başlı başına bir dava değildir. İktidar olmayı da başlı başına bir dava olarak görmemektedir. Eğer görse iktidar olabileceğini öngörmektedir (Öznur, 2016b: 154). Partisinin muhalefet ettiği konuların ülke ve vatandaşların lehine olacak şekilde olduğunu, mevcut hükümetlerin her şeyini doğru bulmadıklarını, haksız yönleri olduğunda dile getirdiklerini belirtmiştir. Bununla ilgili olarak şöyle demiştir:

“Büyük Birlik Partisi ve onun muhalefeti, kurulu düzende, düzenin öngördüğü düşünce ve ideoloji spektrumu içinde alelade bir muhalefet değildir. Ülke-vatandaş menfaatlerinin ve maslahatlarının devamlı göz önünde bulundurulduğu bir muhalefet anlayışıdır. Ülkeyi en iyi şekilde yönetme iddiasına sahip Büyük Birlik Partisi, kırmızı çizgilerine bağlı kalarak anayasal düzen içinde muhalif bir düzleme atıfta bulunmaktadır. Bu cihetle demokraside iktidarın eleştirilmesinden ve vatandaşın uyarılmasından daha tabi bir şey yoktur. Muhalefetin temel görevlerinden biri zaten iktidarı eleştirmek ve böylece bir anlamda onu denetime tabi tutmaktır. AKP hükümetinin bütün icraatlarını onaylamak ve onu her alanda başarılı görmek elbette mümkün değildir. Mevcut hükümetin birçok yanlış icraatları olmuştur ve olmaktadır. Bunun küçük bir kısmına sohbetimiz sürecince detaylı olarak değindik. Önceki hükümetlerin beceriksizliği ve yanlışlığı ile iktidarına zemin hazırlanan ve bir proje ürünü olarak gördüğüm iktidar partisini, 2002 senesinden bu yana devlet yönetiminde başta ekonomi olmak üzere, güvenlik konusunda ve terörle mücadele alanında, özgürlük alanlarının genişletilmesi ve demokratikleşme konusunda, yolsuzluklara ve gelir dağılımındaki adaletsizliklerle mücadele alanlarında, başarısız buluyorum” (Öznur, 2016b: 582).

Yasa ile hukuk aynı anlamlara gelmemektedir. Hukuka uygunluk; insan hakları ve demokrasiyi korumaktır. İnsan haklarına dayalı hukuk devletinde yasalar geriye işletilmemeli ve genel olmalıdır. Ayrıca yargı bağımsızlığı olmalıdır. Her şey yargı denetiminde ve mahkemeler de halka açık olmalıdır (Taşkın, 2014: 155). Hukuk devleti, siyasi parti kapatmaları hakkında Yazıcıoğlu'nun düşüncelerine başvurulmuştur. Yazıcıoğlu'na göre; Türkiye, ya hukuk devleti olmalı ya da hukuk

devleti olduğu iddiasından vazgeçmelidir. Ona göre; Anayasaya göre kurulmuş bir partinin terör ile bağlantısı var ise o parti kapatılmalıdır. Meşru olarak kurulu bir parti gayri meşru olarak değerlendirilmemelidir (Öznur, 2016b: 185). “*Dış bağlantısı olmayan her türlü fikir hareketinin özgürce ifade edilmesinden yanayım*” diyerek, (Öznur, 2016b: 305) siyasi partiler halkın takdirini kazanmış ise silahlı ve örgütlü eyleme başvurmadığı sürece kapatılmaması gerektiği görüşündedir (Öznur, 2016b: 419).

27 Nisan 2007 tarihinde yapılan e-muhtıra için, Yazıcıoğlu, basın açıklaması yapmış, darbelere karşı olduğunu açıklamıştır. Yazıcıoğlu, askerın siyasete müdahale etmesini istememektedir. Önemli bir ayrıntıya dikkat çekerek ordu’nun Türk tarihine, milletine, milletin dinine saldırı olduğunda ses çıkartmadığını belirtmiştir. Bu muhtıraya açık şekilde karşı çıkılmasını istemiştir. Ona göre; TSK’nin milletin inanç değerleriyle ters düştüğü izlenimi de tehlikelidir. Ona göre; merkez sağ gerekli tepkiyi verememiştir. Mesele Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) değil demokrasi meselesidir diye yorumlamıştır (Öznur, 2016b: 463). Ayrıca AKP’yi kapatmak için 14 Mart 2008 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya’nın “*laikliğe aykırı fiillerin odağı haline geldiği*” iddiasıyla açtığı dava hakkında, “*Türkiye’ye fayda getirmez. Partilerin bir kısım beyanlara dayanarak kapatılması asla demokratik değildir.*” demiştir. Devamında “*Henüz Sayın Savcının tüm gerekçelerine vakıf değiliz ancak siyasi partilerin bir kısım beyanlarına dayanarak kapatılma davası açılması ve sonuçta kapatılması Türkiye’ye hiçbir zaman fayda getirmemiştir. Ancak siyasi partilerin, görüşlerini ifade etmeleri sırasındaki beyanlarına dayanılarak kapatılması mümkün değildir, demokratik değildir.*” şeklinde görüşünü açıklamıştır (Timetürk Gazetesi, 2008). İktidarın muktedir olursa darbe olmayacağını, sadece darbe yaparı suçlu saymayacağını, iktidar zafiyetinin de gözden kaçırılmamasını istemiştir (Öznur, 2016b: 450).

Yazıcıoğlu, 2008 yılındaki yurt dışı ziyaretinde, İngiltere lordlar kamarasına katılmış, yaptığı konuşma sonrasında ülkedeki siyasi kriz ve AKP’nin kapatılma davası ile ilgili sorulara “*Burası bir başka ülkenin Parlamentosudur, ben ülkemın siyasi meselelerini bir başka ülkenin Parlamentosunun çatısı altında tartışmam.*” demiştir (Erkan, 2010: 74).

Yazıcıoğlu’na göre; Türkiye Avrupa’ya entegre edilmektedir. 12 Eylül darbesiyle gençler bilinçli olarak siyasetten uzaklaştırılmıştır. Eleştirmeyen, yönetim

talebi olmayan bir gençlik yetiştirildiğini ifade etmiştir. Sonuç olarak kültürdeki bu değişimin başarıldığını, depolitize gençlik inşa edildiğini görmüştür (Öznur, 2016b: 19-24).

2.2.5.2. 28 Şubat 1997 Süreci ve Duruşu

Türkiye’deki yaşanan siyasi süreçte demokrasi olumsuz etkilenmiştir. 1960-80 yılları arasında çoğulculuk, çok seslilik mevcut iken 1980 sonrası siyasetten uzaklaşma baş göstermiştir. Ordunun demokrasi koruyucusu olduğunu söyleyerek demokrasiyi askıya alması, demokrasinin sadece vesayete ve darbeye karşı olmaya indirgenmesi veya sadece seçimden ibaret görülmesi, siyasetçilere karşı oluşan güveni de olumsuz yönde etkilemiştir (Taşkın, 2014: 206-207).

Resmi ideolojiler toplumu yönlendirmektedir. 28 Şubat döneminde resmi ideolojiyi benimsediğini söyleyerek diğer ideolojileri de görmezden gelmek isteyenler olmuştur. Fikirlerin tartışılması istenmemiş, politik baskılar huzursuzluğa sebep olmuştur. (Taşkın, 2014: 90,101). Türkiye’deki sermaye sahibi grupların siyasete yön vermeye çalışmaları olmuştur (Taşkın, 2014: 260,272). Yazıcıoğlu’na göre; mevcut anlayışın, demokratik ve hukukun üstünlüğü olan siyasal sistemi engellediğini düşünmektedir. Millet “*Allah devletimize zeval vermesin, devletimizin yasaları vardır, dolayısıyla kanunlarda ne yazıyorsa o uygulanır*” anlayışı yerleşmiştir (Öznur, 2016b: 177). Bu anlayış ile devlet kutsanmış, hükümetler tarafından veya darbe yolu ile ne yapılırsa yapılsın doğrudur anlayışı ortaya çıkarak haksızlığa rıza gösterilmiştir.

28 Şubat sürecine gidilen dönemde Yazıcıoğlu; “*Türkiye İran olmaz, Suriye olmasına da biz müsaade etmeyeceğiz*” ifadesini kullanmıştır (TBMM Genel Kurul Tutanağı, 2013). Yazıcıoğlu, İran’daki ehlisünnet dışı olan İslam devrimi gibi Türkiye’de devrimin olmayacağını, oradaki devrimi savunmamakla birlikte Suriye’deki Baas yönetiminin yani azınlığın çoğunluğa iktidarının, Türkiye’de olmayacağını, ordu vesayetine karşı olduğunu dikkat çekerek, halkın isteklerinin olması gerektiği mesajını vermiştir.

28 Haziran 1996-30 Haziran 1997 tarihleri arasında görev yapan, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi koalisyonunun oluşturduğu Refah-Yol Hükümeti döneminde kilit parti olmak BBP’yi ve Yazıcıoğlu’nu gündeme getirmiştir. Hiçbir menfaat ilişkisine girmeden hükümeti Partisindeki sekiz milletvekili ile desteklemişlerdir. Eğer menfaat derdine girilseydi bugün kira dertlerinin

olmayacağını, miting yapma imkânı sağlıyor olacaklarını söylemiştir (Öznur, 2016b: 189). Yazıcıoğlu; DYP-RP koalisyonuna destek vermesini, Müslümanların iktidarına engel olundu dedirtmemek için güvenoyu verdikleri şeklinde açıklamıştır (Bora ve Can, 2009: 65). Erbakan hükümetinin, sivil toplumun yapacağı işleri kendinde görerek sağduyulu davranmadığını, bunu fırsat bilenlerin ise hükümeti zor durumda bıraktığını ifade etmiştir. 28 Şubat'taki alınan kararların TBMM' ye taşınmasını, bunun için katkıda bulunacağını söylemiştir (Öznur, 2016b: 400,441). Ayrıca, hukukun siyasallaştırılmamasını isteyen Yazıcıoğlu, 28 Şubat sürecinde alınan Milli Güvenlik Kurulu kararlarının uygulanıp uygulanmadığını takip etmesi için kurulmuş olan Batı çalışma grubunun tasfiye edilmesini istemiştir. Ayrıca tanımı yapılmamış olan bir kriz olduğunda Başbakanın yetkilerini orduya devreden kriz masası yönetmeliğinin kaldırılmasını istemiştir (Öznur, 2016b: 409). *“Ordu gözbebeğimizdir, ancak namlusunu millete çevirmiş tanka selam durmam”* diyerek darbeleri reddetmiştir (Setav, 2018).

28 Şubat 1997'de hükümetin istifaya zorlanması ile postmodern darbe gerçekleşmiş akabinde kesintisiz zorunlu eğitime geçilmiştir. Bu şekilde tek tip insan yetiştirilmek istendiğini ifade eden Yazıcıoğlu, bu süreci Anadolu kültürünün bu şekilde temsilinin kaldırılması olarak görmektedir. Bu süreçte İmam-Hatip ortaokul kısmı kapatılmış, İmam-Hatip lise mezunları katsayı sorunu yaşayarak sadece ilahiyat Fakültesine gidebilmiştir. Anadolu liseleri kapatılarak kaliteli eğitim de engellenmiştir. Meslek liseleri de katsayı engeline takılmış, meslek liselerinin tercih edilmesi engellenmiştir. Yine bu süreçte uygulanan başörtüsü yasağı Anayasada yer alan din ve inanç hürriyetini derinden yaralamıştır. Bu konuda insan haklarına önem veren Yazıcıoğlu başörtüsü yasasına karşı *“başörtü zulmü insanlık dışıdır”* ve *“yobazlıktır”* şeklinde ifade etmiştir (Öznur, 2016b: 423).

28 Şubat ile anayasal kurum olan Milli Güvenlik Kurulunun, Meclis üstü bir kurum statüsü kazandırıldığını belirten Yazıcıoğlu, MGK Kararlarının medya kuruluşları, köşe yazarları tarafından tartışıldığını ama Meclis içinde bunun yapılmadığını söylemiştir. Demokratik kültür yerleşmediği için fikirlere tahammülümüzün bulunmadığını, mevcut hükümeti desteklediğini ama fırsatı iyi kullanamadığını söylemiştir (Kocaman, 2010: 11).

2.2.5.3. Büyük Birlik Partisi Kongreleri ve Girdiği Seçimler

Büyük Birlik Partisi, 31 Temmuz 1993'te ilk Olağan Kongresini yapmıştır (Umur, 2016: 141). BBP'nin ilk kongresi Kur'an-ı Kerim tilaveti ile başlamıştır. Genel başkan Muhsin Yazıcıoğlu konuşmasında;

“Kardeşlerim, liyakatsiz ellerde iğreti duran büyük bir emaneti ehline tevdi için biz geliyoruz. Dürüst siyaset için, temiz bir toplum için biz geliyoruz. Politika yoluyla bir şey olmak için değil, dürüst siyaset yoluyla bir şeyler yapmak için geliyoruz. Lider sultalarına, tepeden inmeciliğe ve taassuba meydan okuyarak bu yola çıktık. Çıktığımız bu aşk ve sevgi yolunda size arkama düşün demiyorum. Yanlışlarımı doğru kabul edin demiyorum. El ele, gönül gönüle, hak ve hakikat ölçülerinden taviz vermeden birlikte yürüyelim istiyorum.” demiştir.

Ayrıca, Türkiye'yi ilgilendiren meselelerde diğer devletlerin isteğine göre değil kendi değerlerine göre hareket edilmesini önermiştir. Siyaseti araç olarak görmekte ve gönül hareketi şeklinde tanımlamaktadır (BBP 1.Kurultayı, 1993; <https://www.youtube.com>).

İkinci Olağan kongre 26 Mart 1996 tarihinde yapılmıştır (Umur, 2016: 158). 26 Nisan 1998'de III. Büyük Kurultay, 8 Ekim 2000 tarihinde IV. Büyük Kurultay, 2 Haziran 2002 tarihinde I. Olağanüstü Büyük Kurultay, 20 Temmuz 2003 tarihinde V. Olağan Büyük Kurultay, 30 Nisan 2006 tarihinde VI. Olağan Büyük Kurultay, 15 Nisan 2007 tarihinde II.Olağanüstü Büyük Kurultay ve 19 Ağustos 2007 tarihinde III.Olağanüstü Büyük kurultay yapılmıştır. Yazıcıoğlu, liderliğini koruyarak tekrar tekrar genel başkan seçilmiştir (Büyük Birlik Partisi, 2020).

Büyük Birlik Partisi, ilk olarak 27 Mart 1994 tarihindeki mahalli idareler seçimlerine girmiştir. Belediye başkanlığı seçimlerinde %0,94 oy oranı ile 188.284 oy alarak, 11 belediye başkanlığı kazanmıştır. Belediye meclisi üyeliğinde % 1,07 oy oranı ile 211.136 oy alarak 129 belediye meclis üyesi, İl genel meclisi üyeliğinde %1,25 oy oranı ile 355.418 oy alarak 6 İl genel meclisi üyesi kazanmıştır (Resmi Gazete, 7 Mayıs 1994).

Tablo 1. 27 Mart 1994 Mahalli İdareler Seçimleri Alınan Oy Miktarı

27 Mart 1994 Mahalli İdareler Seçimleri	Oy Oranı	Aldığı Oy	Kazanılan Aday
Belediye Başkanlığı	%0,94	188.284	11
Belediye Meclisi	% 1,07	211.136	129
İl Genel Meclisi	%1,25	355.418	6

Türkiye’de seçim barajı 1980 yılından itibaren %10 olarak belirlenmiştir. Türkiye’de uygulanan bu baraj, dünyanın en yüksek seçim barajlarından kabul edilmiştir. Diğer demokratik ülkelerde genellikle % 3-5 arasındadır (Taşkın, 2014: 376-378). 24 Aralık 1995 genel seçimlerinde BBP, ülke barajı engelinden dolayı Anavatan Partisi (ANAP) ile ittifak etmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları ANAP’tan aday olmuştur. Yazıcıoğlu ve diğer 7 arkadaşı Recep Kırış, Esat Bütün, Nevzat Yanmaz, Mehmet Ekici, Hasan Çağlayan, Hanefi Çelik, Orhan Kavuncu milletvekili seçilmiştir. Aday listesinde olan ancak kazanamayanlar; Necati Karabay, Ökkeş Şendiller, Ümit Yılmaz, Fevzi Koçoğlu, Kadir Gerarslan ve Yalçın Topçu’dur. 1995 genel seçimlerinde, XIX. dönem milletvekili ve MÇP’den beraber istifa ettikleri Ahmet Özdemir ise liste dışı kalmıştır. Bu durum huzursuzluğa sebep olmuştur (Umur, 2016: 154). Seçim sonrası 28.02.1996 tarihinde BBP’ye geçildikten sonra (Büyük Birlik Partisi, 2020) 5 Haziran 1997 tarihinde kendi partisi olan ANAP’tan ayrılan İsmail Durak Ünlü’de BBP’ye geçmiştir (Ertan, 3.cilt 2012: 1057). XX. dönem BBP milletvekilleri Esat Bütün’ün ANAP’ta kalmasıyla toplam yine 8 sandalyeye sahip olmuştur (TBMM milletvekilleri, 1996).

Seçim öncesi, 27 Kasım 1995’te Saffet Topaktaş, BBP’den istifa etmiştir (Umur, 2016: 377). Esat Bütün ise BBP’nin ANAP ittifakı sonrasında ANAP’ta kalmıştır (Ertan, 3.cilt 2012: 649). Yazıcıoğlu, buna benzer ayrılıklar ile ilgili genel olarak ayrılanlar için kimseyi suçlamadığını, yorulanların, dinlenmek isteyenlerin, beklentisini karşılayamadıklarının olabileceğini ve hepsine saygı gösterdiğini ifade etmiştir (Öznur, 2016b: 141).

BBP, 18 Nisan 1999 genel seçimlerine kendi ismi ile katılmıştır. Seçim öncesinde BBP’ye Alparslan Türkeş’in eşi Seval Türkeş geçerek Ankara I.Bölge milletvekili adayı olmuştur (Umur, 2016: 166). Bu seçimde BBP, %1,46 oy oranı ile 456.353 oy almıştır. İl bazında en yüksek oyunu ise Muhsin Yazıcıoğlu’nun memleketi Sivas’tan almıştır. %17,04 oy oranı ile 56.405 oy kazanmıştır (Resmi Gazete, 27 Nisan 1999). Yazıcıoğlu bu durumu; BBP’nin barajı geçemeyeceği düşünüldüğünden oyların boşa gitmemesi için kendilerine oy verilmediği şeklinde değerlendirmiştir (Öznur, 2016b: 173).

Tablo 2. 18 Nisan 1999 Genel Seçimleri BBP'nin oy durumu

18 Nisan 1999 Genel Seçimleri	Oy Oranı	Aldığı Oy
BBP Türkiye Geneli	%1,46	456.353
BBP Sivas İli	%17,04	56.405

18 Nisan 1999 genel seçimleri ile birlikte yapılan yerel seçimlerde ise BBP, belediye başkanlığı sonucuna göre %1,22 oy oranı ile 285.962 oy alarak 25 belediye başkanlığı kazanmıştır. Belediye meclisi üyeliğinde %1,31 oy oranı ile 302.651 oy alarak 261 üye kazanmıştır. İl genel meclisi üyeliğinde %1,72 oy oranı ile 541.027 oy alarak 9 üyelik kazanmıştır. Büyükşehir belediyelerinde ise %0,574 oy oranı ile 59.914 oy almıştır (Resmi Gazete, 26 Mayıs 1999). 1999 yılı seçimlerinde BBP'nin oy oranında ki düşüklüğünü, Yazıcıoğlu, sahip oldukları desteğe göre az olarak görmüştür. Oy sayımında BBP iptal oylarına da dikkat çekerek elektronik oylamaya geçmeyi önermiştir (Öznur, 2016: 175).

Tablo 3. 18 Nisan 1999 BBP Mahalli İdareler Seçimlerinde Alınan Oy Miktarı

18 Nisan 1999 Genel Seçimleri BBP Mahalli İdareler Seçimlerinde Alınan Oy Miktarı	Oy Oranı	Aldığı Oy	Kazanılan Aday Sayısı
Belediye Başkanlığı	%1,22	285.962	25
Belediye Meclisi	%1,31	302.651	261
İl Genel Meclisi	%1,72	541.027	9
Büyükşehir Belediyesi	%0,574	59.914	-

3 Kasım 2002 milletvekili genel seçimleri öncesinde Meclis içinden üç milletvekili BBP'ye katılmış ve bunun sonucunda hazineden yardım almayı hak kazanmıştır. Hazine yardımı için böyle bir şey yapıldığının düşünülmesi üzerine, Yazıcıoğlu, hazine yardımı almayacaklarını Şehit Aileleri Derneği ve Mehmetçik Vakfına bağışlayacaklarını açıklamıştır (Umur, 2016: 174). Bu seçimde %1,02 oy

oranı ile 322.093 oy almış fakat başarı sağlayamamıştır. Ortalama %13,2 oy oranı ile 40.802 oy ile en yüksek oyunu Yazıcıoğlu'nun memleketi Sivas ilinden almıştır (Resmi Gazete, 3 Kasım 2002).

28 Mart 2004 yerel seçimlerinde BBP, Belediye Başkanlığı sonucuna göre %0,60 oy oranı ile 150.429 oy alarak 10 belediye başkanlığı kazanmıştır. Belediye meclisi üyeliğinde %0,70 oranı ile 179.090 oy alarak 215 üye kazanmıştır. İl genel meclisi üyeliğinde %1,2 oy oranı ile 374.125 oy alarak 7 üyelik kazanmıştır. İlgili sonuçlar listesine göre Yazıcıoğlu'nun memleketi Sivas ilinde, İl genel meclisi üyeliği için %16,60 oy oranı ile 52.498 oy, belediye başkanlığı için %18,04 oy oranı ile 37.027 oy, belediye meclisi üyeliği için ise % 19,10 oy oranı ile 37.970 oy ile en yüksek oylar kazanılmıştır (Yüksek Seçim Kurulu, 28 Mart 2004).

Tablo 4. 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçimleri Alınan Oy Miktarı

28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçimleri Alınan Oy Miktarı	Oy Oranı	Aldığı Oy	Kazanılan Aday Sayısı
Belediye Başkanlığı	%0,60	150.429	10
Belediye Meclisi	%0,70	179.090	215
İl Genel Meclisi	%1,2	374.125	7

22 Temmuz 2007 genel seçimlerine BBP, seçimlere parti olarak katılmamıştır. Memleketi Sivas ilinden bağımsız aday olan Yazıcıoğlu, 37.743 oy alarak 23. dönem milletvekili olmuştur (Resmi Gazete, 30 Temmuz 2007). Bağımsız aday olmasının sebebi ise seçim kanununu adil görmemesi, vatandaştaki partinin barajı geçemeyeceği algısını yıkamamalarıdır (Öznur, 2016b: 471).

Tablo 5. 22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri Bağımsız Aday M. Yazıcıoğlu'nun aldığı oy

22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri Bağımsız Aday Muhsin Yazıcıoğlu'nun aldığı oy	Seçime Katıldığı İl	Aldığı Oy
Bağımsız Aday Muhsin YAZICIOĞLU	Sivas	37.743

2.2.5.4. Yazıcıoğlu'nun Meclis Çalışmaları

1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 98.Maddesine göre TBMM bilgi edinme ve denetleme yetkilerini kullanır. Bunlar; Meclis araştırması, genel görüşme, Meclis soruşturması ve yazılı soru şeklindedir. Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek içindir. Genel görüşme, belli bir konunun TBMM Genel Kurulunda görüşülmesidir. Yazılı soru, milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara (değişiklik öncesi Başbakan ve bakanlardan) yazılı olarak soru sormasıdır. Yazıcıoğlu, XIX. dönem milletvekili iken farklı konulardaki Meclis çalışmalarında, 13 genel görüşme ve Meclis araştırması önergesi, 2 gündem dışı konuşma, 15 söz alarak konuşma, 8 adet yazılı soru önergesi vermiştir. XX. Dönemde, 8 söz alma, 2 üyeler ile ilgili işlemler, 3 önerge konularında faaliyet göstermiştir. XXIII. dönem ise 6 gündem dışı konuşma, 15 söz alma, 1 kanun teklifi, 14 soru önergesi vermiştir (TBMM tutanak dergisi, 2020).

Tablo 6. Muhsin Yazıcıoğlu'nun TBMM'deki Kullandığı Bilgi Edinme ve Denetim Yolları

Meclis Çalışmaları	Genel Görüşme	Meclis Araştırması	Soru Önergesi	Söz Alma	G.Dışı Konuşma	Kanun Teklifi	Diğer
XIX. Dönem	13		8	15	2		
XX. Dönem			3	8			2
XXIII. Dönem			14	15	6	1	

Yazıcıoğlu'nun bazı konulardaki meclis çalışmalarına kronolojik olarak değinilmiştir. 11 Kasım 1992 tarihinde, Yazıcıoğlu, olağanüstü hal süresinin uzatılması ile ilgili meclis konuşmasında, Güneydoğu'daki durumun olağanüstü hal ile çözülemeyeceğini ama bir taraftan da süre uzatılmadığında çok acı sonuçlar getireceğini ifade etmiştir. Devlet millet uzaklığının, eğitim sisteminin ayrıştırıcı yönlerinin ve sosyal dengesizliklerin sonucu bu tablonun meydana geldiğini düşünmektedir. Ayrıca gerilla taktiği uygulayan terör örgütüne karşı düzenli ordu ile mücadele edilmemesini önermiştir. Ona göre, bu kapsamda terör örgütünü yok edici

önlemler alınmalıdır. İnsan haklarından bahsedildiğinde güvenlik güçlerinin haklarının savunulmasını istemiştir. Dış güçlerin, güneyimizde Kürt devleti kurmak istediğini, Ermenistan'la birleşmesini sağlayacağını, bununla Türkiye'nin Orta Asya Türkleri ve Orta Doğu Müslümanları ile irtibatını kesmek istediklerini açıklamıştır. Asırlar boyunca birlikte yaşanan, akraba olduğumuz bölge halkıyla birlikteliğimizin devamını istemektedir (Kocaman, 2010: 582).

23 Haziran 1993 tarihinde Azerbaycan'daki darbe teşebbüsü hakkında, arkadaşları ile birlikte genel görüşme talebinde bulunmuştur. Azerbaycan eski Cumhurbaşkanı Ebulfaz Elçibey'in durumu ve demokratik düzenin sıhhati hakkında bilgi istemiştir. Eğer Anadolu'da rahat edebilmek isteniyorsa, Bosna'da, Kafkaslar'da, Ortadoğu'da olunması gerektiğine işaret etmiştir (Kocaman, 2010: 97). Azerbaycan Karabağ meselesi hakkında, onların iç meselesi değil bizim insan hakları meselemizdir, müdahil olmalıyız diye söylemiştir (Kocaman, 2010: 46).

5 Temmuz 1993 tarihinde Sivas'ta meydana gelen olaylar ile ilgili arkadaşlarıyla birlikte meclis araştırması önergesi vermiştir. Olayın faillerinin, tahrik edenlerin tespitini ve bu konu üzerinde dikkatle durulmasını istemiştir. Terör olaylarının yanı sıra mezhep çatışmasını körüklemeye çalışanlara dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yaşanılan olaya derin üzüntüsünü belirterek milli birliğe karşı planlar yapıldığını düşünmektedir. Alevi-sünni kavgasına dönüşmesini isteyenler olduğunu, buna müsaade edilmeyeceğini belirtmiştir (Kocaman, 2010: 126).

5 Temmuz 1993 Erzincan Kemaliye Başbağlar'da terör katliamı ile ilgili soru önergesi vermiş ayrıca maddi kayıplarında olduğu olay ile ilgili gerekli yardım yapıp yapılmadığını sormuştur (Kocaman, 2010: 158).

10 Kasım 1994 tarihinde dönemin Başbakanı Tansu Çiller'e verdiği soru önergesinde, Çillerin İsrail ziyaretinde, Arz-ı mev'udun kutsal topraklarında bulunmaktan mutluluk duyduğunu söylemesinden dolayı; Yahudilerin kendilerine vaat edilmiş topraklar olarak iddia ettikleri, Türkiye sınırlarını da kapsayan bölge olan Arzı mev'udu biliyor musunuz? İrticalen mi metinden mi konuştunuz? Eğer metinden ise kim hazırladı? diye sormuştur. Soru önergesi cevaplandırılmamıştır (Kocaman, 2010: 141).

Yazıcıoğlu, 23 Aralık 1994 tarihindeki, 1995 yılı bütçe görüşmesi hakkında 28 saat battaniyesiyle söz almak için beklemiştir (Kocaman, 2010: 54). Çekiç güç'ün süresinin uzatılmamasını, Batı Trakya ve Irak'taki Müslüman Türkler ile yakından ilgilenilmesini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nin bağımsızlığının tescillenmesini, nükleer santral ve hızlı tren hattının kurulmasını, tarım politikalarında dışa bağımlılığın bitirilmesini istemiştir (Kocaman, 2010: 58).

1990'lı yıllarda Çeçenistan ve Kafkasya'daki olaylar hakkında görüşme açılması talebinde bulunmuştur. Çeçen lider Cevher Dudayev'e çağımızın Şeyh Şamili diyerek, Çeçenlere bağımsızlık mücadelesinde başarı temennisinde bulunmuştur (Kocaman, 2010: 101).

27 Haziran 1995 tarihindeki Meclis konuşmasında çekiç gücün görev süresinin uzatılmasını reddederek, uzatılmasına sebep olarak gösterilen Birleşmiş Milletler'in (BM) Irak ile arasındaki anlaşmazlığa da tepki göstermiştir. Birleşmiş Milletlerin Bosna Hersek'te oyuncak olarak kullanıldığını, etkisiz olduğunu söylemiştir. İktidar olmadan önce çekiç güce karşı çıkanların, iktidar olunca süreyi uzattıklarına şahit olmuştur. Türk milliyetçisi olarak milletimizin menfaati gereği bunu desteklemeyeceğini ifade ederek, *“Çekiç Güç buraya huzur iddiasıyla getirilmiş, Hızır diye takdim edilmiş, ama hınzır çıkmıştır.”* demiştir (Kocaman, 2010: 85-87).

Yazıcıoğlu; 18 Temmuz 1995 tarihinde Bosna Hersek ile ilgili gelişmeler hakkında görüşme açılmasını istemiştir. Gerekçe olarak güvenli bölge kabul edilen Srebrenica'nın Sırp tarafı tarafından işgale uğradığını ve Boşnakların katliamla karşı karşıya kaldığını göstermiştir. Yaşanılanlara BM, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) sessiz ve seyirci kaldığını ama Türkiye olarak seyirci kalınmayacağını vurgulamıştır. Silah ambargosunun Boşnaklara uygulandığını, Sırp'ların ise silahlandırıldığını, Türkiye'nin elindeki kozları kullanmasının gerektiğini söylemiştir (Kocaman, 2010: 111).

31 Mart 1998 tarihli konuşmasında Türkiye'de demokrasinin zaman zaman askıya alındığını vurgulamıştır. 28 Şubat süreci sonrası, Türkiye'de her an darbe olabilir görüntüsü bulunmakta olduğunu, bunun değişmesini ve Parlatmentonun yetkilerine sahip çıkmasını istemiştir. Türkiye'nin demokratik hukuk devleti olarak bunu aşabileceğini düşünmüştür (Kocaman, 2010: 118).

8 Ekim 1998 tarihinde Kosova’da Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) yurtdışı görevi yapmasıyla ilgili tezkere görüşmesinde, Kosova ile yakından ilgilenilmesinin gerektiğini, yaptığı yurt dışı gezisinde soykırım hareketinin oluşturulduğunu gözlemlemiştir. Katliamlar yapıldığını, toplu mezarlar bulunduğunu açıklamıştır. TSK’nın orada görev yapmasının önemine dikkat çekmiştir (Kocaman, 2010: 88).

17 Ekim 2007 tarihli TSK’nın Irak’ın kuzeyine operasyon yapması ile ilgili tezkere görüşmesindeki konuşmasında; Birleşmiş Milletler’in 51. ve NATO’nun 5. Maddesine göre sıcak takip hakkı olduğuna işaret etmiştir. Tezkere ile terörde kalıcı temizlik yapılmasını istemiştir. Ertesi yıl için tekrar süre uzatılmasını da olumlu bulmuştur. Kürt-Türkmen, alevi-sünni kardeşliğinin geliştirilip terör örgütüne ortak düşman olunmasını önermiştir. Başta bazı milletvekillerinin PKK’ yı terör örgütü olarak görmesini, ihanet odaklarıyla olan işbirliklerini bile gizlemeyen vekillerin Türk milletini rahatsız ettiğini belirtmiştir. Stratejik iş birliği yapılan yabancı devletlerin istihbaratına da güvenilmemesini istemiştir (Kocaman, 2010: 92).

12 Kasım 2007 tarihinde İsrail’in Cumhurbaşkanı olan Şimon Peres, TBMM’de konuşma yapacağı için Meclise gitmeyen tek milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu’dur. Peres ise Mecliste alkışlarla karşılanmıştır (Türkiye Gazetesi, 2007; haber7 Gazetesi, 2007).

2009 yılında verdiği yazılı soruda; Dünya Uygur Kongresi başkanı Rabia Kadir’e Türkiye’ye giriş için vize verilmemesi ve genel sekreter Dolkun İsa’nın girişine izin verilmemesi hakkında soru sormuştur. Bu bağlamda yasağın sebepleri ve çözümü için ne yapılması gerektiğini öğrenmek istemiştir (Kocaman, 2010: 173).

Sonuç olarak Yazıcıoğlu, derin milletin sesi olmuştur. Meclis faaliyetleri incelendiğinde toplumun ihtiyaçlarını savunduğu görülmektedir (Erkan, 2010: 54). Yazıcıoğlu; derin millet kelimesini toplumun her kesiminden insanın yerli ve milli düşüncesinin temsil edilmesi olarak açıklamıştır (Öznur, 2016b: 437). “*Türkiye, 2000’li yıllarda öncü bir millet ve öncü bir devlet olabilme şansına sahiptir.*” diyerek öngöründe bulunmuştur (Kocaman, 2010: 7).

2.2.5.5.Büyük Birlik Partisinin Parti Tipolojisi

İnsanların siyasal davranışları, dünyaya bakış açısı etkisinde şekillenmektedir (Taşkın, 2014: 108). Farklı çıkarları savunan, net duruşu olan siyasi partilere

günümüzde rastlamak zordur. Sadece belli bir kesimin oylarını alan kitle partileri, her kesimden oy almaya çalışan parti tiplerine dönüşmektedir (Taşkın, 2014: 340). Anthony Downs, seçmen rekabeti kuramına göre seçmenin rasyonel davranacağını açıklamıştır. Seçmen en çok fayda verecek olanı tercih edeceğinden, bu nedenle siyasi partiler de ideolojilerini yumuşatarak merkeze yönelmiştir (Taşkın, 2014: 44). Yazıcıoğlu, ilkeli davranarak iktidar olmak için taviz vermemeyi benimsemiştir. Başarıyı iktidar olmak veya kitlesi ile meclise girmek olarak görülüyorsa başarılı olmadığını ancak tek başına milletin vicdanı ve umudu olduğunu söylemiştir (Öznur, 2016: 344).

Parti tipolojilerine yer verilerek BBP hakkında değerlendirme yapılmıştır. Duverger Tipolojisi (1954); elit (seçkin) tabanlı parti ve kitle (halk) tabanlı parti şeklindedir. Elit tabanlı partide üye sayısını artırma gayreti bulunmamaktadır. Ekonomik güç sahibi insanlar partiye kazandırılmaktadır. Diğer adı kadro partisidir. Kitle tabanlı partiler ise; oy hakkının genişlemesi ile ortaya çıkmaktadır. Parti aidatları finansal destek açısından önem arz etmektedir. Siyasi eğitim ağırlıklıdır (Taşkın, 2014: 343). Bu bağlamda BBP kitle partisidir. Kuruluşunda da “*Müslüman Türk Anadolu insanına*” hitap eden bir kitle partis olmayı hedeflemişlerdir (Bora ve Can, 2009: 53).

M. Duverger’in seçimlerde ve parlamentoda doğan partiler ile parlamento dışında doğan partiler ayrımı vardır. Seçimlerde ve parlamentoda doğan partiler diğerlerinden daha önce ortaya çıkmış kabul edilmektedir. Parlamento dışında doğan partilere sendikalar, tarım kooperatifleri ile dinsel gruplar tarafından oluşturulmuş partiler örnek verilmektedir (Duverger, 1974: 16-31). Büyük Birlik Partisi, Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının MÇP milletvekili iken ayrılmasından dolayı kurulduğundan, sonuç olarak parlamento içerisinden doğan bir partidir. Dışarıda ise gençlik gruplarının, bazı cemaatlerin, Türk İslam ülküsü savunanların etkisi görülmektedir. Parlamento içinden doğmuş ancak parlamento dışından oluşmaya da uygundur.

Kirchheimer Tipolojisi (1966); kentsoylu bireysel temsil partileri, sınıf-kitle partileri, mezhepsel kitle partileri, toplayıcı partiler (catch all) şeklindedir. Toplayıcı partiler ideolijisi olmayan, her seçmeni etkilemeye çalışan partilerdir (Taşkın, 2014: 343).

Yeni siyasal parti tipolojileri (Katz ve Mair, 1994); toplayıcı parti, kartel ve medya partileridir. Toplayıcı Partiler; rekabetçi, üyeleri tarafından yöneticileri destek

gören, sivil toplum ile devlet arasında aracı parti tipidir. Kartel Parti; devlet desteği gören, parti yöneticileri profesyonel olan, yöneticileri teknokratlardan oluşan, seçmen desteğine odaklanan partilerdir. Medya partileri; temsili demokrasideki sorunları aşarak doğrudan demokrasi gibi uygulama yapılmasını sağlayacağına yönelik düşünceye sahiptir. Fakat parti liderleri medyatik davranıp, üyelerine hesap vermeyecek merkezi konumda bulunmaktadır (Taşkın, 2014: 345).

Yukarıdaki parti tipolojileri çerçevesinde BBP, toplayıcı partiler (catch all) yani hepsini yakala partisi değildir. Teknokratlardan oluşmadığından kartel partiler tipolojisine de girmemektedir. BBP'nin örgütsel yapısı güçlü ve üyeleriyle olan bağları kuvvetlidir. Lider Yazıcıoğlu, etkili olmakla birlikte daha sonrasında partiye yeni liderler seçilmiştir. Ayrıca Yazıcıoğlu, lider sultanının olmadığı bir parti olarak BBP'yi kurduğunu belirtmiştir. BBP genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu 29 Ocak 1993-25 Mart 2009 tarihleri arasında genel başkanlık yapmıştır. Daha sonra Yalçın Topçu (24 Mayıs 2009- 12 Haziran 2011), sonra Mustafa Destici 3 Temmuz 2011 tarihinden itibaren halen genel başkanlık yapmaktadır.

Yazıcıoğlu, milletin BBP'ye oy vermesinin gerektiğini, diğer siyasi partilerin denendiğini, iç ve dıştaki güç odakları ile bağlantısı olamayan, özgün, milliyetçi, muhafazakâr, demokratik olan BBP'yi tercih etmesini istemiştir. Demokrasilerdeki ilk düşmanın siyasi partiler olduğunu, bu yanlış düğmelendiğinde diğerlerinin de açılması gerektiği şeklinde belirtmiştir (Öznur, 2016b: 545).

2.2.6. Nizam-ı Âlem Ocakları ve Alperen Ocaklarına Dönüşümü

Yazıcıoğlu, 24 Ocak 1982 tarihinde yazdığı bir mektupta, kalbindeki yanan ilahi aşkın her türlü isyankâr duygularını frenlediğini, olayları sabır ve tevekkülle karşıladığını yazmıştır. Bu hisler daha sonra onda, Alperenlik kavramını öne çıkartmıştır (Yalsızuçanlar, 2010: 44). Yedi buçuk yıl hapis sonrasında, Nurettin Topçu'nun "*Kin ile din bir arada bulunamaz*" şiarını şahsında yükselttiği belirtilmiştir (Şehsuvaroğlu, 2015: 60).

Büyük Birlik Partisinin gençlik teşkilatı olan Nizam-ı Âlem Ocakları, 1 Ekim 1992 tarihinde kurulmuş, dergi ile yayın hayatına başlamıştır. İlk genel başkanı Servet Avcı'dır. 1994 Temmuz ayında Emir Kuşdemir genel başkan olmuştur. Nizam-ı Âlem Ocakları Türkiye genelinde tanınır hale gelmiştir. Bosna Hersek'e, Çeçenistan'a destek gösterileri düzenlenmiştir. Derginin tirajı yüz bini aşmıştır. 1995 Haziran

ayında Süleyman Doğan genel başkanlığa geçmiştir. Bosna’da, Filistin de, Cezayir’de ve Çeçenistan’da Müslümanların katledilmesine göz yuman Birleşmiş Milletleri protesto etmek için, Birleşmiş Milletler genel sekreteri Butros Galli’nin Türkiye ziyaretini protesto ederek, Türkiye’ye gelmesini engellemiştir. 1995 Aralık ayında Yavuz Ağırlioğlu genel başkan seçilmiştir. Bu dönemde Türkmenistan’da vekâlet yolu ile kurban kesimi yapılmıştır. Vakıf olma sürecine geçilerek teşkilat bünyesinde bölge başkanlıkları oluşturulmuştur. 8 Mart 1997 tarihinde Tuna Koç genel başkanlığa geçmiştir. Nizam-ı Âlem Ocakları dergisinin yanında *Genç Alperen* dergisi de çıkarılmaya başlanmıştır. Üniversiteli Öğrenciler Birliği, liseli öğrenciler birliği şeklinde yapısal değişiklikler yapılmıştır. 2000 yılında ise Alperen Ocakları adını almıştır. 2000 yılı Şubat ayında ilk genel başkanı Yüksel Türkay olmuştur. 2002 Mayıs ayında Halil İbrahim Yılmaz genel başkan olmuştur. Kurumsallaşma faaliyetleri, proje çalışmaları yapılmıştır. Türkmen soydaşların sıkıntıları ile ilgili protestolar yapılmıştır. 2004 Nisan ayında Doğan Öztaşkın, 2004 Temmuz ayında Nedim Yıldız genel başkan seçilmiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.) yönelik saygısızca yapılan Danimarka’daki hakaret karikatürünün, ülke genelinde protesto edilmesi sağlanmıştır. 2006 Temmuz ayında Serkan Tüzün genel başkanlığa geçmiştir. Teşkilatlardaki motivasyonu artırmıştır. Artan terör olaylarına tepki olarak Kerkük yürüyüşü düzenlenmiştir. 2007 Kasım ayında Eyüp Gökhan Özekin genel başkan olmuştur. Yerli Düşünce adında dergi yayına girmiştir. Kurumsallaşma faaliyetleri yapılmıştır. Yazıcıoğlu ile Kosova ziyaretlerine de katılan Özekin, Çeçenistan’a yardım faaliyetleri düzenlemiştir. 2008 Aralık ayında Abdullah Gürgür, 2011 Temmuz ayında Cengiz Kırçın, 2012 Mart ayında Ahmet Kürşad Parlak, 2014 Ağustos ayında Ahmet Tarık Sarı, 2015 Kasım ayında Murat Aslan, 2019 Aralık ayında Samet Bağcı genel başkan olmuş halen devam etmektedir. Günümüzde Alperen Ocakları Eğitim Kültür ve Dayanışma Vakfı olarak faaliyetine devam etmektedir (Alperen Ocakları, 2020).

Yazıcıoğlu, arzu ettiği gençliği belirterek

“Milletlerarası komşular anlayışının değiştiği, ekonomik ve kültürel etkileşimlerin arttığı çağımızda; arzuladığımız, milli ve manevi değerlerin kopmadan çağın ilmini yakalayabilen, insanlığın ön safına sıçrama heyecanı ile dolu dinamik bir gençlik. İstedikimiz, milli mukaddeslerinden ve güzelleştirdiği kimliğinden utanmayan, aksine haz duyan vatanın ve milletin bütünlüğünden yana bir gençlik. Hedefimiz, ısrarla yapılan telkinler sonucu oluşan aşağılık duygusunun sıyrılması, kendine güvenen kimseye muhtaç olmayan karnı tok, başı dik

bir gençlik. Beklediğimiz; Anadolu'nun surlarındaki fethini tamamlayacak, 21 yaşında fetih sorumluluğunu yüklenebilecek gençlik.” (Öznur, 2016b: 56).

Yazıcıoğlu, Alperenlere şöyle tavsiyede bulunmuştur:

“Basit sloganlar peşinde koşan, kavramların muhtevasını anlayamamış, basit meselelerin insanı olmak yerine, büyük geleceklere yelken açacak, büyük davaların insanı olmak, milli değerlerimizle yaratılış gayemizin istikametinde sağlam bir fikri yapıya sahip olmak, bu fikir çerçevesinde inançlarımızı ideallerimizi, iddialarımızı sosyal hayatımızda yaşanır hale getirmek mecburiyetindeyiz. Bunun için de öncelikle niçin mücadele ettiğimizi, neyi hedeflediğimizi, toplum için, cemiyet için, devlet için, bütün insanlık için, hangi idealleri taşıyorsak, taşıdığımız bu idealleri nedenleriyle, niçinleriyle kavramak, buna göre hareket alanlarımızı belirlemek zorundayız. Nizam-ı Âlem Ülkücülerinin, değişmez değerlerimizle değişen dünyayı daha iyi yorumlayacak seviyeye gelmesi lazım. Tüm gençlerimiz, okullarında en başarılı öğrenciler olmalı, kendi meslek alanında da en iyiyi olmalı, fikri açılımlarını çok yönlü olarak geliştirmeli, inançları doğrultusunda geleceğe yön verebilmelidir. Gençlerimiz bunun gereğini kesinlikle yapmak mecburiyetindedir.

Çağımızın icap ettirdiği ilmi, teknolojiyi, fenni yakalamadan, dünyayı kavramadan ve kendi öz kabiliyetlerini çağın gereklerine uygun şekilde geliştirmeden hiçbir yere varabilme imkânımız yoktur. Eskiden olduğu gibi sadece ‘kahrolsun emperyalizm’ demekle emperyalizm kahrolmuyor. Sonuçta bu ülkenin daha çok üretmesi, daha çok pazara ulaşması, ekonomik bakımından daha güçlü olması, gelecekte var olabilmesinin asgari şartıdır. Emperyalizme ve emperyalistlere karşı mücadelenin yolu, güçlü olmaktan geçiyor. Güçlü olmadığımız, sanayideki, teknolojideki ve ilimdeki gelişmeleri milletimizin kontrolüne almadığımız sürece dünya devleriyle mücadele etme imkânımız yoktur. Onun içinde, eskiden olduğu gibi sadece sözle, sloganla değil, fiiliyatta güçlü olacak, böylelikle gelecekte kendi milletimize yer bulmuş olacağız. Kendi coğrafyamızda daha rahat oturabileceğiz. Etrafımızda bize umut bağlamış topluluklara daha kolayca sahip çıkabilecek, dünyadaki bütün mazlumlara daha çok kol kanat gereceğiz. Bunları yapmanın yollarını aramak, yollarını tartışmak durumundayız.

Bizim gençliğimiz geçmişine sahip çıkmalı, iddialarına uygun yaşamalıdır. Kendisine karşı katı ve tavizsiz başkalarına karşı hoşgörülü olmalıdır. Kendi inançlarını yaşmalı, başkalarına karşı daha toleranslı olmalı, herkesle diyalog kurmaya çalışmalıdır. Bulunduğu her mekânı dünya gibi görmeli ve orada nasıl insiyatif koyabileceğinin, kendisine, topluma, cemiyete daha geniş anlamda dünyaya nasıl yararlı olabileceğinin yollarını araştırmalıdır.”(Öznur, 2016b: 108).

2.2.7. Muhsin Yazıcıoğlu’nun Şehadeti

Yazıcıoğlu, vefatından önce 19 Mart 2009 tarihindeki Karaman seçim bürosu'ndaki konuşmasında:

“Şimdi bakın yoldan geliyoruz, şimdi yine yola gideceğiz. Hiçbirimizin garantisi yok. Şurada ayakta duranın da, oturanın da garantisi yok. Yani ruh bir saniyeliktir. Püf dedi miydi bir soluk tuttu gitti. Bununda nerede geleceği, nasıl geleceği, ne şekilde yakalayacağı belli değil.

Bir saniyenize bile hakim değilsiniz. Bir saniyesine bile hakim olamadığımız, hükmedemediğiniz bir hayat için, bir dünya için, bu kadar fırlıdak olmanın anlamı yoktur.

Düz yaşayacağız, düz duracağız, düz yürüyeceğiz. Dik duracağız, doğru gideceğiz. Allah'ın izniyle hayatım boyunca hep böyle gittim. Bundan sonra da böyle gideceğiz ve bu yol açılacak arkadaşlar. Yıllardır aynı bu çizgide gittim.

Allah'ın izniyle, olursak da milletle olacağız. Olmazsak da, milletle olmayacağız. Yarın ahirette bize Allah, 'Niye iktidar olmadın' diye sormayacak. Sorsa da vermediler diyeceğiz.” demiştir (Yazıcıoğlu, 2009; <https://www.youtube.com>).

Muhsin Yazıcıoğlu, 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler genel seçimi yaklaşırken, 25 Mart 2009 tarihinde Kahramanmaraş mitingi sonrası Yozgat’a gitmek üzere, BBP Sivas il başkanı Erhan Üstündağ, BBP Sivas yöneticileri Murat Çetinkaya ile Yüksel Yancı, Pilot Kaya İstektepe ve gazeteci İsmail Güneş ile birlikte bindiği helikopterin, seyir esnasında suikast sonucunda Kahramanmaraş Keş dağı’na düşmesiyle şehit olmuştur. Yazıcıoğlu için düzenlenen Meclis töreni sonrası, Kocatepe Camiinde cenaze namazı için toplanılmış, çok kalabalık olarak birçok kesimi bir araya getirmiştir. Tekbirlerle birlikte Mehmed Akif Ersoy’un Ankara’da iken İstiklal Marşını ve diğer şiirlerini yazdığı evin (şuan müze şeklindedir) yanındaki Tâceddin Dergâhına defnedilmiştir (Ntv Haber, 2009).

Gerek helikopterin düşmesi ile ilgili haberlerdeki tutarsızlıklar, gerek İsmail Güneş’in telefon görüşmesine rağmen sinyal tespit edilememesi başlangıcından itibaren zihinlerde soru işareti bırakmıştır. Yazıcıoğlu’nun vefatından sonra hukuki süreç başlamış, birçok akamete uğramış, suikast olduğu sanık ifadelerinde yer almıştır (CNN Haber, 2018). FETÖ terör örgütü ve onun arkasındaki uluslararası istihbarat örgütlerinin olduğu ve dava süreci devam etmektedir (Hürriyet Haber, 2020). Bu ve benzeri suikastların faillerinin ve sorumlularının bulunarak gerekli cezaları alması, Türkiye Cumhuriyeti devletin hukuki sorumluluğundadır.

2.3. MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde, Yazıcıoğlu'nun Türk İslam Ülküsü inancı ile çağımızın sıcak konularından olan anayasa, demokrasi, laiklik, başkanlık sistemi, Avrupa birliği ve cemaatleşme konularındaki düşünceleri açıklanmıştır.

2.3.1. Türk İslam Ülküsü İnancı

Ekonomik, siyasi düşünce sistemleri yüzyıllar boyunca değişim göstermektedir. Genel olarak baktığımızda, XVI. yüzyıl modern devletlerin ilk şeklini aldığı mutlakiyetçi devlet çağıdır. XVIII. yüzyılda mutlakiyetçi devletler yerini liberal demokratik anayasal devletlere bırakmıştır. XIX. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle ve XX. yüzyıl dâhil olmak üzere keynesci sosyal refah devleti geliştirilmiştir. 1970'lerden itibaren ise neo-liberalizm ve küreselleşme ile neo-liberal devlet yapısının hâkim olduğu söylenmektedir (Taşkın, 2014: 166).

XX. yüzyılda modern dünyada sekülerleşme ile din, ahlak, hukuk kavramları birbirinden ayrılmıştır. Modern dünyayı kurma projesinin aracı ise ideolojilerdir³. Objektif, evrensel toplum meydana çıkarmak için yapılmıştır. Değişen dünya, haklılık/haksızlık değerlendirmesinin yerine doğru/ yanlış değerlendirmesi sunmuştur (Gencer, 2017: 52-69).

Medeniyetin ne olduğu, hangisinin üstün olup olmayacağı hakkında farklı anlamlar yüklenmiştir. Aslında medeniyet; kurmak anlamında olup, diğer insanlarla birlikte yaşamı ifade etmektedir. Bir toplumun medeniyeti mutlak medeniyet değildir. Sadece batıya özgü medeniyet de bulunmamaktadır. İnsanın olduğu her yerde medeniyet var olmaktadır. Medeniyette, diğer insanlarla birlikte yaşama söz konusu olduğundan, bunun sonucu olarak aile ortaya çıkacak, evler-yollar olacak, ihtilaflar olduğunda mahkemeler kurulacak, yeni nesillerin yetişmesi için okul inşa edilecek, kişinin ibadet etmesi için ibadethaneler kurulacak, ayrıca fabrika vb. yerler kurulacak ve böylece bu içeriklerden dolayı medeniyet sürdürülmüş olacaktır. İnsan varlığının devamı ile medeniyet de sürecektir (Görgün, 2020: 32-33).

Medeniyet kurma düşünceleri, modern ideolojiler toplumun her kesimi tarafından kabul görmemektedir. Bu düşünceleri değerlendiren Yazıcıoğlu'na göre;

³ 1796'da "fikirler bilimi" olarak ideoloji kavramını ortaya koyan Fransız yazar Destutt de Tracy (1754-1836) olmuştur.

mevcut sistemlerden olan komünizm ile kapitalizmin Türk milletine uygun olmadığını ve milli bir sisteme ihtiyacı olduğunu, onun da Türk milliyetçiliği olduğunu savunmuştur. Türk milletini, ruh kökündeki imanının dirilteceğini belirtmiştir. Diğer sistemleri eleştirerek; Marksist sosyalist sistemin, toplumculuk iddiasına rağmen sınıfçı olduğunu, Türk'ün yapısına uymayacağını, liberal kapitalist sistemde zengin sınıfın toplumu sömürme aracı olarak kullandığını, zenginin daha zengin, fakirin daha fakir olduğu bir sistem olarak değerlendirmiştir. Ayrıca sosyal demokrasiyi kapitalizmin sulandırılmış şekli olarak görmektedir. Sermaye problemini çözmüş ülkelerde geçerli olabileceğini, Türkiye'nin mevcut birikimini artırması gerekirken dağıtmasına sebep olacağını düşünmektedir. Faşist sistem ile ilgili olarak İtalya'da doğup ve ölen, kişi hak ve özgürlüklerini devlet adına gasp eden sistem olarak görmüştür. Son olarak Nasyonal sosyalist sistemin üstün ırk nazariyesine dayandığını, aslında milliyetçilik ve sosyalizmin birbirini inkâr eden ideoloji olduğunu, bütün bunların batıda doğmuş birbirlerinin uzantıları olan fikirler olduğunu belirtmiştir. Bunların Türk İslam ülküsüne zıt olduğunu, uygulanamayacağını, bu yüzden *“kapitalizme, komünizme, faşizme ve her türlü emperyalizme hayır”* diye ifade etmiştir. Gücümüzü İslam'dan alıyoruz diyerek İslam dışı ideolojileri reddetmiştir. İnsanlığı sadece maddeye mahkûm eden ruhsuz sistemlerin insanlığı mutlu edemeyeceğini belirtmiştir (Öznur, 2016b: 104,114).

Yazıcıoğlu, Seyid Ahmet Arvasi'nin belirtmiş olduğu *Türk İslam Ülküsü*'nü savunmuştur. Yazıcıoğlu'nun benimsediği Arvasi'nin Türk İslam ülküsünde, Arvasi, Türk İslam ülküsünün sentez olarak görülmesini istememiş ve ülkü olarak anılmasını ifade etmiştir (Arvasi, 1994: 8). Yazıcıoğlu da Türk İslam sentezi denilmesine karşıdır. Çünkü tez ve anti tezin birlikteliği ile sentez oluşmaktadır. Sentez yerine ülkü denilmesini uygun bulmuştur. Yazıcıoğlu, Hoca Ahmet Yesevi'nin, Türkistan'da küçük bir dergahtan dünyanın bir çok yerini yaktığı çıra ile aydınlattığını ve bunu Türkçe ile ulaştırdığını ifade etmiştir. Selçuklu'da Mevlana'nın, Yunus Emre'nin, Hacı Bayram Veli'nin, Osmanlı da ise Edebalı'nın tekrardan kendine gelmek için insanlığa ruh verdiğine işaret etmiştir. Onların, kendi içine kapanarak ümitsizliğe düşmediğini, sadece kendini düşünmediğini, Alp olan yiğit kişiliğiyle milleti adına cesaretini kullandığını ayrıca erenlik ruhu ile de mecz olmuş, medeniyet tasavvuru oluşturarak adaletli hükmettiklerini belirtmiştir (Öznur, 2016b: 129). Yazıcıoğlu burada Alperenlik ruhunu açıklamıştır. Ayrıca bunun için; Meclis kürsüsünden

seslenerek, okullarımızda Hacı Bektaş Veli, Mevlana, Yunus Emre'nin düşüncelerinin öğretilmesini istemiştir (Kocaman, 2010: 19).

Yazıcıoğlu'nun savunduğu Türk İslam Ülküsü; “*câhid-ü fillah*” yani Allah için savaşan anlamına gelmektedir. Türk İslam ülküsünün, düşünen, aklını kullanan bireyler yetiştirme hedefi olup, şartlanma ve refleks hareketi değildir. Ülküye göre; bireyin hem ruh hem de şuur yönü bulunmaktadır. Bu ülkü, Ali İmran 191. Ayette “*Onlar ayakta dururken, otururken, yataarken hep Allah'ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler: Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!*” ayetini uygulayarak, ülkücünün her durumda düşünme ve arayış içinde olması gerektiğini öğretmektedir. Arvasiye göre; 18. yüzyıldan günümüze insan kavramı, hayvan veya hasta hayvan gibi nitelendirmelerle aşağıya çekilmiştir. Evrim savunularak ulvi olan insanoğlu kendisini değersizleştirmeyi tercih etmiştir (Arvasi, 1994: 10-23).

Peygamberlerin kültür ve medeniyet inşa ettiğini ifade eden Arvasi; Onların akla değer verdiğini ve düşünmenin de ibadet olduğunu ifade etmiştir. Fakat insan aklının sınırlı olduğunu, aklın ötesinde ihtiyaç duyulan bilgiye ihtiyaç olduğunu bunun da vahiy olduğunu belirtmiştir. Batı düşüncesi epistemolojik olarak “*vahyi*” bilgi olarak kabul etmemektedir. Bilginin kaynağını “*obje*” veya “*subje*” şeklinde yani eşya ya da insan zihni şeklinde düşünmüşlerdir. (Arvasi, 1994: 25,34).

Arvasi'nin Türk İslam ülküsünde mutlak varlık Allah'tır. Zatı, sıfatları ve isimleri ile tezahur etmektedir. Allah'tan gayrisi izafi varlıktır. İzafi varlıklar, yok hükmünde veya sonsuz değil mutlak varlığa kayıtlıdır. Ruh, beden, madde gibi kavramlar ontolojik düşünce sistemini oluşturmaktadır. Arvasi'nin, İslam'daki tasavvuf anlayışı ise “*vahdeti vücud*”tur. Panteizmdeki gibi iç içe girme anlayışı da yoktur (Arvasi, 1994: 40-55).

Arvasi'nin sistematik hale getirdiği görüşleri savunan Yazıcıoğlu, ondan hareketle ülkü, dava adamı kavramlarını açıklamıştır. Ülkü kavramını şöyle tarif etmiştir: “*Ülkü insanın hayal ettiği, ulaşmak istediği hedeftir. Ülkücülük, aşkın değerler adına sevdalanmaktır.*” (Öznur, 2016b: 126). Ona göre dava adamı ise; en doğru ve net olarak Hz.Muhammed (s.a.v.) ve ashabının yaşayışını örnek almaktır. Hz.Muhammed (s.a.v.), onu yolundan vazgeçirmek isteyenlere “*Bir elime güneşi bir elime ayı verseler yine de davamdan vazgeçmem*” demiştir (Öznur, 2016b: 26). Ayrıca;

dava adamını risk alan, saman çöpü gibi sürüklenmeyen, planlı ve programlı kimse olarak açıklamıştır. Müslüman'ın iki ayrı hayatının olmadığını, maddi ve manevi hayatının bir olduğunu, siyasi, iktisadi her meselede tam uyumlu olması gerektiğini belirtmiştir (Öznur, 2016b: 132). Yazıcıoğlu'na ülkücü olarak kimi örnek alıyorsun diye sorulduğunda “ *Seni en güzel ahlak üzere yarattım buyrulan cenabı Allah'ın elçisi Muhammed Mustafa (s.a.v) bizim için numunedir. Dolayısı ile en büyük ülkücüdür* diye tarif ediyorum “ demiştir (Öznur, 2016b: 95).

Yazıcıoğlu, Türklüğü ırki değil kültürel soy şuuru olarak görmektedir. Türk denildiğinde Oğuz, Kıpçak, Karluklar nasıl ayrılmazsa, Anadolu'da da Kürt, Oğuz, Özbek, Tatar denildiğinde de Türk milletinden ayrılmayacağını ifade ederek, Türk isminin diğer milletler tarafından verildiğini hatırlatmıştır (Öznur, 2016b: 165).

Yazıcıoğlu, Milliyetçiliğin üstün ırk olarak görülmemesini ve bununla ilgili “*Biz ırkçılık manasında kendi milletini başka milletlerden üstün görme, kendi milletini başka milletleri ezme hakkına sahip millet olarak görme ve başkalarının haklarına rağmen, kendi milletinin lehine devamlı haksızlığı bir hak gibi değerlendiren anlayışlara kesinlikle karşıyız. Bu manada ırkçılığı ve milliyetçiliği de biz kesinlikle reddediyoruz. Cenab-ı hak, Hucurat Suresi 13. Ayetinde 'Biz sizi kavim kavim yarattık ki bilişesiniz tanışasınız' diye buyurmaktadır, öyleyse kavim kavim yaratılışımızın sebebi hikmeti tanımak, bilişmek ve bilinmektedir. O zaman biz Türk milleti olarak tanınıyoruz, niye bundan rahatsız olalım. Türküm dediğim zaman niye suç işlemiş olayım, Arap araplığını demesin, Türk türklüğünü demesin, Acem acemliğini demesin. Niye demesin? Cenabı hak öyle yarattıysa, onun yarattığından ben niye rahatsız olacağım, ayrı ayrı dillerin ayrı renklerin ayrı milletlerin bir İslam birliği içerisinde beraberce yaşaması ne güzel bir tablodur. Hiç kimse ne adına ne olursa olsun, benim dilimi ortadan kaldırma hakkına sahip değildir. Yani şimdi İslam adına Türkçeyi ortadan kaldırma hakkımız var mı?*” demiştir (Panel Dergisi, 1990: 20).

Yazıcıoğlu'nun milliyetçilik için referansı, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) “*kışi kavmini sevmekle kınanmaz ancak asabiyet yoktur*” hadisidir. Ayrıca “*millet için ve milleti için geleceği için bir gram artı değer kim koyuyorsa o milliyetçidir bence*” şeklinde ifade etmiştir (Öznur, 2016b: 127,223).

Türk İslam ülküsünün ontolojik, epistemolojik yönleri açıklanmış olup pratikte uygulaması daha önce Türk İslam devletlerinde görülmüş olup burada ayrıntıya değinilmemiştir. Sonuç olarak Yazıcıoğlu, düşünen, inanan ve değerleri için yaşayan bir şahsiyet olup, Türk İslam ülkücüsüdür. Türklük ve milliyetçilik hakkındaki görüşleri ırkçılık olarak görülmemelidir.

2.3.2. Anayasa, Demokrasi ve Laiklik hakkındaki Görüşleri

Anayasa, demokrasi ve laiklik kavramlarının anlamları kişiden kişiye ve devletten devlete değişebilmekte olup siyaset bilimi çerçevesinden bakılarak açıklanmıştır. Yazıcıoğlu'nun bu meselelere bakışına yer verilmiştir.

Anayasa, o toplumun temel felsefesini yansıtarak dünya görüşünü göstermiştir. Normlar hiyerarşisinin en üstü Anayasa'dır ve yaşayan metindir. Liberalizmde Anayasa önemli görülmüştür. Özgürlük, eşitlik, sınırlı iktidar, rıza, bireycilik liberalizmin ilkeleridir (Taşkın, 2014: 290,292).

Yazıcıoğlu, Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasa'sının, millete karşı devleti korumak için yapıldığını düşünmektedir. Milli, sivil, demokratik anayasa hazırlanmasını istemiştir. Ona göre yeni Anayasa; kazuistik olmayan, ayrıntıya girmeyen, yönetmeliğe benzemeyen, temel çerçevesi olan, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alacak şekilde yazılmalıdır. Anayasa'da ideoloji desteklenmemesini, bunun siyasi partilere bırakılmasını istemiştir (Öznur, 2016a: 202).

Türkiye'nin hala ihtilal anayasası ile yönetildiğini ve meclisin demokratik olmadığını belirten Yazıcıoğlu, milletle devleti barıştıracak anayasa çıkarılmasını savunmuştur. Hatta Anayasaya göndermede bulunarak *"Bu devlete bir kimlik aranıyorsa, İstiklal Marşı yeniden defalarca okunmalıdır; Anayasadan daha fazla mutabakat İstiklal Marşımızda vardır."* demiştir (Kocaman, 2010: 5-10). Yazıcıoğlu, liberalizm'deki gibi Anayasa'da devlet ideolojisi olmaması gerektiğini düşünmektedir. Anayasanın ayrıntılı, darbeciler tarafından yazılmış olması, değiştirilemeyecek maddelerinin bulunması Türk milletinin gündeminde sıcak kalmış, değişiklik tam anlamıyla yapılamamış, bir türlü istenilen seviyeye gelinememiştir.

Demokrasi ise halkın onayına dayalı yönetim olarak zikredilmiştir. Keyfi veya baskıcı yönetimden korunmak için savunulmuştur (Elhüseyni, 2009: 20). Demokrasi ile ilgili olarak Türkiye için yarı demokratik kavramından söz edilmiştir. Bunun nedeni ise düzenli askeri darbelerdir. Rejimin koruyucusu olduğunu iddia eden asker-sivil kişiler, statükoya ters düştüğü gerekçesiyle düzenli olarak demokratik hayata müdahale etmiştir. Bu durum kitlelerin taleplerinin rejime zarar vereceğini, kitlelere hitap eden siyasetçilerin yetersiz olduğu görüşünü ortaya çıkarmıştır. Rejim sınırları dışında davranılması uygun görülmemiştir. Mevcut durumda siyasal aktörler

kurucu değil uygulayıcı pozisyonda kalmıştır. Bu yüzden siyasiler aktif olamamakta, idareci gibi davranmak zorunda kalmaktadır (Taşkın, 2014: 221-222).

Halkın kendi kendini yönetmesi olan demokrasi, pratikte ise temsilciler aracılığıyla yönetilmedir. İslam açısından Allah'ın hüküm verdiği bir konuda, çoğunluğun başka hüküm vermesi, hükmü değiştirmesi düşünülemez. Bir yönden Türkiye'de demokrasi din gibi kabul ettirilmiştir. Bir kesim böyle bir metodun Müslümanlarca kullanılmaması gerektiğini savunmuştur (Eryarsoy, 2014: 196-199). Yazıcıoğlu bu ayrıma dikkat etmiş, ne bunu kökten reddetmiş, ne de tamamen kabul etmiştir. Demokrasiyi din olarak görmemiş, oradan din tebliği değil sadece mevcut meşru zeminde inandığı değerlerle kendi sesini duyurabilmeye çalışmıştır. Bu zeminin Müslümanlarca tamamen terk edilmesi de ayrı sıkıntıları meydana getirmektedir. Yazıcıoğlu, demokrasi zemininde yapmış olduğu siyaset ile ilgili şöyle beyanatta bulunmuştur:

“Siyaset, inanan ve inandığı gibi yaşamak her insanın yapmak mecburiyetinde olduğu bir hizmet aracıdır. Benim için böyledir. İnanan her şeye inanan, inanan deyince hemen bana sen inanan inanmayan diye hısımları ayırıyorsun diyorlar. Hayır, inanan deyince, neye inanıyorsa o. Bir Müslüman, Müslüman olmanın gereklerini yerine getirmek ister. İnanan insanın, yaşamak istediği dünyayı kurmak için lazım olan bir faziletli hizmet aracıdır siyaset. Yoksa en iyi yalan söyleme sanatı, en iyi rant paylaşma aracı değildir. Eğer süreci fazilet olarak gören insanlar siyaset yapmazsa, bir avuç rantçının elinde araç haline gelir siyaset” (Öznur, 2016b: 263).

Demokrasi adına ülke istilaları, bunun yanı sıra otoriter rejim savunuculuğu yapılması, insan hakları ihlalleri, demokrasi savunucusu olduğunu iddia edenlerce suistimal edilmiştir. 15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye buna şahit olmuştur. AB, başörtüsü konusunda bile serbestlik getirirken bunu tekrardan yasaklamıştır (Taşkın, 2014: 206). Yazıcıoğlu; iletişim araçları ve demokrasi bilinci geliştiğinden darbeler döneminin bittiğini ifade etmiştir. 12 Eylül Anayasası değişmediğinden darbe izlerinin silinemediğini vurgulamıştır (Öznur, 2016b: 363). 15 Temmuz 2016 yılındaki darbe girişimi onu haklı göstermiş, darbe yapılmak istense de, Türk halkı darbeyi engellemiştir.

Laiklik konusu ile ilgili olarak, din özgürlüğü devlet tarafından güvence altına alınan ülkeler bulunmakla birlikte, Türkiye'de laikliği savunmak adına, aktif olarak dini alana müdahale söz konusu olmaktadır (Taşkın, 2014: 58). Yazıcıoğlu'na göre;

Türkiye'nin büyük meseleleri, büyük projeleri konuşmak, öncü ülke olma konumu kazanmak yerine, kurban derisi, hac yolculuğu, cami yapımı gibi konuları tartışmakla vakit kaybetmektedir. Bunların aşılmasını istemektedir. Demokratik hukuk devleti olarak rahatlıkla çözülebilecek bu konuların, rejim problemi olarak gösterildiğini ve kutuplaşmaların ortaya çıktığını ifade etmiştir. Ona göre; zamana göre değişen bu kutuplaşmalar, bir dönem sağ-sol, sonra alevi-sünni ve laik-laik olmayan adıyla gündeme gelmiştir. Yazıcıoğlu, laiklik; din ve vicdan hürriyeti, mezheplere karşı devletin tarafsızlığı, bir inancın diğer inanca baskısını devletin engellemesi ise Türkiye'de buna itiraz edilmeyeceğini, ancak inanan halkın çoğunluğunu iktidardan uzak tutmak için uygulandığında buna itiraz edeceğini belirtmiştir (Kocaman, 2010: 10).

2.3.3. Başkanlık Sistemi Önerisi

Hükümet sistemleri; kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığına göre şekillenmektedir. Kuvvetlerin yasamada birleştiği sisteme “*meclis hükümeti*” sistemi denir. Kuvvetler ayrılığı sistemleri de kendi içinde “*başkanlık sistemi*”, “*parlamenter sistem*” ve “*yarı-başkanlık sistemi*” olarak üçe ayrılır. Devlet başkanını halkın seçtiği ve hükümetin olmadığı sistem başkanlık sistemidir; ABD gibi. Devlet başkanını halkın seçtiği ve hükümetin var olduğu sistem yarı başkanlık sistemidir; Rusya ve 2014 sonrası Türkiye gibi. Devlet başkanı parlamento tarafından seçiliyor ve hükümet de varsa parlamenter sistemdir; 2014'e kadar Türkiye. Hükümeti olan fakat devlet başkanı hanedan üyesinden geliyorsa Parlamenter Monarşidir; İngiltere gibi. Türkiye'nin başkanlık sistemine geçişi şu şekilde değerlendirilmiştir: “*Siyasette yaşanan tıkanıklık, Ortadoğu'daki savaş ve çatışmalar, Türkiye'nin küresel düzeyde karşı karşıya kalmış olduğu tehditler ve hem darbe girişiminin üstesinden gelmek hem de daha sonra yaşanabilecek darbe girişimlerini engellemek Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sürecini hızlandıran en önemli faktörler olarak nitelendirilebilir.*” (Turan, 2018: 42-91).

Yazıcıoğlu, 1977 yılındaki bir yazısında başkanlık sistemini önermiş, daha sonra kararlılıkla savunmuş, başkanlık sisteminin Türk milleti ve devleti için gerekliliğine dikkat çekmiştir. Yazıcıoğlu'na göre; mevcut sistem, belli bir sınıfın çıkarlarını temsil etmektedir. Mevcut sistemde başbakan, milleti değil partisini temsil etmektedir ve onların direktiflerine göre hareket etmektedir. Bu davranışa muhalefetin

yavaşlatması da eklenince sistem pasif hale dönüşmektedir. Bu sebeple hükümet, oy kaygısıyla gerekli ekonomik tedbirleri alamamaktadır. Dünya milletlerinin artık kendi öz değerlerine dönmekte olduğunu, aslında milletin kendi üzerine düşeni yaptığını, vergisini ödediğini, açlık ve sıkıntıları sükûnetle omuzladığını, ama devletin de üzerine düşeni yaparak Türk milletin kendi kültür ve manevi değerlerine uzanarak güçlü iktidarını kurması gerektiğini belirtmiştir. Bunun için başkanlık sisteminin getirilmesini istemiştir. Ayrıca, cumhurbaşkanı olmak isteyen kişinin ABD'nin olumlu görüşünün mutlaka alınmasıyla o makama getirildiğini açıklamıştır (Öznur, 2016b: 23,106).

Yazıcıoğlu'ndan başka ayrıca Necmettin Erbakan, Alparslan Türkeş başkanlık sistemini dile getirmiş, daha sonra başkanlık Sistemi, Recep Tayyip Erdoğan tarafından, MHP lideri Devlet Bahçeli ve BBP lideri Mustafa Destici'nin (Basın İlan Kurumu, 2020) desteği ile gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, üniter devlet yapısını esas almıştır. Partili cumhurbaşkanlığına dayalı olup Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesini sağlamaktadır. Milletvekili sayısı 550'den 600'e yükseltilmiş, seçilme yaşı 25'ten 18'e düşürülmüş ve askerlik hizmetini yapmış olma koşulu, askerlikle ilişkisi olmamak şeklinde değiştirilmiş, TBMM seçimlerinin beş yılda bir yapılması koşulu yeniden getirilmiştir. Seçimlere; AKP ve MHP *cumhur ittifakı* adıyla; Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), İyi Parti (İP) ve Saadet Partisi (SP) *millet ittifakı* adını verdikleri ittifakla katılmışlardır. Seçimlere parti olarak katılmadıkları halde BBP cumhur ittifakına, Demokrat Parti (DP) ise millet ittifakına destek vermiştir. Vatan Partisi, Hür Dava Partisi ve Halkların Demokratik Partisi ise bu seçimlere parti olarak katılmışlardır. Cumhur ittifakına dışarıdan destek veren BBP genel başkanı Mustafa Destici seçimlerden sonra kendi partisine geçmiştir (Turan, 2018: 42-91).

2.3.4. Avrupa Birliğine Karşı Tutumu

Avrupa Birliği ilk defa Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) olarak 1957'de altı üye (Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg) olarak kurulmuştur. AET, Avrupa Ortak Pazarı veya Avrupa Topluluğu (AT) adını daha sonra ise Avrupa Birliği adını almıştır. Birliğe 1973 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka katılmıştır. 1981'de Yunanistan, 1986'da İspanya ve Portekiz, 1995'te

Avusturya, İsveç ve Finlandiya katılmıştır (Dura, 2000: 25,141). Günümüzde ise toplam 27 ülkeden oluşmaktadır⁴ (Avrupa Birliği, 2020).

Avrupa Birliğine tam üyelik için başvuran, AB'nin belirlediği ekonomik kriterleri yerine getiremese de, Portekiz bir yılda, Yunanistan iki yılda, İspanya dokuz yılda tam üyeliğe kabul edilmiştir. Ayrıca, Avusturya, Finlandiya ve İsveç iki yılda tam üyeliğe alınmıştır. Türkiye, tam üyelik için 14 Nisan 1987 tarihinde başvuru yapmıştır. Siyasi sebeplerden dolayı Türkiye birliğe hala kabul edilmemektedir (Dura ve Atik, 2000: 145-147).

Ulus üstü yapı olan, kuruluşu ekonomik olarak gümrük birliğine dayanan AB'nin, Sovyetlerin dağılmasıyla kendisine siyasi misyon yüklediğini belirten Yazıcıoğlu, 1993 Kopenhag kriterleriyle birliğe kabul edilecek devletlere siyasi, ekonomik ve uyumla ilgili kıstaslar getirildiğini, 1996 yılı itibarıyla Gümrük birliğinde yer alan Türkiye'nin, ekonomik sorun yaşamamasına rağmen siyasi sorun yaşadığını ifade etmiştir. “Azınlık hakları ve bu hakların tanınması ve korunması” konusunda AB'nin niyetlerini açıkça ifade edemediğini, Türkiye’de Kürtler ile sorun çıkartmaya çalıştıklarını açıklamıştır. Lozan’da azınlıklar konusunun belli olduğunu, Türklüğün üst kimlik olduğu ve Kürtler ile kardeş olduğuna dikkat çekmiştir. AB’nin NATO dışı askeri yapılanma içinde olduğunu, Türkiye’yi dışladığını, birliğin Kıbrıs Rum kesimini savunduğunu belirtmiştir (Öznur, 2016b: 178).

Yazıcıoğlu, üzerimize batı bireyselliği yüklenmesi ile toplumcu düşünce yapısından uzaklaşıldığını, menfaat düşüncesinin İslamcılar, ülkücüleri ve devrimcileri etkilediğini belirtmektedir (Öznur, 2016b: 456). Partisinin diğer partilerden farkını tutarlı olmasında görmüştür. AB’ye tam üyeliğe karşı olduklarını ama ikili menfaat ilişkilerinin olabileceğini söylemiştir. Yazıcıoğlu’na göre; “*bu davranışı yaparsak Amerika ne der, şöyle yaparsak Batı ne düşünür, şu kıyafetleri giyersek çağdaş dünyaya uygun düşer mi? korkuları ve çağ dışı sayılabilme*” endişesi hâkim kılınmıştır (Öznur, 2016b: 552). Yazıcıoğlu’nun kendine özgü kavramlarıyla Avrupa Birliği için “AB Türk milletinin kızıl elması değildir” demiştir (Öznur, 2016b:

⁴ Bu ülkeler Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, , Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hollanda, Hırvatistan, İrlanda, İtalya, İspanya, İsveç, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, ve Yunanistan’dır.

508). Ayrıca “AB için onursuz mücadele verilmektedir, tek yönlü dış politika anlayışı vardır” ifadesinde bulunmuştur (Öznur, 2016b: 424).

AB’nin alınması gereken iyi yönlerinin alınması gerektiğini, asimilasyona sebep olmamasını isteyen Yazıcıoğlu, açıklamasında:

“AB Türkiye’nin Avrupa ile ilişkilerini daha sağlıklı bir zemine oturtmak, ekonomik açıdan avanta sağlamak, karşılıklı çıkarlara dayanan münasebet geliştirmek ve aynı zamanda böyle bir pazar alanına katılabilmek için onurumuzla milli birliğimizi koruyarak dahil olacağımız bir birlik olarak görülmelidir. Bunlarla birlikte AB’nin hedeflemiş olduğu demokrasi, insan hakları ve özgürlükler açısından düşünülen seviyeyi yakalamak, Türk milletinin hedefleri içindedir. Ancak ne yazık ki işin bu tarafından daha çok, Türkiye’nin devlet yapısını parçalamak, milletin kimlik değerini yok etmek ve millete ait bütün kültürel hususiyetleri yok etmek AB içerisinde plan haline gelmiştir. Türkiye çıkarttığı yasaları uyguluyor mu uyguluyor mu onu görerek süreci ilerletelim diyorlar. Bu Türkiye’ye karşı hakarettir. Ama AB bir medeniyet projesi olarak tarif edipte, bizi o medeniyetin bütün kültür kodlarına uymaya zorlayacak bir proje kesinlikle entegrasyon değildir, tam anlamıyla asimilasyon demektir. Bugün bizim ahlak ve namus kavramımız, dini değerlerimiz, milli törelerimiz hepsi çağ dışı değerler olarak tarif edilmiş ve hakarete uğramıştır. Çağdaşlaşma denildiğinde uyum sağlamak olarak ele alınıyor. Tamam, Türkiye işkence ile standartlarını Avrupa’ya uyarlasın, Türkiye eğitim, sağlık, ulaşım hizmetlerinde batı standardını yakalasın ama biz bütün bunlarla beraber bütün değerlerimizi terk edeceğiz anlamı olmamalıdır.” (Öznur, 2016b: 509).

Sonuç olarak, yıllardan beri Avrupa Birliği üyelik süreci devam eden Türkiye, 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte 24 bakanlığını 16’ya düşürerek, Avrupa Birliği Bakanlığını kaldırmıştır (703 Sayılı KHK). Yazıcıoğlu’nun da belirttiği gibi karşılıklılık gözetilerek, AB’nin iyi taraflarını almak yerine her yönüyle kabul edilmesi mümkün gözükmemektedir.

2.3.5. Cemaatleşmeye Bakışı

Cemaat kavramının günümüzdeki şekliyle dar anlamda kullanılmasından ziyade birçok alandaki insan topluluğu cemaati oluşturmaktadır. Bu, siyaset felsefesinde *komüniteryenizm* olarak ifade edilmiştir. Burada cemaatin zıttı olan bireycilik konusuna da değinilmiştir. Daha sonra Yazıcıoğlu’nun bu konudaki düşüncelerine yer verilmiştir.

Dini bir kavram olarak anılan cemaat kavramı, sadece dini yapılar değildir. Cemaat kavramı modern siyaset düşüncesinin de konularındandır. Tanım olarak cemaat; bir mekandaki insan topluluğudur. Bir şehri, ulusu oluşturan halk, cemaat ile

tanımlanmaktadır. Şehirlerdeki toplum; sözleşme, iş ilişkisi şeklinde bir arada olup sadakat ve güven azdır. Kırsal kesimdeki toplumda ise doğal muhabbet ve saygı yüksektir. Bu düşüncede, “*Birey yerine cemaat olma, sosyal istikrar ve bireysel mutluluğun temeli olarak görülür*” bakış açısı bulunmaktadır. Siyaset felsefesi olarak 1980-90’lı yıllarda ortaya çıkan komüniteryenizm birey ile toplum arası ilişkiyi ifade etmektedir. Kişiyi cemaatle birlikte olan varlık olarak görmektedir. Bu kavram sosyalistlerde; kardeşlik ve işbirliği olarak, marksistlerde; sınıfsız komünist toplum şeklinde, faşistlerde; ulusal topluluk olarak, muhafazakârlarda ise karşılıklı sorumluluk olarak anlandırılmıştır. Bu düşünce, liberalizmi (bireyciliği savunan görüş olmasından dolayı) eleştirmektedir. Komüniteryenizm, cemaat ihtiyaçlarını önemsemektedir. Komüniteryenizm’de muhafazakar özellikler de bulunmaktadır (Köse, 2019: 39).

Cemaat veya toplum anlayışının zıttı olan, bireylere bağımsız olmasını ve kendi kendine yetebildiği hususunda cesaretlendirmeyi savunan ABD başkanlarından Herbert Hoover, “*tavizsiz bireycilik*” olarak adlandırılan Anglo-Amerikan bireysenci geleneğini savunmuştur. Bireyci geleneğin dayanağını ise “*Self-help*” kitabı oluşturmuştur. Yazarı Samuel Smiles’tir. Kendi kendine yeten bireyin, zihni ve ahlaki gelişim göstererek girişimcilik ruhu ile ulus çıkarına hizmet edeceğini düşünmektedir. Ona göre; “*başkasından yardım alma*” düşüncesi kişiyi inisiyatif alamayan bireye dönüştürmektedir. Herbert Spencer’e göre ise, bireycilik doğal seleksiyon şeklindedir. 1980’lerde ABD ve İngiltere’de gelişen *Yeni Sağ*, bu düşüncelerden dolayı sosyal yardımları savunmamıştır. Böyle yaparak mağdur olanların sorumluluk kazanmasını sağlamayı hedeflemiştir (Köse, 2019: 39-43).

Yazıcıoğlu, cemaatleşmeyi savunarak, cemiyetçi toplumun ferdiyetçi hal almasından rahatsız olmuştur. Dini cemaatlerin Kur’an ve Sünnet ölçüsünde yani ehli-sünnet ve’l cemaat noktasında durmasını önermiştir. Kişinin kendi iç dünyasını güzelleştirdikten sonra cemaatleşme şuurunda olmasını istemiştir. Kapalı cemaat olarak toplumdan soyutlaşmanın olamayacağını “*Halk içinde hakla*” olma ölçüsünün idrak edilmesini istemiştir. Kendisi ise tüm cemaatlere eşit mesafede davranmıştır (Şehsuvaroğlu, 2015: 28). Ayrıca; tarikatlar⁵ ile ilgili “*Tarikatlar Türkiye’nin bin yıllık*

⁵ Tasavvuf; İslami ilimlerin zirvesi kabul edilmiştir. Tasavvufun kelime anlamı birçok anlama gelmekle birlikte, safa ve safvet’ten gelen duruluk ve temizlik anlamına gelmektedir. Terim olarak ise güzel ahlak, kalp temizliği, nefis ile mücadele, Kur’an ve sünnete sarılmadır (Yılmaz, 2018:

gerçeğidir. Bunu görmezden gelerek Türkiye'yi idare edemezsiniz” diyerek, demokraside gönüllü kuruluşlar olduğunu, cemaatlerin Sivil Toplum Kuruluşu (STK) sayıldığını, silahlı eyleme kalkışmadıkça, devletin ve milletin huzurunu bozmadıkça faaliyet gösterebileceğini istemektedir (Öznur, 2016b: 405). Kur'an ve sünnet; insanın hayatına yön veren mali, sosyal, siyasi, ailevi ve insanın iç dünyasıyla ilgili hükümler içermektedir. İslamiyet'te ruhbanlık tarzı din anlayışı bulunmamaktadır.

Sonuç olarak bugün her alanda bir araya gelen insanlar bir cemaat yani topluluk oluşturmaktadır. Cemaat kavramı özellikle 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra içi boşaltılmaya çalışılmıştır. Sahte cemaatlerin din istismarı yapması, kendi milletine kurşun sıkan darbecilerin sahte cemaatlerle ilişkilerinin olması, hakiki cemaatleri zan altında bırakmıştır. Toplumların güvenini sarsarak birlikteliği zayıflatmıştır.

17-28). Konusu; insan ve varlıktır. Gayesi *insan-ı kâmil* yetiştirmektir (Yılmaz, 2018: 58). Zühd dönemi, tasavvuf dönemi ve tarikat dönemi olarak üç dönem bulunmaktadır. Zühd dönemi; Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanını, sahabe, tabiin ve tebe-i tabiinin ilk iki asrını içine aldığı dönemdir. Tasavvuf dönemi; hicri II. asrın sonundan itibaren tarikatların müesseseseleşmesine kadar olan zamandır. Tarikat dönemi ise hicri VI. asırdan günümüze kadar devam etmektedir. İlk tarikat kurucuları Bağdat'ta Abdulkadir Geylani hz., Basra'da Ahmet Rufai hz., Türkistan Bölgesinde Hoca Ahmet Yesevi hazretleridir. Tarikatlar, tasavvufun kurumsallaşmasıdır. Buna bağlı olarak Selçuklu Sultanları fethedilen yerlere tekkeler inşa ettirmiştir (Yılmaz, 2018: 81,127). Tasavvufta dört mertebe bulunmaktadır. Bunlar şeriat, tarikat, hakikat ve marifet mertebesidir. Tarikat, şeriat üniversitesinde doktora yapma olarak görülerek, bunun için de ilkokul, ortaokul ve lise eğitimlerinin alınmadan üst öğrenime geçilemeyeceği şeklinde ifade edilmiştir (Uzgun, 2019: 91).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: MUHSİN YAZICIOĞLU’NUN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK YÖNÜNÜN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Bu bölümde öncelikle dönüşümcü liderlik ve örgütsel vatandaşlık davranışı kuramları açıklanmaktadır. Devamında liderin davranışları konusu siyasi hayatta önemli bir yeri olan Muhsin Yazıcıoğlu örneği üzerinden ele alınmaktadır. Bu bağlamda liderlik ve örgütsel vatandaşlık kavramları arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Dönüşümcü liderler, çalışanların beklenenin üstünde performans göstermelerini sağlayarak, onların rol ve davranışlarında etkin olmaktadır (Podsakoff, Mackenzie, Moorman ve Fetter, 1990: 109). Dönüşümcü liderlerin örgütte yüksek performans sağlayabilmelerinin en önemli etkeni örgüt içi biçimsel olarak belirlenmiş görevlerin ötesinde, biçimsel olmayan (gönüllülük esasına dayanan) davranışları da etkileyebilmeleridir (Kaya, 2013: 265-287). Örgütte çalışanların iş tanımlarının ötesinde, gönüllü olarak sergiledikleri ve örgütün işleyişine olumlu katkı sağlayan davranışları örgütsel vatandaşlık davranışları olarak adlandırılmaktadır.

Podsakoff, Mackenzie ve Bommer yürüttükleri çalışmada, liderin davranışlarının astlarda, gönüllülük esasına dayalı karşılıksız davranışlara neden olduğunu ortaya koymuşlardır (Podsakoff vd.,1996: 259). Yapılan araştırmalar, liderin davranışlarının örgütsel vatandaşlık davranışları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (Muçaoğlu, 2006:15).

Liderlik ölçeği siyasi liderler hakkında uygulansa da, örgütsel vatandaşlık davranışı ölçeği daha çok özel işletmelerde uygulanmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda Türkiye’de bugüne kadar siyasi liderlerin örgütsel vatandaşlık davranışlarına etkisi ile ilgili her iki ölçeğin uygulandığı, *“Siyasi Partilerde Karizmatik Liderlik Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: Kastamonu İlinde Bir Araştırma.”* isimli çalışma bulunmaktadır (Güngör, 2019: 107).

3.1. DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK

Liderlik davranış biçimleri konusuna yeni bir yaklaşım olan Dönüşümcü (Transformasyonel) Liderlik, 1978 yılından itibaren liderin fiziki, kişisel özellikleri, davranışsal özellikleri ve durumsal özelliklerini araştıran klasik liderlik anlayışından

farklı olarak J.M. Burns ve B.M. Bass tarafından yapılan araştırmalarla kazandırılmıştır. Dönüşümcü liderlik yeniliğe, değişime ve geleceğe yöneliktir. Dönüşümcü liderler, izleyicilerinin yetenek ve becerilerini ortaya çıkararak, kendilerine güvenlerini artırarak normal olandan daha fazla sonuç almayı hedefleyerek motive ederler. Bunun sonucunda örgüt üyeleri görevlerinin önemini anlamakta, üyelerin örgütsel görevleri bireysel çıkarlarının önüne geçmektedir (Eren, 2012: 464-465).

Dönüşümcü Liderliğin alt boyutları karizma (idealleştirilmiş etki), ilham kaynağı olma, entelektüel uyarım ve bireysel destektir. Karizma; izleyicilerin liderin sıra dışı çekiciliğine kapılmasıdır. Lider teşkilatını etkileyerek kendilerini iyi hissetmesini sağlar. Onların güvenini kazanır. Aynı fikirde olduğunu bilen teşkilat üyeleri bundan gurur duyarlar (Budak ve Budak 2004: 431-435). İlham kaynağı olma; örgüt çalışanlarının moralini artırmak ve takım ruhunu harekete geçirmektir. Lider, teşkilatına yaptıkları işin anlamını hissettirir (Gökkaya, 2003: 797). Entelektüel uyarım (zihinsel teşvik); izleyicilere yenilikçi bakış açısı kazandırmaktadır (Dessler 2004: 264). İzleyicilerinin problem çözme yöntemlerini sorgulamalarını ve yeni yöntemler geliştirmelerini teşvik eder. Yeni problemle karşılaşan teşkilat üyeleri sorunların üstesinden gelmeyi öğrenir (Howell ve Avolio, 1993: 891). Bireysel destek ise maddi ödüller yerine cesaret kazandırmadır (Dessler, 2004: 264). Liderden gördüğü ilgi ile cesaret kazanan teşkilat üyeleri özgüven sahibi olur.

Yukarıdaki dört boyuttan anlaşılabacağı üzere dönüşümcü lider, takipçilerini anlayan, onları önemseyen, onlara vizyon kazandıran, örgütte köklü değişimlere yol açan bir yaklaşım sergilemektedir (Barlı, 2010: 370).

Tablo 7. Dönüşümcü Liderlik Alt Boyutları

a) Karizma
b) İlham kaynağı olma
c) Entelektüel uyarım
d) Bireysel destek

Muhsin Yazıcıoğlu'nu tanıyanlar, onun *merhametli, kararlı, sabırlı* ve *karşısındakini etkileyici* kişiliğe sahip olduğunu belirtmişlerdir. Siyasi ve dünya görüşü farklı olsa bile insan olma noktasında şuur sahibi olup, suikasta uğrayan

gazeteci Hrant Dink için şiir yazmış, onun ayakkabısının delik olması Yazıcıoğlu’nu ağlatmaya yetmiştir. 12 Eylül öncesi ve sonrası şiddet yanlısı olmadığını ve içine düştüğü ortamın refleksini verdiğini belirtmiştir. Karizmatik kişiliğinden dolayı Yazıcıoğlu’nu tanıyanlar ona “*Reis*” veya “*Başkan*” olarak hitap etmişler, onu tanımayanlar, onun verdiği enerji ve onun üslubundan dolayı aynı hitabı kullanmışlardır. Çevresindeki kişilerin hasta ziyaretini, cenaze taziyelerini, düğünlerini ihmal etmemiştir. Örneğin bir Alperen Ocağı il başkanının köydeki düğününe kadar gitmiştir. Alparslan Türkeş’in vefatında, ayrıldığı Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) genel merkezine, Alparslan Türkeş’in evine, taziye gitmiştir. Devlet Bahçeli hasta iken, onu ziyarete gitmiştir. Onun liderlik özelliği teşkilatını da etkilemiştir. Bosna’da, Çeçenistan’da, Irak’ta, Karabağ’da, Filistin’de yanan ateşler onunda yüreğini yakmıştır. Müslüman ve Türk dünyasının dertleriyle ilgilenmiştir. Sınırlı imkânlarıyla hep yardımcı olmaya çalışmıştır (Yalsızuçanlar, 2010: 20-28). Örneğin; evleri yıkılmış maddi sıkıntıları olan bir kadın ve torunu (babası şehit), Yazıcıoğlu’na yardım istemeye gitmişler fakat Yazıcıoğlu, kendisi de maddi sıkıntı çekerken bir de bu istek karşısında yardımcı olamama sıkıntısı yaşamıştır. Ancak tam o esnada bir yayın organı ile olan tazminat davasını kazandıkları telefonla kendisine bildirilmiş ve gelen tazminatı ailenin ihtiyaçları için kullanmıştır (Yeniçağ Gazetesi, 2009). Diğergam bir kişiliğe sahiptir.

Muhsin Yazıcıoğlu ile farklı dünya görüşü sahibi olanlar, ilk başta ön yargılı davransa da onu tanıdığında onunla hoş sohbet geçirip sık sık görüşmüşlerdir. *Kötü gün dostu* olarak nitelendirilen Yazıcıoğlu, insanların her anında, sevinç ve üzüntü veren her durumlarda onların hep yanında olmaya çalışmıştır (Pamir, 2008).

Yazıcıoğlu’nu, Türk düşünce tarihi ve literatüründe unutulmaya yüz tutan *vefakârlık, fedakârlık, sadakat, mesuliyet, hürmet, cesaret, metanet, vakar, samimiyet* kavramlarına hayat veren kişi olarak görmüşlerdir (Şehsuvaroğlu, 2015: 61).

Herkes Yazıcıoğlu’nda kendisine ait bir şey bulmuştur. Kosovalılar, Türkmenler, Kıbrıs Türkleri, Filistinliler, Afgan ve Çeçen vatandaşlar bireysel meselelerinde de onu yanlarında görmüştür. Örneğin; kışın parti binasında kalorifer yanmadığı bir zamanda Çeçenler Yazıcıoğlu’na yardım istemeye gelmişler ve onlara toplayabildikleri yardımı vermiştir (Erkan, 2010: 71-76).

Yazıcıoğlu'nu siyasetin gülen yüzü, siyasete seviye getiren seviyeli kişi olarak ve milletin karakterini yansıtan turnusol kağıdı olarak görmüşlerdir. Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının yeni parti kurma çalışmaları, *Anadolu çocuklarının iktidar kalkışması* şeklinde değerlendirilmiştir (Erkan, 2010: 69). Büyük Birlik Partisi, oy potansiyeli düşük olduğundan eleştirilse de, Yazıcıoğlu'nun liderliği kabul görmüştür (Çakır, 2003: 28-30). Partisi olarak başarıyı ise sayısal çoğunluk yerine ilkeli ve tutarlı olmakta görmüştür (Öznur, 2016b: 319). 28 Haziran 1996- 30 Haziran 1997 tarihleri arasında görev yapan, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi koalisyonunun oluşturduğu Refah-Yol Hükümeti döneminde kilit parti olmak BBP'yi ve Yazıcıoğlu'nu gündeme getirmiştir. Hiçbir menfaat ilişkisine girmeden hükümeti Partisindeki sekiz milletvekili ile desteklemişlerdir (Öznur, 2016b: 189).

Yazıcıoğlu, 2008 yılındaki yurt dışı ziyaretinde, İngiltere Lordlar Kamarasına katılmış, yaptığı konuşma sonrasında ülkedeki siyasi kriz ve AKP'nin kapatılma davası ile ilgili sorulara “*Burası bir başka ülkenin Parlamentosudur, ben ülkemizin siyasi meselelerini bir başka ülkenin Parlamentosunun çatısı altında tartışmam.*” demiştir (Erkan, 2010: 74).

12 Kasım 2007 tarihinde İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres TBMM'de konuşma yapacağı için Meclise gitmeyen tek milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu'dur. Peres ise Mecliste alkışlarla karşılanmıştır (Türkiye gazetesi, 2007; haber7 Gazetesi, 2007).

Sonuç olarak Yazıcıoğlu; derin milletin sesi olarak görülmüş, derin milletin anlamını toplumun her kesiminden insanın yerli ve milli düşüncesinin temsil edilmesi olarak açıklamıştır (Öznur, 2016b: 437). “*Türkiye, 2000’li yıllarda öncü bir millet ve öncü bir devlet olabilme şansına sahiptir.*” diye öngöründe bulunmuştur (Kocaman, 2010: 7).

3.2. ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI

Liderin, teşkilatı üzerinde etkisinin ne yönde olduğunu öğrenmek için teşkilata bağlı bireylerin davranışları araştırılmıştır. Bununla ilgili kuram örgütsel vatandaşlıktır. Örgütsel vatandaşlık, Dennis Organ'ın “*iş performansı sağlar*” konusundaki teorisi ile başlamıştır. Örgütsel vatandaşlık davranışı (ÖVD) zorlayıcı olmayan ve örgütün ilerlemesini sağlayan bireysel davranışlardır. Örgütsel

vatandaşlığın boyutları, diğergamlık, sivil erdem, vicdanlı olma, centilmenlik ve nezakettir.

Diğergamlık; örgüt işlerinde diğer kişilere karşılıksız yardımda bulunma ve destek olmaktır. Teşkilat mensupları, çalışmalarında diğer üyelere yardımcı olurlar. Yeni kişi katılımlarında onların kaynaşmasını sağlarlar. Birbirlerinin iş yükünü azaltırlar. Yardım etmekten kaçınmazlar. Sivil erdem; örgüt faaliyetlerine aktif katılarak önerilerde bulunma davranışıdır. Bireyler, teşkilat için fikir üretirler ve toplantı kararlarında önerilerde bulunurlar. Toplantılara azami özeni göstererek katılırlar, gündemi takip ederler ve görev almaktan kaçınmazlar. Ayrıca teşkilat içi değişimlere uymakta zorlanmazlar. Vicdanlı olma; örgüt görevinin dışındaki zamanlarda mesaiye kalmak veya eşya yani taşınır mal kullanımlarında israf yapmamaktır. Olumsuz hava koşulları gibi durumlarda dahi çalışmalara devam edilmektedir. Gönüllü olarak zamanının çoğunu teşkilat için harcarlar. İşine bağlıdırlar ve işini hakkıyla yapanları desteklerler. Centilmenlik; örgütteki rahatsızlıkları dile getirmeden hoşgörülü olmaktır. Küçük problemleri büyütmeyp tolerans göstermektir. Küçük sorunları büyütmeden, başkalarında hata bulucu tavırlardan kaçınırlar. İşlerin olumlu taraflarına yönelirler. Nezaket ise sorunlar ortaya çıkmadan engellemektir (Örücü ve Üngüren, 2013: 59-62). Problemlerle ilgili teşkilat üyelerinin zarar görmemesi için uyarılarda bulunurlar. Kendi davranışlarına dikkat ederek diğerlerini olumsuz etkilemekten kaçınırlar.

Tablo 8. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Alt Boyutları

a) Diğergamlık
b) Sivil erdem
c) Vicdanlı olma
d) Centilmenlik
e) Nezaket

3.3. DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ

Dönüşümcü liderler, diğer liderlik davranışlarına göre, çalışanların daha fazla tatmin, motivasyon, bağlılık ve yüksek düzeyde performans göstermelerini sağlar (Keegan ve Hartog, 2004: 610). Liderin, izleyenlerini bireysel olarak desteklemesi, yaptıkları işleri önemsemesi ve takdir etmesi, bir yandan izleyenlerinin özgüvenlerini

güçlendirmekte diğer yandan maddi ve manevi olarak örgüte bağlılıklarını arttırmaktadır. Liderin davranışları örgütte çalışanlara duygusal olarak tesir ettiği için ÖVD bundan etkilenmektedir. Bu nedenle, dönüşümcü liderliğin örgütsel vatandaşlık üzerindeki etkisi araştırmacılar tarafından çalışma konusu edilmiştir. Podsakoff ve arkadaşları bireysel destek ile diğergamlık, vicdanlı olma, centilmenlik, nezaket ve sivil erdem arasında istatistiksel veri sonuçlarına göre olumlu ilişki bulmuşlardır. Arslantaş ve Pekdemir, dönüşümcü liderlik davranışı ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir (Arslantaş ve Pekdemir, 2007: 269,277).

Anton ve Amos (2006)'a göre, dönüşümcü liderler; üyelerin örgütün amacına uygun ve örgütsel vatandaşlık davranışı göstermelerini sağlamaktadır. Wagn (2005), dönüşümcü liderlerin örgütün ileri görev bilinci ile bireysel ilgi yerine kurumsal amaç benimsediğini belirtmiştir. Piccolo ve Colquitt (2006) dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamışlardır. Asgari vd. (2008) ise, dönüşümcü liderliğin üyelerin örgütsel vatandaşlık davranışı sergilemelerinde belirleyici ve doğrudan etkili olduğunu bulmuşlardır. Bolat (2008) ise dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulmuştur (Çetin, Giderler ve Efeoğlu, 2012: 38).

3.4. YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın hipotezleri ve modeli, araştırmanın evreni ve örneklem seçimi, veri toplamada kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler, veri analizleri ve bulgular yer almaktadır.

3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ VE MODELİ

Araştırma, siyasi parti liderlerinin davranışlarının, izleyicisi olan siyasi parti teşkilatlarındaki kişilerin örgütsel vatandaşlık davranışını nasıl etkilediği konusuna katkı sağlamaktadır.

Hipotez 1: Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Hipotez 2: Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarından olan diğergamlık arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarından olan sivil erdem arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Hipotez 4: Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarından olan vicdanlı olma arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Hipotez 5: Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarından olan centilmenlik arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

Hipotez 6: Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarından olan nezaket arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

3.6. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Araştırmanın evrenini Türkiye genelindeki Büyük Birlik Partisi ve Partinin gençlik teşkilatı olan Alperen Ocaklarında, Yazıcıoğlu döneminde görev almış kişiler oluşturmaktadır.

Örnekleme ise çalışma evreninden tabakalı tesadüfî örnekleme yöntemi ile 1993-2009 yılları arasında Parti ve gençlik teşkilatı Alperen Ocaklarında yöneticilik yapmış veya aktif katılım sağlamış kişiler oluşturmaktır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun Dönüşümcü Liderliğinin Örgütsel Vatandaşlık üzerindeki etkisi üzerine yapılan araştırmamızda ankette yer alan sorular 370 kişi tarafından cevaplandırılmıştır. Ankette yer alan “Muhsin Yazıcıoğlu'nun Büyük Birlik Partisi genel başkanlığı döneminde (1993-2009) Parti veya Alperen Ocağı teşkilatlarında herhangi bir görev aldınız mı? Görev almadıysanız aidiyet duygusu ile Parti (seçim çalışması vb.) veya Ocak (seminer vb.) çalışmalarına katılım sağladınız mı? “ sorularına 299 kişi Evet diyerek analizimizde yer almıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Örneklem Grubu

CİNSİYET	FREKANS	YÜZDE	EĞİTİM DURUMU	FREKANS	YÜZDE
Erkek	297 kişi	99,3	İlkokul Mezunu	4	1,3
Kadın	2 kişi	0,7	Ortaokul Mezunu	10	3,3
Toplam	299	100	Lise Mezunu	51	17,1
YAŞ	FREKANS	YÜZDE	Önlisans Mezunu	26	8,7
25'ten küçük	7 kişi	2,4	Lisans Mezunu	129	43,2
25-34 arası	30 kişi	10,0	Lisans Üstü Mezunu	79	26,4
35-44 arası	82 kişi	27,4	Toplam	299	100
45 ve üzeri	180 kişi	60,2			
Toplam	299 kişi	100			

Tablo 9 (devamı). Örneklem Grubu

ALINAN GÖREVLER	FREKANS	YÜZDE
Parti Merkez Teşkilatı (Başk. Divanı, Merkez Disip.Kur., Parti grub. v.b.)	18	6,0
Parti Taşra Teşkilatı (İl veya İlçe Başkanı, İl veya İlçeYönetim Kurulu v.b.)	81	27,0
Ocak Teşkilatı (Merkez Yönetimi)	28	9,4
Ocak Teşkilatı (İl başkanı, Yönetim Kurulu v.b.)	100	33,4
Parti Üyesi (Resmi veya Gönüllü)	2	0,7
Ocak Üyesi (Resmi veya Gönüllü)	36	12,0
Parti'nin seçim vb. çalışmalarına katıldım.	16	5,4
Ocağın seminer vb. Etkinliklerine katıldım.	16	5,4
Diğer	2	0,7
Toplam	299	100

Ankete cevap veren 299 kişinin cinsiyet, eğitim durumu, yaşı ve aldığı görevlerin yer aldığı Tablo 9'a göre araştırmada 297 erkek ve 2 kadın yer almaktadır. Yaş grupları olarak 25'ten küçük yaş grubu 7 (%2,4), 25-34 arası yaş grubu 30 (%10), 35-44 arası yaş grubu 82 (%27,4), 45 ve üzeri yaş grubu 180 (%60,2) kişi bulunmaktadır. Öğrenim düzeyi açısından katılımcıların 4'ü (%1,3) ilkokul mezunu, 10'u (%3,3) ortaokul mezunu, 51'i (%17,1) lise mezunu, 26'sı (%8,7) önlisans mezunu, 129'u (%43,2) lisans mezunu, 79'u (%26,4) lisans üstü (Y. Lisans -Doktora) mezunudur. Katılımcıların aldıkları görevleri açısından, 18 (%6) kişi Parti Merkez Teşkilatında, 81 (%27,0) kişi Parti Taşra Teşkilatında, 28 (%9,4) kişi Ocak Teşkilatı Merkez Yönetiminde, 100 (%33,4) kişi Ocak Teşkilatı Taşra Yönetiminde, 2 (%0,7) kişi Parti Üyesi, 36 (%12) kişi Ocak Üyesi, 16 (%5,4) kişi Parti'nin seçim vb. çalışmalarında, 16 (%5,4) kişi Ocağın seminer vb. etkinliklerinde, 2 (%0,7) kişi ise diğer seçenekte görev almıştır.

3.7. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışmada Muhsin Yazıcıoğlu'nun liderlik yönünün belirlenmesi için Dönüşümcü Liderlik Ölçeği, teşkilatı üzerindeki etkisi için ise Örgütsel Vatandaşlık Ölçeği ve ankete katılanların demografik özelliklerini ortaya koymak için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Podsakoff ve çalışma arkadaşları tarafından geliştirilen ölçekteki orijinal sorular Türkçeye siyasi parti kavramlarına uygun şekilde uyarlanmıştır (Podsakoff vd., 1990: 114).

Araştırmada, veri toplamada anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu toplam 40 sorudan ve 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde Dönüşümcü Liderlik Ölçeğine ilişkin

ifadeler, üçüncü bölümde Örgütsel Vatandaşlık Ölçeğine ilişkin ifadeler yer almıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcılara ait cinsiyet, yaş, eğitim grubu, aldıkları görevler ve çalışma süreleri yer almaktadır. İkinci ve üçüncü bölümlerde kullanılan anket soruları 5’li Likert ölçeğine göre hazırlanmış ve katılımcılardan “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” yanıtlarından birinin verilmesi istenmiştir.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler; SPSS 20 ve AMOS 24 paket programları ile analiz edilmiş ve ortaya çıkan bulgular tablolar ile açıklanarak incelenmiştir.

3.8. GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ANALİZLERİ

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliklerini analiz edebilmek için Cronbach’s Alpha testi uygulanmış, geçerliliklerini analiz edebilmek için de doğrulayıcı faktör analizinden⁶ faydalanılmıştır. Kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizleri aşağıdaki Tablo 10’da verilmiştir:

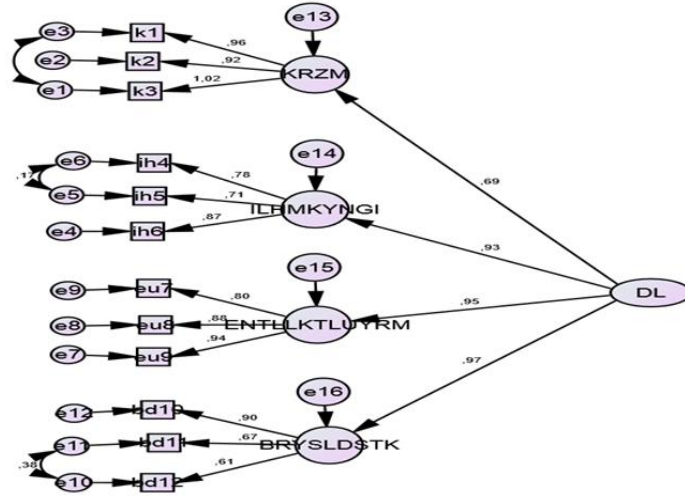
Tablo 10.Ölçeklerin Güvenilirlik Analizleri

Ölçek	Soru Sayısı	Cronbach’s Alpha Testi
Dönüşümcü Liderlik	12	0,932
Örgütsel Vatandaşlık Davranışı	24	0,885

Cronbach Alpha değerlerinden de anlaşılabacağı gibi; ölçekler oldukça güvenilir veya yüksek derecede güvenilir bulunmuştur. Güvenilirlik analizinin ardından AMOS 24 paket programı ile her bir ölçek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Dönüşümcü liderlik ölçeği için yapılan faktör analizi sonucunda modelden elde edilen regresyon yükleri incelendiğinde tüm ifadelerin regresyon yüklerinin 0,50’den yüksek olduğu anlaşılmıştır. Analizin sonunda e1-e3, e5-e6, e10-e11 hata payları arasında modifikasyon yapıldığı takdirde ki-kare değerinin yükseleceği ve uyum değerlerinin artacağı öngörülmüştür. Bu amaçla yapılan modifikasyondan sonra dönüşümcü liderlik anketine ikinci düzey faktör analizi uygulanmış ve dönüşümcü liderliği oluşturan karizma, ilham kaynağı olma, entelektüel uyarım ve bireysel destek

⁶Doğrulayıcı faktör analizi, gözlenen ve gizli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeye yarayan bir yapısal eşitlik modeli türüdür.

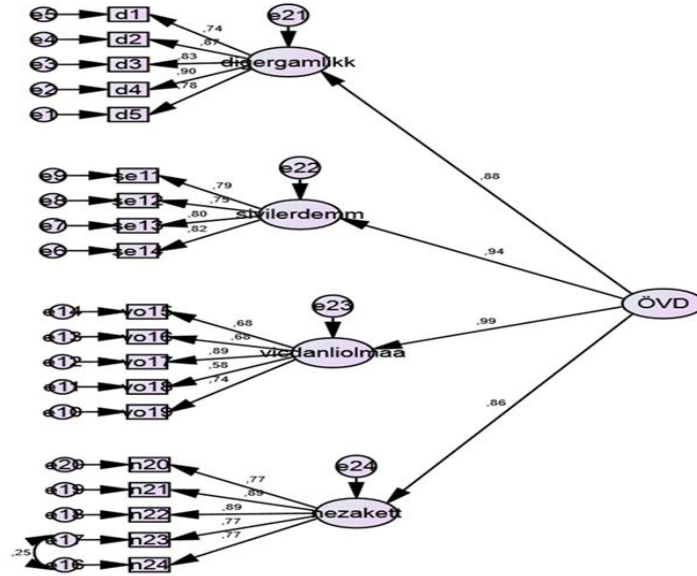
boyutları dönüştürücü liderlik olarak isimlendirilen tek bir faktöre bağlanmıştır. Şekil 2’de görülmektedir.



Şekil 2 Dönüştürücü Liderlik Ölçeğinin Faktör Analizi

Diğer bir ölçek olan örgütsel vatandaşlık davranışı sergileme ölçeğinin geçerliliğini test etmek için de doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçekten elde edilen regresyon yükleri incelendiğinde centilmenlik alt boyutunun değişkenlerinin regresyon yüklerinin 0,50’den düşük olduğu tespit edildiği için centilmenlik boyutu ölçekten çıkartılmıştır. Bu nedenle, H5 test edilmemiştir.

Analizin sonunda, e16-e17 nolu hata payları arasında modifikasyon yapıldığı takdirde ki-kare değerinin yükseleceği ve uyum değerlerinin artacağı görülmüştür. Bu amaçla yapılan modifikasyondan sonra örgütsel vatandaşlık anketine ikinci düzey faktör analizi uygulanmış ve örgütsel vatandaşlık davranışını oluşturan diğergamlık, sivil erdem, vicdanlı olma ve nezaket boyutları örgütsel vatandaşlık davranışı olarak isimlendirilen tek bir faktöre bağlanmıştır. Bu durum Şekil 3’de görülmektedir.



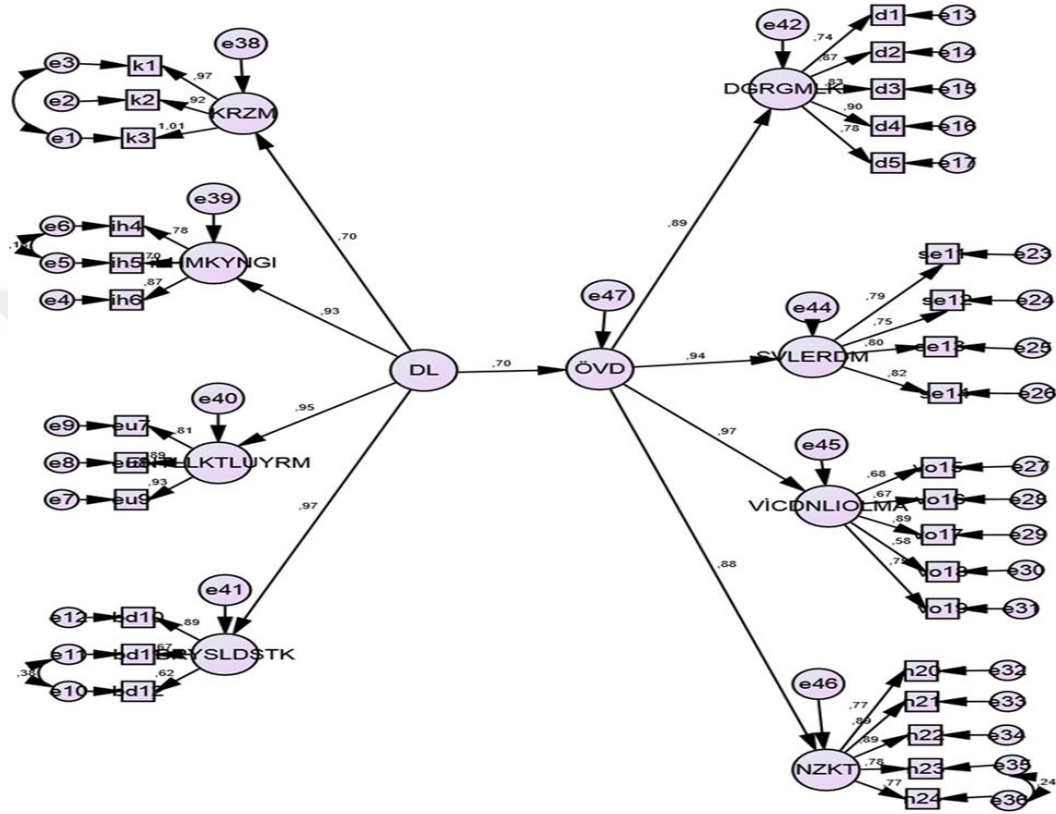
Şekil 3. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeğinin Faktör Analizi

Her iki ölçek için doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum indeksleri incelenmiştir. Uyum iyiliği indeksleri, toplanan veri ile teorik yapının doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için kullanılmaktadır.⁷ Bu çalışmada uyum indeksleri olarak CMIN/DF, GFI, AGFI ve CFI değerleri ele alınmıştır. Örneklem sayısının 250'i geçtiği durumlarda CMIN/DF oranının 5'ten küçük değer alması kabul edilebilir bir uyuma işaretir (Byrne, 2011: 55). GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 1'e yakın olması iyi uyuma işaret göstermektedir (Kline, 2005: 207). Dönüşümcü liderlik ölçeğinin uyum indeksleri (CMIN/DF=4.999, GFI=0.908, AGFI=0.821, CFI=0,953) ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeğinin uyum indeksleri (CMIN/DF=2,262, GFI=0.855, AGFI=0.813, CFI=0,924) incelendiğinde her bir ölçek için faktör yapısının verilerle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

⁷YEM araştırmalarında, en çok kullanılan benzerlik oranı Ki-kare istatistiği (χ^2/sd)'dir. χ^2 /sd 'nin rapor edilmesi konusunda araştırmacılar arasında bir görüş birliği olsa da diğer uyum indekslerinden hangilerinin rapor edilmesi gerektiğine ilişkin farklı araştırmacılar tarafından değişik öneriler getirilmiştir. Diğer indeksler: Uyum iyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index-GFI), Düzeltilmiş Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index- AGFI), Normalleştirilmiş Uyum İyiliği İndeksi (The Normed Fit Index- NFI), Bağıl Uyum İndeksi (Relative Fit Index- RFI), Artımlı Uyum İndeksi (Incremental Fit Index- CFI), Ortalama Hata Kök Yaklaşımı'dır (Root-mean-square error approximation-RMSEA). (χ^2/sd) oranının 3'ten küçük değer alması uyumun kabul edilebilir düzeyde olduğunu, RMSEA için 0,05'e eşit veya daha küçük değer mükemmel bir uyuma, 0,08 ve altındaki değerlerin kabul edilebilir bir uyuma, 0,10'dan daha büyük değerinde kötü uyuma karşılık geldiği araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. GFI ise 0 ile 1 arasında değişen değerler alır. 0,95 ve üzerindeki değerler mükemmel uyumu, 0,90 ve 0,94 arasındaki değerler ise kabul edilebilir uyumu ortayakoyar (Schermelleh-Engel vd., 2003:23-74). Farklı kaynaklarda uyum iyiliği indekslerinin referans aralığı farklılık arz etmektedir. Örneğin Byrne, M. B. (2011), örneklem sayısının 250'i geçtiği durumlarda (χ^2/sd) oranını 5'ten küçük değer alması uyumunu kabul etmektedir.

3.9. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasında nasıl bir ilişkinin olduğunu belirlemek için yapısalci eşitlik modellemesinden yararlanılmıştır. Şekil 4'te görülmektedir.



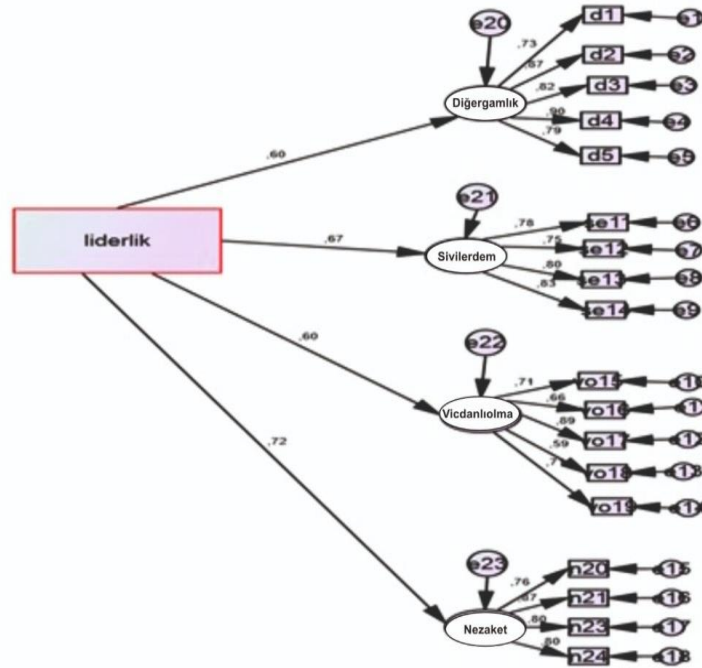
Şekil 4. Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışını Etkileme Durumu

Modeli test etmeye yönelik analiz sonucunda Cmin/df: 3,0506, GFI: 0,789, AGFI: 0,747, CFI: 0,898 değerlerine ulaşılmıştır. Değerler kabul edilebilir bir düzeye sahip olduğu için uyum iyiliği değerlerinin akabinde dönüşümcü liderliğin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etki durumunu değerlendirmek için Tablo 11'de gösterilen veriler incelenerek, dönüşümcü liderliğin, örgütsel vatandaşlığı pozitif yönde ve 0,70 katsayısı derecesi ile anlamlı ve pozitif bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Buna göre hipotez H1, kabul edilmiştir.

Tablo 11. Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlığı Etkileme Durumu

Dönüşümcü Örgütsel Liderlik Vatandaşlık	Standart Estimate	Estimate	S.E.	C.R.	P
	0,700	1,020	0,109	9,316	***

Araştırmada ikinci bir model olarak, dönüşümcü liderliğin örgütsel vatandaşlığın alt boyutları üzerindeki etkisi şekil 5’te görüldüğü üzere test edilmiştir. Bu modelin uyum iyiliği değerleri; CMİN/DF: 4,741, GFI: 0,818, AGFI: 0,764, CFI: 0,869. Değerler kabul edilebilir bir düzeydedir.

**Şekil 5.** Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Alt Boyutlarını Etkileme Durumu

Araştırma modeline ilişkin Tablo 12’de görüldüğü gibi dönüşümcü liderliğin örgütsel vatandaşlığın alt boyutlarını etkilediği saptanmıştır.

Tablo 12. Dönüşümcü liderliğin Örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutlarını etkileme durumu

Dönüşümcü Liderlik	➔	Örgütsel Vatandaşlık Davranışının alt boyutları	Standart Estimate	Estimate	S.E	C.R.	P
D. Liderlik	➔	Diğergamlık	0,600	0,624	0,061	10, 228	***
D. Liderlik	➔	Sivil erdem	0,666	0,704	0,060	11,819	***
D. Liderlik	➔	Vicdanlı Olma	0,605	0,650	0,066	9,864	***
D. Liderlik	➔	Nezaket	0,721	0,679	0,53	12,755	***

Tablo 12’ye göre; dönüşümcü liderlik örgütsel vatandaşlığın alt boyutları olan diğergamlık, sivil erdem, vicdanlı olma, nezaket boyutlarını anlamlı düzeyde ve pozitif olarak etkilemektedir. Dönüşümcü liderlik, diğergamlık alt boyutunu 0,600 sayı derecesi; sivil erdem alt boyutunu 0,666 derecesi; vicdanlı olma alt boyutunu 0,605 derecesi; nezaket alt boyutunu 0,721 derecesi ile $p < 0,001$ düzeyinde pozitif ve anlamlı düzeyde etkilemektedir. Buna göre hipotez H2, H3, H4 ve H6 kabul edilmiştir.

SONUÇ

Yazıcıoğlu’nu özellikle şahadetinden sonra herkes bir yönü ile tanımıştır. Bu çalışmada onu çok yönlü tanıtarak, fikirleri, inançları doğrultusundaki yaşamı, özellikle siyasi yaşamı incelenmiştir. Yazıcıoğlu, Anadolu’nun bir köyünde yetişen, memleketinde okumuş, üniversite eğitimi yurt içinde almış, siyasete girme düşüncesi yok iken, yaşadığı durumların sonucu olarak siyasete giren, günlük menfaatler yerine çevresindeki insanlara faydalı olmaya çalışan, devletini ve milletini hatta tüm insanlığı seven bir insandır. Ayrıca şair yönü de vardır.

Yazıcıoğlu’nun sağlığında, diğer liderler kadar tanınmış olmamasının nedeni muhtemelen devlet başkanı olamaması veya partisinin iktidara gelememesidir. Seçmenlerinin oylarının boşa gideceği algısından dolayı oy vermediği ama Türk milletinin arzu ettiği, kendinden biri olarak hissettiği şahsiyettir.

Yazıcıoğlu, gerek kendisi ile yapılan röportajlar, yazdığı yazılar, gerek meclis konuşmaları incelendiğinde tutarlı bir kişiliktir. Türk İslam davasını mevcut meşru zeminde savunmuştur. Ötekileştirmeci anlayışı benimsememektedir. Her türlü din ve ırka saygı göstermiştir. Bunları yaparken inançlarından taviz de vermemiştir. Günü kurtarma politikası yerine bir medeniyet inşasının hayalini kurmuştur. İnsanların sadece devlet eliyle değil kendi yaşamlarını kendilerinin düzeltmesi mümkün olacağını düşünmektedir. Muhalefet anlayışına göre partilerin iyi ve haklı yanlarını desteklemek, kötü ve haksız yönlerini eleştirmek vardır. Toptancı anlayışla her şeye iyi veya kötü muamelesi yapmamaktadır. İngiltere’de bulunduğu sırada Lordlar kamarasında konuşma yapmıştır. Kendisine yöneltilen ülke içi meselelerle ilgili olarak *“Burası bir başka ülkenin parlamentosudur. Ben ülkem siyasi meselelerini bir başka ülkenin parlamentosunun çatısı altında tartışmam”* diyerek konuyu dış mesele haline getirmemiştir (Erkan, 2010: 74).

Yazıcıoğlu, yirmi yaşlarında dünyayı değiştirebileceği hayalini kurmuş ve hayal kurulması gerektiğini önermiştir. Büyük hayaller kurup irade ortaya koyulmasını istemiştir. Kendisinin bazı hayallerinin gerçekleştiğinden bahsetmiştir. Yiğit liderler olarak gördüğü Mustafa Cemiloğlu, Ebulfaz Elçibey, Rauf Denktaş ile buluşma hayalinin olduğunu ve gerçekleştiğini ifade etmiştir (Bırol, 2000: 5).

Yazıcıoğlu, demokrasi mücadelesinde dini siyasete alet etme düşüncesi bulunmamaktadır. Siyasal İslam ve ırkçılığa dayanan milliyetçiliği savunmamaktadır.

Türk milletini oluşturan diğer unsurları da hoş görerek, kültür milliyetçiliğini, diğer dinleri de hoş görerek İslam'ı, Müslümanca yaşamayı savunmuştur. Karizmatik kişiliği teşkilatını da etkilemiştir. Hamaset söylemler yerine fikri altyapısı olan kişiliktir. Demokrasi dışı yöntemleri önermemiştir. Yazıcıoğlu, parti çıkarını değil ülke çıkarını savunduğunu ve partisini diğer İslami yönü olan partilerden ayıran farkın, yani BBP'nin İslam'ı temsil partisi değil İslam'a hizmet eden parti olduğu şeklinde ifade etmiştir.

Yazıcıoğlu, yurt içi ve yurt dışından sevilmiş, onun adının verildiği çocuk isimleri, köy ismi, park bahçe vb. diğer yerlerde ismi yaşatılmak istenmiştir. Örneğin Pakistan'da bir köye ve köydeki çocuklara en çok Muhsin adı verilmiştir (Kanal7 Haber, 2016; <https://www.youtube.com>). Onun için şiirler de yazılmıştır (Akgül, 2017).

Yazıcıoğlu, görüldüğü üzere insanın duygu ve ihtiyaçlarını merkeze alan, takipçilerine değer vererek önemli hissettiren dönüşümcü bir liderdir. Davranışları ile takipçileri üzerinde büyük bir etki bırakmış (karizma), yakın ilgisi ile bireysel destek sağlamış, teşkilatta yaptıkları işin anlamını hissettirmiş, yenilikçi bakış açısı kazandırmış böylelikle takipçilerinin özgüvenlerini arttırarak onlardan beklenin üzerinden verimlilik almıştır. Takipçileri kendi bireysel çıkarlarını bir kenara bırakarak örgütün hedeflerini her şeyin önünde tutmuştur.

Muhsin Yazıcıoğlu, 1993 ve 2009 yılları arasında BBP'de genel başkanlık yapmıştır. Parti içi demokrasiyi benimseyerek, genel başkanlık yaptığı dönem boyunca partinin devamlılığını sağlamakla birlikte, partinin gençlik teşkilatı olan Alperen ocaklarını da canlı tutmuştur. Hatta seçim barajı sıkıntısından dolayı başka parti ile ittifak yaparak girdiği seçimlerden sonra, ayrıca bağımsız katıldığı seçimler sonrası da partisini yeniden aktif hale getirmiştir. Günümüzde devlet bütçesinden yardım almayan siyasi partiler kısa ömürlü olmakta, teşkilatı partisinden ayrılabilir. Her dönem partisini aktif ve canlı tutan dönüşümcü bir lider olarak teşkilatının biçimsel davranışlarının yanında gönüllü davranışlarını da etkilediği araştırmanın sonuçlarında da görülmektedir. Dönüşümcü liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışı alt boyutları olan digergamlık, sivil erdem, vicdanlı olma ve nezaket arasında da güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, dönüşümcü lider Yazıcıoğlu'nun parti ve Alperen Ocağı teşkilatı üyelerini etkileyerek üyelerin; işlerinde diğer kişilere

karşılıksız yardımda bulunduğunu, birbirlerine destek olduklarını, yeni üyenin kolay kaynaşmasını sağladığını, teşkilat için fikir üreterek toplantı kararlarında önerilerde bulunduğunu, toplantılara katılmaya özen gösterdiğini, teşkilat içi değişimlere uyduklarını, gönüllü olarak zamanının çoğunu teşkilat için harcadıklarını, sorunların ortaya çıkmasını engelledikleri, kendi davranışlarına dikkat ederek diğer üyeleri olumsuz etkilemekten kaçındıklarını göstermektedir. Sonuç olarak diyebiliriz ki dönüştürücü bir lider olarak Yazıcıoğlu, takipçilerinin örgütsel vatandaşlık davranışını pozitif yönde etkilemiştir.



KAYNAKÇA

- Akpınar, H. (2016). *Kurtların Kardeşliği CMKP 'den MHP 'ye Ülkücü Hareketin Kısa Tarihi*. İstanbul: Kamer Yayınları.
- Aktay, Y. ve Aktay, M. (2010). *İslam Toplamları Tarihi 19 yy. 'dan günümüze (Cilt 2)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arvasi, S. (1994). *Türk İslam Ülküsü*(Cilt 1). İstanbul: Burak yayınevi.
- Barlı, Ö. (2010). *Davranış Bilimleri ve Örgütlerde Davranış (4.Baskı)*.Erzurum: Aktif Yayıncılık.
- Bass, B.M., Avolio, B.J., ve Goodheim, L. (1987). *BiographyandTheassessment Of Transformational Leadership At The World Classlevel. Journal Of Management*, 7-19.
- Birol, İ. (2000). *Gülün Şavkı Muhsin Yazıcıoğlu*. Ankara: Alperen Yayınları.
- Bizim Dergah Dergisi. (1992, Temmuz). (51) , S.2-3. Ankara.
- Bora, T.ve Can, K. (2011). *Devlet ve Kuzgun: 1990'lardan 2000'lere MHP*. İstanbul: iletişim yayınları.
- Bora, T. ve Can, K. (2009). *Devlet, Ocak, Dergah 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket (9.Baskı)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Budak, G. ve Budak G. (2004). *İşletme Yönetimi (5.Baskı)*. İzmir: Barış Yayınları Fakülte Kitabevi.
- Byrne, B.M. (2011). *Structuralequation Modeling with AMOS Basic Concepts, Applications, and Programming (Multivariate Applications Series)*, Routledge. New York.
- Chermelleh Engel, K., Mossbrugger, H. ve Müller, H. (2003). "Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Test of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures". *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Çakıl, T. (2010). *Üşüyorum Reis Kaza mı Suikast mı?* İstanbul: Kainat Yayınevi.

- Çakır, R. (1994). *Ne Şeriat Ne Demokrasi*. İstanbul: Metis yayınları.
- Çakır, R. (2003). *Nereye gitti Bu Ülkücüler*. İstanbul: Metis yayınları.
- Çavdar, T. (2013). *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (5.Baskı)*. Ankara: İmge kitabevi.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş (6. Baskı)*. Trabzon: Pegem Yayınevi.
- Çetin, S., Giderler, C. ve Efeoğlu, E. (2012). *Dönüşümcü Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: Türkiye'de Yerel Yönetimlere Dair Uygulamalı Bir Araştırma. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (24), 31-52.
retrievedfrom<https://dergipark.org.tr/tr/pub/susead/issue/28411/302302>.
- Dereli, M. (1996). *Başkanlar Konuşuyor*. İstanbul: Yesi Yayınları.
- Dessler, G. (2004). *Management Principles and Practices For Tomorrow's Leaders. New Jersey: Prentice Hall*.
- Dura, C. ve Atik, H. (2000). *Avrupa Birliği Gümrük birliği ve Türkiye*. Ankara: Nobel Yayın.
- Duverger, M. (1974). *Siyasi Partiler. (E. Özbudun, Çev.)* Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Elhüseyni, N. (2009). *Demokrasi Neye Yarar?* İstanbul: Yapı kredi yayınları.
- Eren, E. (2012). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi(13.Baskı)*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Erkan, V. (2010). *Bir Kar Tanesi Olsam*. Ankara: Bilge Ofset.
- Ertan, T.F. (2012). *Türk Parlamento Tarihi TBMM 20.Dönem 1995-1999 (3.Cilt)*. Ankara: TBMM yayınları.
- Eryarsoy, M.B. (2014). *İman ve Tavır*. İstanbul: Step Ajans Matbaa.
- Fazıl, N. (1996). *Hitabeler (5.Baskı)*. İstanbul: Hd Yayınları.
- Gazete. (1991, Aralık 1). Sabah, Cumhuriyet, Milliyet.
- Gencer, B. (2017). *İslam'da Modernleşme*. Ankara: Doğu Batı yayınları.

- Gökçe, O. (2013). *Siyaset Sosyolojisine Giriş*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Gökkaya, Ö. (2003). *Bilgi Çağında Organizasyon ve Dönüştürücü Liderlik*. Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi II. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı, 17-18 Mayıs, Derbent-İzmit, 793-800.
- Görgün, T. (2020). *İslam Batı İlişkileri Çerçevesinde Medeniyet Meselesi(3.Baskı)*. İstanbul: Endülüs Yayınları.
- Heywood, A. (2019). *Siyaset Teorisine Giriş*. (H. M. Köse, Çev.) Küre Yayınları: İstanbul.
- Howell, J.M. ve Avolio, B.J. (1993). *Transformational Leadership, Transactional Leadership, Locus of Control, and Support for Innovation: Key Predictor of Consolidated-Business-Unit Performance*. *Journal of Applied Psychology* 78(6): 891.
- Kaçmazoglu, B. (2013). *27 Mayıs'tan 12 Mart'a Türkiye'de Siyasal Fikir Hareketleri(3.Baskı)*. İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Karaca, K. (1971). *Milliyetçi Türkiye (2.Baskı)*. Ankara: Çınar Yayınları.
- Karagöz, İ.(2015). *Dini kavramlar Sözlüğü (6.Baskı)*. Ankara: DİB yayınları.
- Kaya, Ş. D. (2013). *Örgütsel Vatandaşlık Davranışı*. Türk İdare Dergisi, 265-287.
- Kıvılcımlı H. (1970). *Yön Hareketinin sınıfsal eleştirisi*. İstanbul: Ant yayınları.
- Kline, R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kocaman, H. (2010). *TBMM'de Bir Lider Muhsin Yazıcıoğlu: TBMM Konuşmaları, Yasama ve Denetim Çalışmaları*. Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.
- Neziroğlu, İ. ve Yılmaz, T. (2013). *Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri (Cilt 10)*. Ankara: TBMM Yayınları.
- Örücü, E. ve Üngüren, E. (Ed.) (2013). *Örgütsel Davranış*. İstanbul: Lisan Yayıncılık.
- Öznur, H. (1999). *Ülkücü Hareket*. Ankara: Alternatif Yayınları.

Öznur, H. (2016a). *Muhsin Yazıcıoğlu Külliyyatı (Cilt 1)*. Ankara: Akçağ 3.baskı.

(2016b). *Muhsin Yazıcıoğlu Külliyyatı (Cilt 3)*. Ankara: Akçağ 3.baskı.

Panel dergisi. (1990, mart 15). ; <https://idp.org.tr/> İslami Dergiler Projesi.

Podsakoff, P. M., Mackenzie, S. B., Moorman, R. H., ve Fetter, R. (1990). *Transformational Leader Behaviors and Their effects on Followers' Trust In Leader, Satisfaction and Organizational Citizenship Behaviors Leadersh. Q.* 1, 107–142. doi: 10.1016/1048-9843(90)90009-7.

Podsakoff, P:M., Mackenzie, S.B. ve Bommer, W.H.(1996). *Transformational Leader Behaviors and Substitutes as Determinants of Employee Satisfaction, Commitment, Trust and Organizational Behavior Citizenship Behaviors. Journal Of Management*, 22(2),259 – 298.

Resmi Gazete,(7 Mayıs 1994).

Resmi Gazete, (10 Kasım 2002).

Sarıbay, A. Y. (2001). *Türkiye 'de Demokrasi ve Politik Partiler*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.

Selvi, A. ve Seven, E. (2010). *İşkence Koşullarından Siyaset Meydanına Alperen*. İstanbul: Nesil Yayınları.

Şehsuvaroğlu, L. (2015). *Ashâb-ı Kehf'in Delikanlısı*. Ankara: Hasret Yayınevi.

Şimşek, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Taşkın, Y. (2014). *Siyaset Kavramlar Kuramlar Süreçler*. İstanbul: İletişim Yayınları.

TBMM Meclis Araştırmaları Komisyonu (2012). *TBMM Darbe ve Muhtıraları Araştırma Komisyonu Raporu*. Ankara: TBMM Yayınları.

Tuncay, S. (2000). *Parti İçi Demokrasi ve Türkiye*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.

Türkeş, A. (1994). *Temel Görüşler*. İstanbul: Kamer yayınları.

Umur, Ö. (2017). *Türk Siyasi Tarihinde Büyük Birlik Partisi*. Ankara: Maarif Mektebi Yayınları.

Yalsızuçanlar, S. (2010). *Muhsin Başkan*. İstanbul: Timaş yayınları.

Yılmaz, K. (2018). *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

Yılmaz, T. (2013). *Son Reis*. İzmir: İlya Yayınevi.

İnternette Alınan Kaynaklar

Alperen Ocakları (2020). <https://www.alperenocaklari.org.tr/index.html> kaynağından 23.01.2020 tarihinde alınmıştır.

Anadolu Ajansı (2019). <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/muhsin-yazicioglunun-evi-muze-olacak/1515202> kaynağından 10.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Avrupa Birliği (2007). <https://www.ab.gov.tr/p.php?e=29596> kaynağından 10.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Avrupa Birliği (2020). <https://disiliskiler.ktb.gov.tr/TR-127495/avrupa-birligi.html#:~:text=Avrupa%20Birli%C4%9Fi%2027%20%C3%BCye%20%C3%BClkeden,%2C%20Romanya%2C%20Slovakya%2C%20Slovenya%2C> kaynağından 25.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Basın İlan Kurumu (2020). <https://www.bik.gov.tr/bbpden-baskanlik-sistemi-aciklamasi/> kaynağından 18/02/2020 tarihinde alınmıştır.

Bbc, “İyi Parti...” (2017). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-41750673> kaynağından 20.02.2020 tarihinde alınmıştır.

BBP 1.Kurultayı (1993). <https://www.youtube.com/watch?v=IyaY570DCBQ&t=1081s> kaynağından 18.10.2020 tarihinde alınmıştır.

BBP Video arşivi “İstifa bilgilendirme toplantısı” (1992). <https://www.youtube.com/watch?v=g09vBJiUaGA> kaynağından 23.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Büyük Birlik Partisi (2020). <https://www.bbp.org.tr/sayfa/muhsin-yazicioglu> kaynağından 25/09/2020 tarihinde alındı.

Cnn Haber (2018). <https://www.cnnturk.com/turkiye/saniklar-muhsin-yazicioglunun-olumunun-suikast-oldugunu-soyledi> kaynağından 12.01.2020 tarihinde alınmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2016)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3-1.pdf> ve
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf> kaynağından
 23/01/2020 tarihinde alınmıştır.

Haber7 Gazetesi (2007). <https://www.haber7.com/siyaset/haber/280283-yazicioglundan-pereze-emzikli-davet> kaynağından 11.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Habertürk gazetesi (2008). “Başbuğ olmak istemiyorum”
<https://www.haberturk.com/gundem/haber/85340-basbug-olmak-istemiyorum> kaynağından 08.07.2019 tarihinde alınmıştır.

Şimşek, S. (2009). <https://www.haber7.com/siyaset/haber/436334-muhsinle-gunlerce-konusmadik> kaynağından 18.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Hürriyet Haber (2020). <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/nedim-sener/yalani-oyle-soyle-ki-sana-inanayim-41665202> kaynağından 12.01.2020 tarihinde alınmıştır.

İslam Ansiklopedisi (2020). <https://islamansiklopedisi.org.tr/darulerkam> kaynağından 23.12.2020 tarihinde alınmıştır.

Kanal7 Haber (2016). <https://www.youtube.com/watch?v=4A68OXg047c> kaynağından 18.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Lugatim Sözlük (2020). <http://www.lugatim.com/s/ba%C5%9Fbu%C4%9F> kaynağından 24/01/2020 tarihinde alınmıştır.

Hürriyet Haber (2009). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/can-dusmani-yazicioglunu-anlatti-11315429> kaynağından 18.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Ntv Haber (2020). “Muhsin Yazıcıoğlu toprağa verildi”
<https://www.ntv.com.tr/turkiye/muhsin-yazicioglu-topraga-verildi,JmdaDMourUG4q6ZAY3XEyA> kaynağından 12.01.2020 tarihinde alınmıştır.

Öztürk, H. (2018). <https://www.yeniakit.com.tr/yazarlar/huseyin-ozturk/siyasetin-yuz-aki-muhsin-yazicioglu-23603.html> kaynağından 10.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Pamir, B. (2008). <https://www.haberturk.com/gundem/haber/137124-muhsin-yazicioglu> kaynağından 07/08/2019 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete, 27 Nisan 1999. https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23678_1.pdf kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Resmi Gazete, 26 Mayıs 1999. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23706.pdf> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Selçuklu Vakfı (2020). <http://www.selcukluvakfi.org.tr/vakfimiz/vakif-hakkinda/tarihce.html> kaynağından 22/06/2020 tarihinde alınmıştır.

Setav (2018). <https://www.setav.org/namlusunu-millete-cevirmis-tank-selam-durmam/> kaynağından 18.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Şirin, A. (2001). <https://www.antoloji.com/c-5-2-siiri/> kaynağından 14/01/2019 tarihinde alınmıştır.

TBMM Genel Kurul Tutanağı, 24. Dönem 3. Yasama Yılı 82. Birleşim 26/Mart /2013. https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic?P4=21918&P5=H&page1=52&page2=52 kaynağından 18.10.2020 tarihinde alınmıştır.

TBMM Kütüphanesi (2019). https://www.tbmm.gov.tr/kutuphane/siyasi_partiler.html kaynağından 19.07.2019 tarihinde alınmıştır.

TBMM Milletvekilleri (1996). https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.mv_liste_eskiler?p_donem_kodu=20 kaynağından 25.09.2020 tarihinde alınmıştır.

TBMM Tutanak Dergisi

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.tutanak_sonuc?v_meclis=&v_donem=&v_yasama_yili=0&v_cilt=&v_birlesim=&v_sayfa=&v_anabaslik=&v_altbaslik=&v_mv=Muhsin%20Yaz%20c%20o%20lu&v_sb=&v_ozet

=&v_bastarih=&v_bittarih=&v_kayit_sayisi=87&v_kullanici_id=16344983
&v_gelecek_sayfa=1 kaynağından 25/09/2020 tarihinde alınmıştır.

Timetürk Gazetesi (2008). <https://www.timeturk.com/tr/2008/03/14/kapatma-davasi-icin-kim-ne-dedi.html> kaynağından 17/07/2019 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Gazetesi, (2007). <https://m.turkiyegazetesi.com.tr/genel/a354157.aspx> kaynağından 11.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Ülkü Ocakları (2020). <https://www.ulkuocaklari.org.tr/> kaynağından 21.01.2020 tarihinde alınmıştır.

Dogerhur Haber “Yazıcıoğlu ile...” (2009). <http://www.dogerhurhaber.com/muhsin-yazicioglu-ile-iskenceli-gunler/618/> kaynağından 10.10.2020 tarihinde alınmıştır.

Yazıcıoğlu, M. (2009). <https://www.youtube.com/watch?v=hiGWoBCQjwM> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Yeniçağ Gazetesi (2009). <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/muhsin-yazicioglu-ve-ak-sakalli-evliya-7848yy.htm> kaynağından 08.07.2019 tarihinde alındı.

YSK (2007). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/07/20070730M1-1.htm> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

YSK Milletvekili Sonucu (2002). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/11/20021110.htm#5> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Yüksek Seçim Kurulu (28 Mart 2004). <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Mahalli/2004/BelediyeBaskanligi/Pdf/2004Mahalli-BelediyeBsk-Tumu.pdf> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Mahalli/2004/BelediyeMeclis/Pdf/2004Mahalli-BelediyeMeclis-Tumu.pdf> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Mahalli/2004/ilGenel/Pdf/2004Mahalli-ilGenel-Tumu.pdf> kaynağından 26.09.2020 tarihinde alınmıştır.

Akademik Çalışmalar

Acar, H. (2018). *Türkiye 'de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi Ülkü Ocakları Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Baykal, M.(2009). *Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Kapatılma Davası Süreci ve Kriz İletişimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Bayraktar, Ö.(2016). *Ülkücü harekette bölünme: Milliyetçi Hareket Partisi ve Büyük Birlik Partisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gençer, A. (2004).*Türk Siyasal Hayatında Hülle Partileri 1985-1995*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güngör, B.(2019). *Siyasi Partilerde Karizmatik Liderlik Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: Kastamonu İlinde Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Muçaoğlu, D. (2006). *Çalışanların Arkadaşlık, Başarı ve Statü Çabaları ve Bu Çabaların Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarıyla İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Turan, M . (2018). *Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi*. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 7 (3), 42-91. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ssrj/issue/38851/448700>.

Uzgur, M. (2019) “*Son Dönem Kâdiri Tarîkatı Şeyhlerinden Hacı Hâfız Mustafa Uzgur (Özgür) Hoca Efendinin Hayatı, Eserleri Ve Tasavvufî Görüşleri*”.

Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uzunçayır, C. (2013). *2000 Sonrası Türk Milliyetçiliğinin Farklı Yüzleri: Bir Sınıflandırma Denemesi*. Liberal Düşünce, Sayı 71, s. 203 – 218.



EKLER

EK 1. ANKET FORMU

DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma, Yüksek Lisans tezi ile ilgilidir. Muhsin YAZICIOĞLU'nun Dönüşümcü liderlik yönünün belirlenmesi ve Örgütsel Vatandaşlık üzerindeki etkisinin araştırılması için hazırlanmıştır. Değerli görüşleriniz ile araştırmaya sağladığınız katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

Muhsin YAZICIOĞLU'nun Büyük Birlik Partisi genel başkanlığı döneminde (1993-2009) Parti veya Ocak teşkilatlarında herhangi bir görev aldınız mı? Görev almadıysanız Aidiyet duygusu ile Parti (seçim çalışması vb.) veya Ocak (seminer vb.) çalışmalarına katılım sağladınız mı?

☐Evet

☐Hayır

Cevap Hayır İse anket

sonlanmaktadır.

Büyük Birlik Partisi veya Alperen Ocaklarında görev aldı iseniz aldığınız görevi ve cevap kısmına görev adını yazınız. Görev almadıysanız diğer şıklarda uygun olanı işaretleyip cevaplayınız.

Parti Merkez Teşkilatı (Başkanlık Divanı, Merkez Disiplin Kurulu, TBMM Parti grubu v.b.)

☐ Parti Taşra Teşkilatı (İl veya İlçe Başkanı, İl veya İlçe Yönetim Kurulu v.b.)

☐ Kadın Kolları Merkez veya Taşra Teşkilatı

☐ Ocak Teşkilatı (Merkez Yönetimi)

☐ Ocak Teşkilatı (İl başkanı, Yönetim Kurulu v.b.)

☐ Parti Üyesi (Resmi veya Gönüllü)

☐ Ocak Üyesi (Resmi veya Gönüllü)

☐ Parti'nin seçim vb. çalışmalarına katıldım

☐ Ocağın seminer vb. etkinliklerine katıldım

☐ Diğer.

Cevap (Kısa Metin.....)

Yıl aralığı(.....)

I.BÖLÜM: DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER İLE İLGİLİ BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz : ☐ Erkek

☐ Kadın

2- Yaşınız : ☐ 25'ten küçük

☐ 25-34 arası

☐ 35-44 arası

☐ 45 ve üzeri

3- Eğitim Durumunuz : ☐ Okuma Yazma Bilmiyor

☐ Lise Mezunu

☐ Okur – Yazar

☐ Ön Lisans

Mezunu

☐ İlkokul Mezunu

☐ Lisans Mezunu

☐ Ortaokul Mezunu

☐ Lisans Üstü (Y. Lisans -

Doktora)

II.BÖLÜM: DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN İFADELER

Lütfen aşağıda yer alan ifadelere ne ölçüde katıldığınızı 1’den 5’e kadar işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
(1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum					
Karizma:					
Muhsin YAZICIOĞLU’ nun varlığı kendimi iyi hissettirirdi.	1	2	3	4	5
Ona güvenim tamdı.	1	2	3	4	5
Onunla görüş birliği yapmaktan gurur duyardım.	1	2	3	4	5

İlham kaynağı olma:

Muhsin YAZICIOĞLU, çalışmalarıyla (toplantı, miting, medya vb.)	yapabileceğimi ve yapmam gerekeni birkaç basit kelime ile ifade ederdi.	1	2	3	4	5
	yapabileceğim şeyler hakkında görsel ifadeler sağlardı.	1	2	3	4	5
	yaptığım işin anlamını bulmama yardım ederdi.	1	2	3	4	5

Entelektüel uyarım:

Muhsin YAZICIOĞLU, çalışmalarıyla (toplantı, miting, medya vb.)	problemleri yeni çözüm yolları düşünerek çözmemi sağlatırdı.	1	2	3	4	5
	önceden hiç sorgulamadığım fikirleri yeniden düşünmeyi sağlatırdı.	1	2	3	4	5
	kafamı karıştıran şeylere nasıl yaklaşmam gerektiği konusunda yöntemler sağlardı.	1	2	3	4	5

Bireysel Destek:

Muhsin YAZICIOĞLU, çalışmalarıyla (toplantı, miting, medya vb.)	kendimi geliştirmeme yardım ederdi.	1	2	3	4	5
	yaptığım şey hakkında, ne düşündüğünü bana bildirirdi.	1	2	3	4	5
	dışlanmış göründüğümde veya hissettiğimde bana özel ilgi gösterirdi.	1	2	3	4	5

III. BÖLÜM: ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN İFADELER

Lütfen aşağıda yer alan ifadelere ne ölçüde katıldığınızı 1’den 5’e kadar işaretleyiniz.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
(1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum					
Aşağıdaki tüm sorulara Muhsin YAZICIOĞLU ile birlikte çalıştığınız dönem için cevap vermelisiniz.					
Diğergamlık (Özgecilik) :					
Teşkilat çalışmalarına gelmeyenlere yardımcı olurum.	1	2	3	4	5
Her ne kadar gerekli olmasa da Teşkilata katılan yeni kişilerin alışmasına yardımcı olurum.	1	2	3	4	5

Teşkilat içinde aşırı iş yükü olan kişilere yardımcı olurdum.	1	2	3	4	5
Teşkilat işleri ile ilgili sorunları olan kişilere, istekli bir biçimde yardım ederdim.	1	2	3	4	5
Etrafımdakilere her zaman yardım eli uzatmaya hazırdım.	1	2	3	4	5

Centilmenlik:

Önemsiz konular hakkında şikâyet olduğunda, bu konuda çok fazla vakit harcardım.	1	2	3	4	5
Teşkilat ile ilgili işlerin olumlu yönleri olsa da, yanlış giden işlerin üzerine odaklanıyordum.	1	2	3	4	5
Teşkilattaki küçük sorunları büyük sorunlar haline getirmeye meyilliydim.	1	2	3	4	5
Teşkilatın yaptıklarında her zaman bir hata bulurdum.	1	2	3	4	5
Teşkilat ile ilgili sorunları yüksek sesle dile getirebilirdim.	1	2	3	4	5

Sivil Erdem:

Teşkilat toplantıları eğer önemliyse, toplantıya katılım zorunlu olmasa dahi, katılırdım.	1	2	3	4	5
Teşkilatın imajına yardımcı olacaksa, gerekli olmasa dahi görev alırdım.	1	2	3	4	5
Teşkilat yapısında yapılan değişimlere ayak uydururdum.	1	2	3	4	5
Teşkilat tarafından yayımlanan duyuru, kısa not ve benzerleri takip ederdim.	1	2	3	4	5

Vicdanlı Olma:

Teşkilat faaliyetlerine zorunlu olmasa da katılırdım.	1	2	3	4	5
Zamanımın çoğunu Teşkilat işleriyle ilgili faaliyetlerle geçirirdim.	1	2	3	4	5
Kimse beni denetlemese de (izlemese de) Teşkilatın kurallarına ve düzenlemelerine uyardım.	1	2	3	4	5
Teşkilatın işine bağlı çalışanıydım.	1	2	3	4	5
Hakkıyla iş yapan birine, hak ettiği karşılığın verilmesi gerektiğine inanırdım.	1	2	3	4	5

Nezaket:

Beklenmeyen problemler oluştuğunda, teşkilat görevlilerini, zarar görmemesi için uyarırdım.	1	2	3	4	5
Davranışlarımın, teşkilat mensubu görevlilerin işlerini, nasıl etkilediğini dikkate alırdım.	1	2	3	4	5
Teşkilat görevlilerinin haklarını ihlal etmezdim.	1	2	3	4	5
Teşkilat görevlileri için problem oluşturmaktan kaçınırdım.	1	2	3	4	5
Davranışlarımın Teşkilat görevlileri üzerindeki etkisini dikkate alırdım.	1	2	3	4	5

-Teşekkürler-

EK 2. Muhsin Yazıcıoğlu'nun TBMM Çalışmaları TBMM verileri.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ — 20. Dönem				
37	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Başbakan A.Meşut Yılmaz tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programının görüşülmesi münasebetiyle	21
38	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	1996 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ile Katma Bütçeli İdareler 1996 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle	38
39	Üyelerle İlgili İşler	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	İzin verilmesi hakkında	51
40	Genel Görüşme Önergeleri	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Ve 22 arkadaşının, Balkanlar ve Avrupa ülkeleri ile ilgili olarak izlenen dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/12)	80
41	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) (BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ GENEL BAŞKANI) :	Türkiye Büyük Millet Meclisinin 77. kuruluş yıldönümü ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının kutlanması ve günün önem ve anlamının belirtilmesi münasebetiyle	84
42	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) (BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ GENEL BAŞKANI) :	İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 16 Arkadaşının, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun İki Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Madde Eklennesi ve Geçici 9. Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ve İzmir Milletvekili Birgen Keleş'in 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklennesi ile 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Yasa Önerisi ve İzmir Milletvekili İsmet Kaya Erdem ve 66 Arkadaşının, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Ek Madde ve İki Geçici Madde Eklennesi ve Geçici 2. Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve İzmir Milletvekili İsmet Kaya Erdem ve 63 Arkadaşının, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi, Bir Geçici Madde Eklennesi ve Geçici 9. Maddesinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin in Millî Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İstanbul Milletvekili Tayyar Altıkuş ve 10 Arkadaşının Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle	135
43	Üyelerle İlgili İşler	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında	50
44	Önergeler	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Ve 20 arkadaşının Görevlendirme ve atamalarda usulsüz ve partizanca uygulamalar yaparak, ülkede gerginlik ve huzursuzluğa yol açtığı iddiasıyla Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/14)	73
45	Önergeler	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Ve 20 arkadaşının Görevlendirme ve atamalarda usulsüz ve partizanca uygulamalar yaparak ülkede gerginlik ve huzursuzluğa yol açtığı iddiasıyla Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay Hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı konusundaki görüşme (11/14)	67
46	Açıklamalar Ve Satışmalara İlgilin Konuşmalar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Sivas Milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Aydın Milletvekili Yüksek Yalova'nın, konuşmasında şahsına satması nedeniyle	73
47	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Aydın Milletvekili Yüksek Yalova'nın, konuşmasında şahsınasatması nedeniyle	73
48	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) (BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ GENEL BAŞKANI) :	Türkiye Büyük Millet Meclisinin 78. Yıldönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının kutlanması ve günün önem ve anlamının belirtilmesi görüşmeleri münasebetiyle	81
49	Söz Alanlar	MUHSİN YAZICIOĞLU (SİVAS) :	Kosovo kriziyle ilgili olarak oluşturulabilecek Gökuluşlu Müpterek Güçle Katılmak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurtdışına gönderilmesine izin verilmesine ilişkin Başbakanlık tezkeresi münasebetiyle	4

[illegible]

Asa Başlık	Özet Başlık	KIR	Birleşim
1	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ — 23. Dönem Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Türk Silahlı Kuvvetlerinin, bir yıl süresince, Irak'ın kuzeyinden ülkemize yönelik terör tehdidinin ve saldırıların berrakart edilmesi amacıyla, sınır ötesi harekât ve müdahale bulumak üzere, Irak'ın PKK teröristlerinin yuvalandıkları kuzey bölgesine ile mücavir alanlara gönderilmesine ve görevlendirilmesine Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca izin verilmesine dair Başbakanlık Tezkeresi münasebetiyle	2 8
2	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Diyarbakır Sıkıyönetim ve Marşin ilirine yaptığı ziyaretine ilişkin gündem dışı konuşması	3 12
3	Gündem Dışı Konuşmalar	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Sıkıyönetim ve Marşin ilirine yaptığı ziyaretine ilişkin izlenimlerine ilişkin	3 12
4	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi münasebetiyle	6 28
5	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı 2006 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı ile Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2006 Bütçe Yılı Kesin Hesap Tasarısı Arz Genel Uyguluk Bildirimi ve Eki Raporların Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi münasebetiyle	7 29
6	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Başkur emeklileri arasında maas farkına ilişkin sorusu ve Çalıma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'in cevabı (7/623)	
7	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Ziraat müdürleri ile veteriner hekimlerin maaslandırıldığı farklılıkta ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mahdi Eker'in cevabı (7/963)	10 40
8	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Tekelin satılmasına, satılmasından sonra çalıganların durumu ve 4/C statüsünde çalıganların sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	11 44
9	Gündem Dışı Konuşmalar	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Tekelin satılmasına, satılmasından sonra çalıganların durumuna ve 4/C statüsünde çalıganların sorunlarına ilişkin	11 44
10	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : 2008 yılında KPSS'ye yönelik genel bir sınav açılıp açılmayacağına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Unutkan'ın cevabı (7/1654)	14 64
11	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : 9.11.2006 Tarihli ve 5353 Sayılı Vakıflar Kanunu ve Cumhuriyetin Bir Şah Gönüllüleri Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Komisyon Raporu münasebetiyle	15 65
12	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Kosova'nın bağımsızlık ilanına ilişkin gündem dışı konuşması	14 66
13	Gündem Dışı Konuşmalar	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Kosova'nın bağımsızlık ilanına ilişkin	14 66
14	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Büyükşehir Belediyesi Şirketleri İspandine İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı münasebetiyle	16 74
15	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : DMO'nun bazı bölge müdürlüklerinin kapatılıp kapatılmayacağına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Kemal Unutkan'ın cevabı (7/3763)	15 72
16	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 88'inci yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması için önm ve anlarını belirtilmek üzere görüşleri münasebetiyle	19 94
17	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Kamu çalıganları ve veteriner hekimlerin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	21 110
18	Gündem Dışı Konuşmalar	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Kamu çalıganları ve veteriner hekimlerin sorunlarına ilişkin	21 110
19	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Personel alımına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Mustafa Said Yazıcıoğlu'nun cevabı (7/3285)	21 110
20	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Personel alımına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mahdi Eker'in cevabı (7/3270)	22 112
21	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Van, Bitlis, Bingöl, Muş ve Diyarbakır ilirine yaptığı gezi ve inceleme sonucunda elde ettiği tespitlere ilişkin gündem dışı konuşması	22 113
22	Gündem Dışı Konuşmalar	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Van, Bitlis, Bingöl, Muş ve Diyarbakır ilirine yaptığı gezi ve inceleme sonucunda elde ettiği tespitlere ilişkin	22 113
23	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : KPSS sonuçları ve yerleştirilmelerde yaşanan bir sorun ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Unutkan'ın cevabı (7/4422)	26 138
24	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Politika anıvrındaki yazı anına ilişkin sorusu ve İşleri Bakanı Begir Ayalay'ın cevabı (7/4471)	27 1
25	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : TEDAŞ'ta raporlar olarak çalıgan personelin sorunlarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Kemal Unutkan'ın cevabı (7/4480)	27 1
26	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Ürün destekllemelerine ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mahdi Eker'in cevabı (7/4655)	27 1
27	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Irak'ın kuzeyinden ülkemize yönelik terör tehdidinin ve saldırıların berrakart edilmesi amacıyla, sınır ötesi harekât ve müdahale bulumak üzere, Irak'ın PKK teröristlerinin yuvalandıkları kuzey bölgesine ile mücavir alanlara gönderilmesine ve görevlendirilmesine 17/10/2007 Tarih ve 593 Sayılı Kanunla Hükümetin Verilen Bir Yönlük İzin Süresinin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 17/10/2008 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Süresine Ulaştırılması Dair Başbakanlık Tezkeresi münasebetiyle	29 3
28	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Yüksek Öğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Teklifi münasebetiyle	30 9
29	Teklifler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Ve Kahramanmaraş Milletvekili Durdu Özbal ve 20 Milletvekilinin: Samsun Milletvekili Osman Çalıran; İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel ve 7 Milletvekilinin: Yüksek Öğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Yüksek Öğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1.653, 2/20, 2/46, 2/61, 2/80) (S. Sayısı: 298)	30 9
30	Gündem Dışı Konuşmalar	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Özetleştirme sonrasında Tekelom'daki işgileri işten çıkarılmaları ve emeklilik zorlanmalarına ilişkin	30 12
31	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Özetleştirme sonrasında Tekelom'daki işgileri işten çıkarılmaları ve emeklilik zorlanmalarına ilişkin gündem dışı konuşması	30 12
32	Söz Anlatır	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2007 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı ve Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2007 Bütçe Yılı Kesin Hesap Tasarısı Arz Genel Uyguluk Bildirimi ve Eki Raporların Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi münasebetiyle	37 39
33	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Bir KDV Genel Tebliği ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Kemal Unutkan'ın cevabı (7/6103)	37 43
34	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Ziraat müdürleri ve veteriner hekim alımına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mahdi Eker'in cevabı (7/6230)	38 48
35	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Ziraat müdürleri ile veteriner hekim alımına ilişkin sorusu ve Çalıma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'in cevabı (7/6249)	38 50
36	Yazılı Soruya Çevrilen Sözlü Soru Önergeler	MUHŞİN YAZICIOĞLU (SİVAS) : Memur aylıklarına yapılan ek dönemlere ilişkin Maliye Bakanından sorusu ve Maliye Bakanı Vekili ve	41 66

Ek 3. BİZİM DERGAH DERGİSİ ÖN SAYFASI

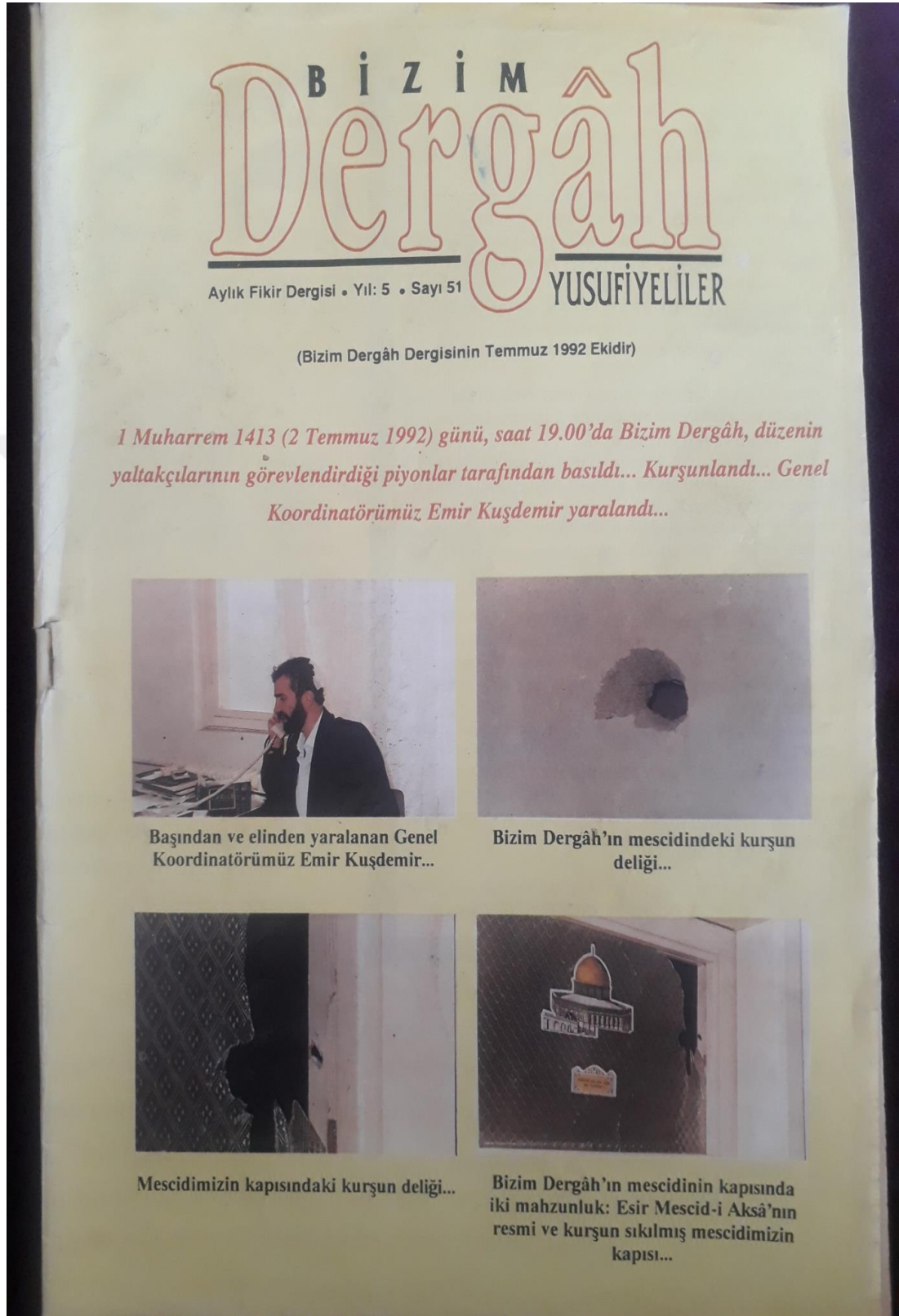




Foto 1. Yazıcıoğlu'nun Uşak İlindeki Basına Yansımayan Fotoğrafları